

ОБЩИНА КАМЕНО

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

КАМЕНО, 2020 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ В ДОКУМЕНТА.....	4
СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ В ДОКУМЕНТА	5
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	6
ВЪВЕДЕНИЕ.....	10
УВОД.....	11
I. НАЦИОНАЛНА ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА И ПРИНЦИПИ ПРИ ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	12
II. ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА.....	38
III. ОТГОВОРНИ ОРГАНИ.....	39
IV. ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	41
IV.1.1. РЕЛЕФ	42
IV.1.2. ИНЖЕНЕРНО – ГЕОЛОЖКИ УСЛОВИЯ	43
IV.1.3. ТЕКТЕНИКА НА РАЙОНА.....	45
IV.1.4. КЛИМАТ	46
IV.1.5. ВОДИ.....	51
IV.1.6. ХИДРОЛОЖКИ УСЛОВИЯ.....	51
IV.2. ПОЧВИ.....	57
IV.3. ЗЕМЕДЕЛСКИ ТЕРИТОРИИ	57
IV.4. НАСЕЛЕНИЕ.....	58
IV.5. ТУРИСТИЧЕСКА ДЕЙНОСТ	59
IV.6. ПРИРОДНИ УСЛОВИЯ И РЕСУРСИ	59
IV.7. ГОРСКО СТОПАНСТВО.....	59
V. ШУМОВО НАТОВАРВАНЕ НА СРЕДАТА.....	60
V.1. ИЗТОЧНИЦИ НА ШУМ В ОБЩИНА КАМЕНО	62
V.2. АНАЛИЗ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА НИВОТО НА АКУСТИЧНО НАТОВАРВАНЕ НА СРЕДАТА.....	64
VI. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ВЛИЯНИЕ ОТ НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ.....	65
VII. ДАННИ ЗА ОБЩИНА КАМЕНО	68
VII.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА	68
VII.2. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА.....	68
VII.3. УПРАВЛЕНСКИ ФАКТОРИ	69
VII.4. ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА	70
VII.5. ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ	70
VII.6. СЪСТОЯНИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА	71
VIII. ЕКОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	74
VIII.1. СЪСТОЯНИЕ НА АТМОСФЕРНИЯ НА ВЪЗДУХ.....	74
VIII.1.1. ЕМИСИИ НА ФИНИ ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ	75
VIII.1.1.1. ЕМИСИИ ОТ ТРАНСПОРТ	75
VIII.1.1.2. ЕМИСИИ ОТ БИТОВИ ИЗТОЧНИЦИ	83
VIII.1.1.3. ЕМИСИИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РЕМОНТНИ ДЕЙНОСТИ.....	86
VIII.1.1.4. ЕМИСИИ ОТ ДЕПА, КАРИЕРИ, ХВОСТОХРАНИЛИЩА, НАСИПИ И ДР. 87	
VIII.1.1.5. ЕМИСИИ ОТ ЗЕМЕДЕЛИЕ	87
VIII.1.2. ДИСПЕРСИОННО МОДЕЛИРАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ВЪЗДУХА С ФИНИ ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ ЗА 2019 Г.....	88
VIII.1.2.1. МАТЕМАТИЧНО МОДЕЛИРАНЕ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ФПЧ ₁₀ И КАЧЕСТВОТО НА ВЪЗДУХА В ОБЩИНА КАМЕНО ЗА 2019 Г.....	93
VIII.1.2.1.1. МЕТОДИКА И УСЛОВИЯ НА МАТЕМАТИЧНОТО МОДЕЛИРАНЕ....	93

VIII.2.	ВОДНИ РЕСУРСИ	95
VIII.3.	ПОЧВИ	99
VIII.4.	БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ	100
VIII.5.	ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ	112
VIII.6.	ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ.....	114
VIII.6.1.	ОПИСАНИЕ НА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ, УСЛОВИЯТА В МЕСТООБИТАНИЯТА, КОЛИЧЕСТВОТО И СЪСТОЯНИЕТО НА РЕСУРСИТЕ	115
VIII.6.2.	АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ, ВКЛЮЧВАЩИ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО ИМ ПОЛЗВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ	127
VIII.6.3.	ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ, ВКЛЮЧИТЕЛНО НА РЕДКИ ИЛИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ВИДОВЕ.....	128
VIII.7.	УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	131
VIII.7.1.	АНАЛИЗ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ	131
VIII.7.2.	АНАЛИЗ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИ НЕОПАСНИ ОТПАДЪЦИ	132
VIII.7.3.	АНАЛИЗ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ.....	132
VIII.7.4.	АНАЛИЗ НА ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ.....	133
VIII.7.5.	АНАЛИЗ НА УТАЙКИ ОТ ПСОВ	133
VIII.7.6.	БОЛНИЧНИ ОТПАДЪЦИ/ОТПАДЪЦИ ОТ ХУМАННОТО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	134
VIII.7.7.	АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ.....	134
VIII.7.8.	АНАЛИЗ ЗА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ИЗГРАЖДАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА	135
VIII.7.9.	АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ	135
VIII.7.10.	АНАЛИЗ НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ И ФОРМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ, ПЛАНИРАНЕ, ФИНАНСИРАНЕ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕНИ И ТАКСИ ЗА УСЛУГИТЕ	136
VIII.7.11.	АНАЛИЗ НА ИНФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	138
VIII.7.12.	АНАЛИЗ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ И ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИТЕ	139
VIII.7.13.	АНАЛИЗ НА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	140
IX.	ИЗВОДИ.....	142
IX.1.	АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT АНАЛИЗ).....	142
IX.2.	ВИЗИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	146
IX.3.	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	149
X.	ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА.....	157
	ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ	159

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ В ДОКУМЕНТА

<i>Таблица № 1</i> Температури на въздуха.....	47
<i>Таблица № 2</i> Скорост и посока на вятъра от АИС Камено.	49
<i>Таблица № 3</i> Население към 31.12.2019 г.	58
<i>Таблица № 4</i> Брой население по години	58
<i>Таблица № 5</i> Брой население в град Камено	58
<i>Таблица № 6</i> Брой регистрирани автомобили по категория и вида на горивото	79
<i>Таблица № 7</i> Обобщена таблица по вид на горивото	80
<i>Таблица № 8</i> Обобщена таблица по категория евро стандарт	80
<i>Таблица № 9</i> Брой регистрирани автомобили по вид	80
<i>Таблица № 10</i> Емисия от сажди при изгаряне на гориво	81
<i>Таблица № 11</i> Емисионен фактор на $\Phi\text{ПЧ}_{10}$ при износване на спирачни накладки и гуми	82
<i>Таблица № 12</i> Емисионен фактор на $\Phi\text{ПЧ}_{10}$ при абразивното износване на пътната настилка.....	82
<i>Таблица № 13</i> Емисия от спирачки и износване на настилка обуславяща фоновото замърсяване.....	82
<i>Таблица № 14</i> Емисии на $\Phi\text{ПЧ}_{10}$ от трафик в гр. Камено през 2019 г.	82
<i>Таблица № 15</i> Емисионни фактори за типични горива	84
<i>Таблица № 16</i> Емисионни фактори за типични горива	84
<i>Таблица № 17</i> Емисионни фактори за типични горива	85
<i>Таблица № 18</i> Потребени горива.....	86
<i>Таблица № 19</i> Годишна емисия по източници.....	88
<i>Таблица № 20</i> Средномесечни стойности на $\Phi\text{ЧП}_{10}$ от АИС Рожен	94
<i>Таблица № 21</i> Параметри на изследваната област	94
<i>Таблица № 22</i> Координати на изследваната област по с-ма Меркатор зона E-35T....	95
<i>Таблица № 23</i> Точки с максимална концентрация.....	95
<i>Таблица № 24</i> Лечебни растения на територията на Община Камено.....	122
<i>Таблица № 25</i> SWOT анализ.....	144
<i>Таблица № 26</i> План за действие на програмата.....	150

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ В ДОКУМЕНТА

<i>Фигура № 1</i> Местоположение на община Камено.....	41
<i>Фигура № 2</i> Състояние на реките в България	42
<i>Фигура № 3</i> Климатична карта на България	47
<i>Фигура № 4</i> Средномесечни температури и валежи в община Камено.....	48
<i>Фигура № 5</i> Количество на валежите.....	49
<i>Фигура № 6</i> Пространствено разпределение на годишните валежи (mm) в България ..	50
<i>Фигура № 7</i> Разположение на ДОАСТ.....	74
<i>Фигура № 8</i> Влиянието на пътния нанос върху емисионния фактор за $ФПЧ_{10}$	76
<i>Фигура № 9</i> Влияние на теглото на МПС върху емисионния фактор за $ФПЧ_{10}$	77
<i>Фигура № 10</i> Площи на източниците на емисиите от битово отопление	86
<i>Фигура № 11</i> Площи източници на емисии от земеделие	87
<i>Фигура № 12</i> SelmaGIS	89
<i>Фигура № 13</i> Моделиращата система на SelmaGIS.....	90
<i>Фигура № 14</i> Карта на изследваната област с рецепторна мрежа.....	94
<i>Фигура № 15</i> Флористично райониране на България.....	101
<i>Фигура № 16</i> Зоогеографско райониране на България.....	103
<i>Фигура № 17</i> Шипка и Къпина.....	116
<i>Фигура № 18</i> Бял равнец и Жълт равнец	117
<i>Фигура № 19</i> Лайка и Глухарче.....	118
<i>Фигура № 20</i> Синя жлъчка (Цикория) и Овчарска торбичка	119
<i>Фигура № 21</i> Мента и Мащерка	120

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ЕК	ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ
ЕС	Европейски съюз
ООН	Организация на обединените нации
ОбС	Общински съвет
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
РДВ	Рамковата директива за водите
РДМС	Рамковата Директива за морска стратегия
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
ПУДОС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
НСИ	Национален статистически институт
КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
РСУО	Регионални сдружения за управление на отпадъците
НППОО	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НПУДО	Национална програма за управление на дейностите по отпадъците
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
НСПУОСР	Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ИУЕЕО	Отпадъци от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ЕГО	Едрогабаритни отпадъци
МПС	Моторни превозни средства
ЕЕО	Електрическо и електронно оборудване
БО	Битови отпадъци
ОУП	Общ устройствен план
ПИП	Прединвестиционно проучване
ПУП	Подробен устройствен план
ПО	Предотвратяване на отпадъците
ТБО	Такса битови отпадъци

ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
УО	Управление на отпадъците
МБТ	Механично – биологично третиране
ПУРН	Планове за управление на риска от наводнения
НПДИК	Националният план за действие по изменение на климата 2013-2020 г.
БПДО	Шестата Програма за Действие на Общността за околна среда
НДНТ	Най-добри налични техники
ОЖЦО	Най-добър цялостен резултат за околната среда и оценка на жизнения цикъл на отпадъците
ГРАО	Главна Дирекция Гражданска Регистрация и Административно Обслужване
АИС	Автоматична измервателна станция
БАН	Българска академия на науките
БДЗП	Българско дружество за защита на птиците
БДУВЧР	Басейнова дирекция за управление на водите в Черноморски район
БО	Битови отпадъци
БПК5	Биологична потребност от кислород
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДБ	Държавен бюджет
ДВ	Държавен вестник
ДО	Допустимо отклонение
ДОП	Долен оценъчен праг
ЕМП	Електромагнитни полета
ЕО	Екологична оценка
ЕП	Електрическо поле
ЕС	ЕС Европейски съюз
ЕР	Експлоатационен ресурс
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗШОС	Закон за защита от шум в околната среда
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗПТ	Защитени природни територии
ЗСПЗЗ	Закон за собствеността и ползването на земеделските земи
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗВ	Закон за водите
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИСПА	Инструмент за структурни политики за присъединяване

КАВ	Качество на атмосферния въздух
КБООН	Конвенция на Обединените нации за борба с опустиняването
КБР	Конвенция за биологичното разнообразие
КПКЗ	Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяванията
ЛОС	Летливи органични съединения
ЛПСОВ	Локална пречиствателна станция за отпадъчни води
МЕК	Максимално еднократна концентрация
МЗ	Министерство на здравеопазването
МП	Магнитно поле
МПС	Моторни превозни средства
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МШК	Скала на Медведев, Шпонхоер, Карник
НАСЕМ	Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг
НДЕ	Норми за допустими емисии
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НСИ	Национален статистически институт
НЕМ	Национална екологична мрежа
НПО	Неправителствена организация
НВ	Неразтворени вещества
НГП	Национална годишна програма
НСОСПД	Национална стратегия за околна среда и план за действие
ОА	Общинска администрация
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОГП	Общ градоустройствен план
ОПУО	Общинска програма за управление на отпадъците
ООп	Организация по оползотворяване
ОУП	Общ устройствен план
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПЗ	Промислена зона
ПМ	Пункт за мониторинг
ПС	Претоварна станция
ПСКР	Пределна стойност за консумация на разтворители
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП-ПРЗ	Подробен устройствен план – план за застрояване и регулация
РДВ	Рамковата директива по водите
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РКОНИК	Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата
РОУКАВ	Райони за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
РПМ	Републиканска пътна мрежа

СГ	Средногодишна /концентрация/
СГН	Средногодишна норма
СД	Средноденонощна /концентрация/
СДН	Средноденонощна норма
СДК	Средноденонощна концентрация
СГК	Средногодишна концентрация
ТБО	Твърди битови отпадъци
ФПЧ	Фини прахови частици
ФПЧ10	Фини прахови частици с аеродинамичен диаметър под 10 микрона
ХЗЗ	Хигиенно защитна зона
ХПК	Химическа потребност от кислород
ЦГЧ	Централна градска част
ЗДОИ	Закон за достъп до обществена информация
ЕСТЕ	Европейската схема за търговия с емисии
РКОНИК	Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата
ЕСТЕ	Европейската схема за търговия с емисии
НРТКЕПГ	Националния регистър за търговия с квоти за емисии на парникови газове
СДНЕ	Схемата за доброволно намаление на емисии
НСУРВС	Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор
ЧМ ТДА	Трансграничния Диагностичен анализ
СПД ОЧМ	Стратегически План за Действие за Опазване на Черно море
НООСМВ	Наредбата за опазване на околната среда в морските води
НПРД	Национална приоритетна рамка за действие по НАТУРА 2000
КБР	Конвенцията за биологичното разнообразие
А-НПДУУОЗ	Актуализиран Национален План за действие по управление на устойчивите органични замърсители в България - 2012 – 2020
УОЗ	Управление на устойчивите органични замърсители

ВЪВЕДЕНИЕ

В последните години, като отражение на общеевропейската тенденция се преотстъпват правомощия от централната в посока към местните власти на дейности, основно свързани с подобряването на качеството на живота на регионално ниво. Фактът, че околната среда е един от съществени елементи на качеството на живота, наред със социалните и икономически аспекти, е осъзнат от страна на местното самоуправление. Нещо повече, местните власти са най-добре запознати със състоянието и проблемите на околната среда на територията на съответната община, затова е решаващ приносът им при разработване и прилагане на националната политика в областта на околната среда. На Първата конференция на министрите на околна среда, която се провежда в замъка Добрич – Чехословакия през 1992 г., която се счита и за начало в създаването на обща програма за опазване на околната среда, е взето решение за създаване на Обща програма за опазване на околната среда за страните в Европа, която да служи като рамка за по-добра координация на усилията за възстановяване и опазване на околната среда на национално и международно ниво.

В Рио де Жанейро през 1992 г. за първи път е представена тезата за същността на устойчивото развитие, състояща се от три основни елемента, а именно съчетаване на икономическото и социалното развитие при запазване и подобряване качеството на околната среда. Приет е план за действие на ООН, наречен „Дневен ред 21 (Agenda 21)“, който очертава концепцията за устойчиво развитие на човечеството през следващите 100 години и съдържа основните принципи, върху които следва да се основават бъдещата политика и решенията за действие на съвременното и утрешното общество, както и отрежда важно място на местните власти в процеса на вземане на решения за околната среда. Класическата дефиниция на понятието „Устойчиво развитие“ е тази дадено от Международната комисия за околна среда и развитие и тя гласи: Устойчивото развитие е развитие, което отговаря на нуждите на настоящето, без да отнема възможността на бъдещите поколения да посрещат своите нужди.

Конференцията на министрите на околната среда, проведена в Люцерн, Швейцария през следващата година, одобрява общата стратегия в областта на околната среда за Централна и Източна Европа и план за действие, който да послужи като база за по-нататъшни действия от страна на правителствата, Европейската комисия, международните организации, финансовите институции и частните инвеститори. В резултат от приетата "Програмата за опазване на околната среда за страните от Централна и Източна Европа" и Националните програми по опазване на околната среда се създават условия за насърчаване на местните власти да разработят в тясно сътрудничество с гражданите "Местни програми за опазване на околната среда".

Орхуската конвенция за достъп до информация и участие на обществеността при вземането на управленски решения, приета на четвъртата среща на министрите на околната среда, в региона на ЕИК, през юни 1998 г. в Орхус, Дания, си поставя за цел да допринесе за защита правото на всеки човек от сегашните и бъдещите поколения да живее в околна среда, благоприятна за неговото здраве и благосъстояние, като гарантира правото на достъп до информация, участие на обществеността при вземането на решения и достъп до правосъдие по екологични въпроси.

Българското законодателство е хармонизирано в съответствие с актовете на Общностното право. В разпоредбите на чл.79, ал. 1 от Закона за опазване на околната

среда (ЗООС) е посочено, че кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда за съответната община в съответствие с указания на министъра на околната среда и водите.

Принципно право за приемане на стратегии, прогнози, програми, планове по въпроси от местно значение, включително опазване на околната среда, е дадено на Общинските съвети с чл.21, т.12 от Закона за местното самоуправление и местната администрация /ЗМСМА/.

Общинските програми за опазване на околната среда, би могло да се дефинират, като целенасочено планиране на дейностите в областта на околната среда за определен период от време. Те могат да се считат за инструмент за постигане на подобрения в областта на околната среда.

Програма трябва да формира адекватна екологична политика на общинско ниво, да отчита влиянието на икономическите и социалните интереси в обществото и да създава условия за устойчиво развитие на общността като цяло.

Основната цел на една общинска програма за опазване на околната среда е да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината или запазване на доброто състояние на околната среда.

УВОД

Настоящата Програма за опазване на околната среда на община Камено 2021 – 2025 г. е разработена на основание чл. 79, ал.1 от ЗООС.

Програмата е съобразена с методическите указания на Министъра на околната среда и водите, като заложените цели и очаквани резултати са в съответствие Националната стратегия за околна среда, Националния план за действие и приложимото секторното законодателство.

Програмата е разработена в съответствие с Указанията на Министъра на околната среда и водите, относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда, като е съобразен с разпоредбите на чл.11, т.8 от Закона за местното самоуправление и местната администрация, където: *“Местното самоуправление в общината се изразява в правото на гражданите или на избрани от тях органи, в рамките на предоставената им компетентност, да решават въпросите, свързани с опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси с общинско значение”*.

Програмата за опазване на околна среда на община Камено е основен документ при прилагане на политиките по околна среда на общинско ниво. В нея са посочени конкретните мерки, срокове и източници на финансиране с оглед създаване и подпомагане осигуряването на оптимална екологична среда на територията на общината. Съгласно приоритетите на Националната стратегия за околна среда, опазването на околната среда е свързано с прилагането на следните фундаментални принципи:

- Устойчиво развитие;
- Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и околната среда;
- Предимство на предотвратяването на замърсяването пред последващо отстраняване на вредите;
- Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;

- Информирание на гражданите за състоянието на околната среда;
- Замърсителят плаща за причинените вреди;
- Съхранение и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
- Възстановяване и подобряване качеството на околната среда в замърсените и увредени райони;
- Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионални политики за развитие на икономическите и обществени отношения;
- Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Основната цел на общинската програма за опазване на околната среда е да осигури устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията на общината и да подобри състоянието на компонентите на околната среда, като минимизира факторите оказващи влияние върху тях. Заложените цели и мерки са съобразени със:

- Общински план за развитие на община Камено (2014 - 2020 г.);
- Областна стратегия за развитие на област Бургас (2014 - 2020 г.);
- Национална стратегия за околна среда (2009 - 2018 г.);
- Национален план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г.;
- Програма за управление на отпадъците на община Камено (2015 – 2020 г.);
- Приложимото секторно законодателство.

I. НАЦИОНАЛНА ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА И ПРИНЦИПИ ПРИ ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

От началото на 70-те години Европа е поела твърди ангажименти към прилагане на мерки за опазване на околната среда, като: защитата на качеството на въздуха и водата, опазването на ресурсите и защитата на биологичното разнообразие, управлението на отпадъците и контрола върху дейностите, които имат неблагоприятно екологично въздействие, като това са само някои от приоритетните области на ЕС по опазване на околната среда.

Европейската политика в областта на опазване на околна среда се основава на принципа на предпазните мерки, превантивните действия и отстраняване на замърсяването при източника, както и на принципа „замърсителят плаща“. Многогодишните програми за действие за околната среда определят рамката на бъдещите действия във всички сфери на политиката в областта на околната среда. Националното законодателство, регламентиращо изисквания към опазването на околната среда, както и предприетите политики за защита на компонентите на околната среда са хармонизирани с изискванията и приоритетите на ЕС.

Законодателството по опазване на околната среда в България може условно да се раздели на общо (хоризонтално) и секторно (вертикално) законодателство.

Към хоризонталното законодателство могат да се отнесат Законът за опазване на околната среда (ЗООС), който с подзаконовите нормативни актове, е основен гарант за постигане на екологичните цели за устойчиво развитие.

Вертикалното законодателство обхваща секторите: Води; Въздух; Природа; Почви; Климат; Отпадъци и Превантивна дейност.

ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Законът за опазване на околна среда е Рамковия закон на екологичното законодателство, който урежда принципните общи постановки (ОВОС, интегрирано предотвратяване и контрол на замърсяването, право на обществен достъп до екологична информация, икономически регулатори и др.), и специалните секторни изисквания към компонентите на околната среда (въздух, води, почви, отпадъци и др.).

Последното изменение на ЗООС е от 14.08.2015 г. и съдържа основните принципи на съвременната европейска екологична политика. С този закон се уреждат обществените отношения, свързани с: опазване на околната среда за сегашните и бъдещи поколения и защитата на здравето на хората; съхраняване на биологичното разнообразие; опазването и ползването на компонентите на околната среда; контрол и управление на факторите, увреждащи околната среда; осъществяването на контрол върху състоянието на околната среда и източниците на замърсяване; предотвратяването и ограничаването на замърсяването; създаването и функционирането на Национална система за мониторинг на околната среда; стратегиите, програмите и плановете за опазване на околната среда; събирането и достъпа до информация за околната среда; икономическата организация на дейностите по опазване на околната среда; правата и задълженията на държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазване на околната среда. За прилагане на ефективни мерки за опазване на околната среда, закона залага на спазването на принципите за: устойчиво развитие; предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве; предимство на предотвратяване на замърсяването пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него; участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда; информиране на гражданите за състоянието на околната среда; замърсителят плаща; съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие; възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредени райони; предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях; интегриране на политики по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения; достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

ЗАКОН ЗА ЧИСТОТАТА НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

Основният нормативен документ за опазване на атмосферата е Законът за чистотата на атмосферния въздух. Законът цели да защити здравето на хората и на тяхното потомство, животните и растенията, техните съобщества и местообитания, природните и културните ценности от вредни въздействия, както и да предотврати настъпването на опасности и щети за обществото при изменение в качеството на атмосферния въздух в резултат на различни дейности. Със закона се урежда: определянето на показатели и норми за качеството на атмосферния въздух; ограничаването на емисиите; правата и задълженията на държавните и общинските органи, на юридическите и физическите лица по контрола, управлението и поддържането на качеството на атмосферния въздух; изискванията за качеството на течните горива, в това число контролът за спазване на изискванията за качеството на течните горива при пускането им на пазара, и тяхното разпространение, транспортиране и използване; ограниченията в емисиите на серен диоксид при

използването на течни горива, ограниченията за допустимо сярно съдържание на петролните деривати и начинът на тяхното изгаряне от плавателни средства, които се намират в пристанищата на Република България в българския участък на р. Дунав, вътрешните морски води, териториалното море и в изключителната икономическа зона. На дневен ред е изменението и допълнението на закона, с което се цели изпълнение на изискванията на новото европейско секторно законодателство; въвеждат се промени, свързани с общинските програми за намаляване нивата на замърсяване на въздуха; създаване на правна възможност за предприемане на допълнителни мерки от страна на местните власти, с които да се намали замърсяването на въздуха.

ЗАКОН ЗА ВОДИТЕ

Законът за водите е национален рамков нормативен документ, който урежда собствеността, управлението и опазването на водите на територията на република България, като общонационален, неделим ресурс. Основната му цел е да осигури интегрирано управление на водите в интерес на обществото и за опазване на здравето на населението, както и да създаде условия за: осигуряване на достатъчно количество и добро качество на повърхностните и подземните води за устойчиво, балансирано и справедливо водоползване; намаляване на замърсяването на водите; опазване на повърхностните и подземните води и водите на Черно море; прекратяване на замърсяването на морската среда с естествени или синтетични вещества; намаляване на заустванията, емисиите и изпусканията на приоритетни вещества; прекратяване на заустванията, емисиите и изпусканията на приоритетно опасни вещества; предотвратяване или намаляване на вредните последици за човешкия живот и здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност, свързани с вредното въздействие на водите.

С последните промени на Закона за водите от 2015 г. освен че са регламентирани и задълженията на собствениците на язовири, се предвижда и вменяване на задължения по поддържане на язовирните стени и съоръженията на операторите; въвеждат се такси за дейности, които въздействат значимо върху водите и механизъм за определяне на разходите за околна среда - част от предварителните условия, от които ще зависи предоставянето на евро средствата по всички оперативни програми с отношение към водите. Според вносителите на изменението това означава ефективно въвеждане на принципа "замърсителят плаща". С промените се въвеждат и разпоредби, свързани с планиране, разработване и изпълнение на Морската стратегия. Ще има служебна процедура за определяне на санитарно-охранителни зони около водоземните съоръжения за питейно-битово водоснабдяване на населението, за да се облекчат изискванията към ВиК операторите.

ЗАКОН ЗА ПОЧВИТЕ

Със закона за почвите се уреждат обществените отношения, свързани с опазването на почвите и техните функции, както и тяхното устойчиво ползване и трайно възстановяване като компонент на околната среда. Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс и опазването им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и на физическите и юридическите лица.

Цели на закона са: предотвратяване увреждането на почвите и нарушаването на техните функции; трайно запазване и възстановяване на функциите на почвите.

Опазването, ползването и възстановяването на почвите се основават на следните принципи: екосистемен и интегриран подход; устойчиво ползване; приоритет на превантивния контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции; прилагане на добри практики при ползването на почвите; замърсителят плаща за причинените вреди; информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и мерките за опазването им.

ЗАКОН ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА

Законът за ограничаване изменението на климата урежда обществените отношения, свързани с: провеждането на държавната политика по ограничаване изменението на климата; прилагането на механизмите за изпълнение на задълженията на Република България по Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата (ратифицирана със закон – ДВ, бр. 28 от 1995 г.) (ДВ, бр. 68 от 2005 г.) (РКОНИК) и Протокола от Киото към Рамковата конвенция; функционирането на Националната схема за зелени инвестиции (НСЗИ); функционирането на Националната система за инвентаризации на емисии на вредни вещества и парникови газове в атмосферата; прилагането на Европейската схема за търговия с емисии (ЕСТЕ); администрирането на Националния регистър за търговия с квоти за емисии на парникови газове (НРТКЕПГ); мерките за намаляване емисиите на парниковите газове от използваните течни горива и енергия за транспорта; изпълнението на задълженията, произтичащи от Решение № 406/2009/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно усилията на държавите членки за намаляване на техните емисии на парникови газове, необходими за изпълнение на ангажиментите на Общността за намаляване на емисиите на парникови газове до 2020 г. („Решение № 406/2009/ЕО“); функционирането на Схемата за доброволно намаление на емисии (СДНЕ).

Законът има за цел чрез предприемането на национални мерки и въвеждането на европейски и международни механизми да гарантира намаляване на емисиите на парникови газове като основен елемент в политиката по ограничаване изменението на климата и да осигури дългосрочното планиране на мерките за адаптация към климатичните промени.

ЗАКОН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Законът за управление на отпадъци регламентира общите изисквания за опазване на околната среда и човешкото здраве във връзка с образуването, съхранението, събирането, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на отпадъци. Законът урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности. Определят се изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци. Управлението на отпадъците се осъществява с цел да се предотврати, намали или ограничи вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда. Законът се прилага за битовите,

производствените, опасните и строителните отпадъци.

ЗУО предоставя основание за въвеждане на количествени цели за оползотворяване на отпадъци, образувани след употребата на определени продукти. Разходите за крайното обезвреждане на тези отпадъци следва да бъдат поети от притежателите или от производителите на продуктите в съответствие изцяло с принципите “замърсителят плаща” и “отговорността на производителите”. Това се осъществява чрез заплащане на продуктови такси за пускане на пазара на продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци или чрез пряко изпълнение на задълженията за събиране и оползотворяване на отпадъците от производителите и вносителите на тези продукти. Производителите и вносителите могат да изпълняват посочените задължения индивидуално или колективно, като по този начин се създават условия за оптимизиране на системите от събирането до оползотворяването на отпадъците и на необходимите разходи за извършване на тези дейности.

Законът определя и случаите, в които се изисква разрешение за дейности с отпадъци, компетентните органи за издаване на разрешенията, сроковете, процедурите и условията за кандидатстване и вземане на решения. С цел намаляване тежестта на разрешителните режими, за лицата извършващи дейности с неопасни отпадъци е въведен регистрационен режим за дейностите с отпадъци.

ЗАКОН ЗА МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ

Механизмът за финансиране на изпълнението на задълженията на общините по управлението на битовите отпадъци, възложени със Закона за управление на отпадъците е регламентиран със Закона за местните данъци и такси. Въведена е “такса битови отпадъци”, която се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения за третиране на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност (чл. 66 от ЗМДТ), свързана с: осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци; Събиране и транспортиране на битовите отпадъци до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им; Почистване на улиците, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване; Проектиране, строителство, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови и строителни отпадъци.

ЗАКОН ЗА УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА

В Закона за устройство на територията (ЗУТ) се съдържат редица изисквания, които имат отношение към управлението на отпадъците. Всички изисквания на ЗУТ относно инвестиционното проучване и проектиране, изграждане и експлоатация на инвестиционни проекти, следва да бъдат спазвани при съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъците. Застрояването на даден имот (и в частност на площадките за изграждане на съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци) се допуска само ако е предвидено с влязъл в сила подробен устройствен план и след промяна на предназначението на земята. Подробният устройствен план трябва да е съобразен с

предвидените развития на устройствените схеми и планове от по-горна степен.

Изграждането на съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъци се извършва след издаване на разрешение за строеж. В ЗУТ са регламентирани и условията за разполагане на съдовете за събиране на отпадъците в населените места. За тези обекти се издава разрешение за поставяне по ред, установен с наредба на Общинския съвет, а за държавни и общински имоти – и въз основа на схема, одобрена от главния архитект на общината.

ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ

Една от основните цели на Закона за опазване на земеделските земи е опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи. Законът забранява използването на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение. Законът регламентира основните изисквания при рекултивация на нарушени терени, включително на депа за отпадъци. Редът за използване на хумуса, рекултивацията, подобряването на земите и приемането на рекултивирани площи се определят с наредба, издадена от Министъра на околната среда, съгласувана с Министъра на регионалното развитие и благоустройството.

ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

Действащите към момента на разработване на настоящата програма подзаконови нормативни актове са представени по приоритетни сектори, както следва:

СЕКТОР ВОДИ

В сектор води основните подзаконови нормативни актове, допълващи създадената законодателна рамка със Закона за водите са:

- Наредба № 1 от 10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води;
- Наредба № 1 от 11.04.2011 г. за мониторинг на водите;
- Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Наредба № 2 от 8.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване;
- Наредба № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;
- Наредба № Н-3 от 28.11.2011 г. за предоставяне на информация от ведомства и научни институти с бюджетно финансиране и водоползвателите, чиято дейност оказва значимо въздействие върху състоянието на водите;
- Наредба № 4 от 20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми;
- Наредба № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води;
- Наредба № 5 от 30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане;
- Наредба № 6 от 9.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на

- вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти;
- Наредба № 7 от 14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места;
 - Наредба за отмяна на Наредба № 7 от 8.08.1986 г. за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води;
 - Наредба № 8 от 25.01.2001 г. за качеството на крайбрежните морски води;
 - Наредба № 9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели;
 - Наредба № 11 от 25.02.2002 г. за качеството на водите за къпане;
 - Наредба № 12 от 18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване;
 - Наредба № 13 от 29.01.2004 г. за условията и реда за осъществяване на техническата експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях;
 - Наредба № 18 от 27.05.2009 г. за качеството на водите за напояване на земеделските култури;
 - Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието;
 - Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители;
 - Наредба за опазване на околната среда в морските води;
 - ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 273 от 23.11.2010 г. за приемане на Наредба за опазване на околната среда в морските води и за създаване на Консултативен и координационен съвет по опазване на околната среда в морските води на Черно море и управление на изпълнението на Морска стратегия и програма от мерки;
 - Наредба за ползването на повърхностните води;
 - Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 37 от 2008 г. за ползването на язовирите - държавна собственост, в рибностопанско отношение и правилата за извършване на стопански, любителски риболов и аквакултури в обектите - държавна собственост.

СЕКТОР ВЪЗДУХ

Подзаконовата нормативна база в сектор въздух включва следните подраздели: Качество на атмосферния въздух; Качество на течните горива; Големи горивни инсталации и индустриални процеси; Летливи органични съединения; Вещества, които нарушават озоновия слой (ВНОС) и Флуорирани парникови газове (ФПГ). Приети са и действат следните основни документи:

- Наредба № 7 от 3.05.1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух;
- Наредба № 11 от 14 Май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух;
- Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух;
- Наредба № 14 от 23.09.1997 г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места;

- Инструкция за разработване на програми за намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества, в районите за управление и оценка на качеството на атмосферния въздух, в които е налице превишаване на установените норми, утвърдена със Заповед №РД-996/20.12.2001г. на МОСВ;
- Инструкция за предварителна оценка качеството на атмосферния въздух, утвърдена със Заповед № РД - 76/07.02.2002г. на МОСВ;
- Инструкция за информиране на населението при превишаване на установените алармени прагове за нивата на серен диоксид, азотен диоксид и озон, утвърдена със Заповед №РД-353/29.05.2009г. на МОСВ;
- Наръчник по оценка и управление на качеството на атмосферния въздух на местно ниво за SO₂, PM₁₀, РВ и NO₂ (от октомври 2002г.), разработен в рамките на съвместен проект по Програма ФАР 1999г. за административно изграждане (с Немското министерство на околната среда);
- Наредба за изискванията за качеството на течните горива, условията, реда и начина за техния контрол;
- Наредба № 1 от 27.06.2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии
- Наредба № 6 от 26.03.1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници;
- Наредба № 10 от 6.10.2003 г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации;
- Наредба за норми за допустими емисии на серен диоксид, азотни оксиди и прах, изпускани в атмосферата от големи горивни инсталации;
- Инструкция № 1 от 3.07.2003 г. за изискванията към процедурите за регистриране, обработка, съхранение, представяне и оценка на резултатите от собствените непрекъснати измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници;
- Инструкция за реда за попълване на протоколите за извършени контролни / собствени измервания и протоколи от изпитване на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници;
- Наредба № 7 от 21 октомври 2003 г. за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации;
- Наредба № 16 от 12.08.1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини;
- Наредба за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при употребата на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти;
- Наредба за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) №1005/2009 относно вещества, които нарушават озоновия слой.

СЕКТОР БИОРАЗНООБРАЗИЕ И ЗАЩИТА НА ПРИРОДАТА

Подзаконовата нормативна база в сектора регламентира изисквания към опазване на

биоразнообразието, управлението на защитените територии и зоните по НАТУРА 2000.

- Наредба № 1 от 9.05.2006 г. за условията и реда за лицензиране на зоологическите градини, издадена от министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 43 от 26.05.2006);
- Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.);
- Наредба № 3 от 31.10.2008 г. за маркирането и етиктирането на екземпляри от видовете съгласно Регламент 338/97 за опазване на видовете от дива фауна и флора чрез регулиране на търговията с тях (ДВ, бр. 97 от 11.11.2008 г.);
- Наредба № 4 от 8.07.2003 г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни животински и растителни видове в природата;
- Наредба № 5 от 1.08.2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове;
- Наредба № 5 от 19.07.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складове за билки (ДВ, бр. 85 от 28.09.2004 г.);
- Наредба № 6 от 23 октомври 2003 г. за минималните изисквания и условия за отглеждане на животни в зоологически градини и центрове за отглеждане и размножаване на защитени видове животни (ДВ, бр. 105 от 2.12.2003 г.);
- Наредба № 8 от 12.12.2003 г. реда и за условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със Закона за биологичното разнообразие за животинските и растителните видове от приложение № 3, за животинските видове от приложение № 4, за всички видове диви птици, извън тези от приложение № 3 и приложение № 4 и за използване на неселективните уреди, средства и методи за улавяне и убиване от приложение № 5, издадена от министъра на околната среда и водите и министъра на земеделието и горите (ДВ, бр. 4 от 16.01.2004 г., изм. и доп., бр. 19 от 13.03.2015 г.);
- Наредба за работа с генетично модифицирани организми в контролирани условия, приета с ПМС № 211 от 4.10.2005 г. (ДВ, бр. 81 от 11.10.2005 г.);
- Наредба за освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда и пускането им на пазара, приета с ПМС № 212 от 4.10.2005 г. (ДВ, бр. 81 от 11.10.2005 г.);
- Правилник за устройството и дейността на Консултативно-експертния съвет за лечебни растения към министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 68 от 03.08.2001 г.);
- Правилник за дейността на спасителните центрове (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.);
- Правилник за устройството и дейността на Националния съвет по биологично разнообразие;
- Инструкция за взаимодействие между Министерството на околната среда и водите, Агенция „Митници“ и Българска агенция по безопасност на храните за повишаване ефективността на контрола при въвеждане, търговия, транзит и износ на екземпляри от застрашените видове от дивата фауна и флора;
- Инструкция за организацията и реда за извършване на контрол от структурите на

Министерство на околната среда и водите върху работата с генетично модифицирани организми в контролирани условия и освобождаването им в околната среда;

- Правилник за дейността на Консултативната комисия по генетично модифицирани организми;
- Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии (обн. ДВ бр.13 от 15.02.2000 г., изм. и доп. ДВ бр.55/20.07.2012 г.);
- Правилник за условията и реда за управлението, възлагането на дейностите по поддържане и възстановяване, възлагането на туристически дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи в защитените територии - изключителна държавна собственост (обн. ДВ бр.49/14.06.2005 г.);
- Правилник за устройството и дейността на дирекциите на националните паркове (обн. ДВ бр.28/19.03.2013 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони;
- Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони.

СЕКТОР ПОЧВИ

Подзаконовата нормативна рамка в сектора се определя от:

- Наредба № 26 от 2.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, (обн. ДВ, бр. 89 от 22.10.1996 г., изм. и доп. – бр. 30 от 2002 г.);
- Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (обн. ДВ. бр.71 от 12 Август 2008 г.);
- Наредба № 4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите (обн. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009 г.);
- Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия (обн., ДВ, бр. 15 от 16.02.2007 г., в сила от 17.08.2007 г.);
- Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви (обн. ДВ. бр.62 от 4 Август 2009 г.);
- Наредба № 36 от 18.08.2004 г. за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати. Издадена от министъра на земеделието и горите, (обн., ДВ, бр. 87 от 5.10.2004 г.).

СЕКТОР ОТПАДЪЦИ

С приемането на Закона за управление на отпадъците, са създадени законодателни изисквания за приемането на голям брой наредби регулиращи различни сфери на управление на отпадъците, като:

- Наредба № 2 от 23.07.2014 г за класификация на отпадъците (издадена от министъра на околната среда и водите и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 66 от 08.08.2014 г.);
- Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г.);
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 275 от 06.12.2013 г. (Обн. ДВ, бр. 107 от 13.12.2013 г.);
- Наредба за третиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 235 от 15.10.2013 г. (Обн. ДВ, бр. 92 от 22.10.2013 г.);
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (Обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г.);
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 76/30.08.2013 г.);
- Наредба № 3 за изискванията към инсталации, произвеждащи титанов диоксид (обн. ДВ, бр. 49/04.06.2013 г.);
- Наредба № 4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 36 от 2013 г.);
- Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (издадена от министъра на околната среда и водите, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на земеделието и горите и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 81 от 17.09.2004 г.);
- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (Издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 80 от 13.09.2013 г., в сила от 13.09.2013 г.);
- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн., ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.);
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (Приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп., бр. 95 от 1.11.2013 г., в сила от 1.11.2013 г.);
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Приета с ПМС № 339 от 14.12.2004 г., обн., ДВ, бр. 112 от 23.12.2004 г.);
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (приета с ПМС № 351 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.);
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.);
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (приета с ПМС № 256 от 13.11.2013 г., обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014

г.);

- Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употреба на които се образуват масово разпространени отпадъци (приета с ПМС № 120 от 30.05.2008 г., обн., ДВ, бр. 53 от 10.06.2008 г., изм. и доп., бр. 5 от 20.01.2009 г., в сила от 20.01.2009 г., изм., бр. 45 от 16.06.2009 г., бр. 69 от 3.09.2010 г., изм., бр. 85 от 29.10.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., изм. и доп., бр. 29 от 8.04.2011 г., бр. 47 от 22.06.2012 г., в сила от 22.06.2012 г., изм., бр. 75 от 2.10.2012 г., в сила от 1.10.2012 г.; изм. с Решение № 9028 от 22.06.2012 г. на ВАС на РБ - бр. 87 от 9.11.2012 г., изм., бр. 76 от 30.08.2013 г., в сила от 30.08.2013 г., бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.);
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ, бр. 73 от 25.09.2012 г.);
- Наредба за реда и начина за изчисляване на размера на финансовата гаранция или еквивалентна застраховка и за предоставяне на годишни справки-декларации при трансграничен превоз на отпадъци (Приета с ПМС № 76 от 31.03.2011 г., обн. ДВ, бр. 29 от 08.04.2011 г.);
- ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 209 на МС от 20 август 2009 г. за осигуряване на финансиране за изграждането на регионални системи за управление на битовите отпадъци, на регионалните съоръжения за предварително третиране на битовите отпадъци и за закриването на общински депа за битови отпадъци (обн., ДВ, бр. 68 от 25.08.2009 г.);
- ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 115 от 15 юни 2012 г. за изменение и допълнение на Наредбата за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, приета с Постановление № 120 на Министерския съвет от 2008 г. (обн., ДВ, бр. 53 от 2008 г.; изм. и доп., бр. 5 и 45 от 2009 г., бр. 69 и 85 от 2010 г. и бр. 29 от 2011 г.);
- ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 239 от 01 октомври 2012 г. за изменение на Наредбата за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, приета с Постановление № 120 на Министерския съвет от 2008 г. (обн., ДВ, бр. 53 от 2008 г.; изм. и доп., бр. 5 и 45 от 2009 г., бр. 69 и 85 от 2010 г. и бр. 29 от 2011 г. и бр. 47 от 2012 г.);
- Механизъм за развитие на инфраструктурата за управление на отпадъците с подкрепата на Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”, ноември 2009г.;
- Национален план за управление на отпадъците 2014-2020г.;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010-2020г.);
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020г.;
- Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците за периода 2015-2020 г., приети със заповед № РД-211/ 31.03.2015 г. на министъра на околната среда;
- Методически указания за разработване на регионални програми за управление на отпадъците за периода 2015-2020 г., приети със заповед № РД-211/ 31.03.2015 г. на

министъра на околната среда;

- Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци
- Заповед за определяне на метода за изчисляване на изпълнението на целите по чл.31, ал.1, т.1 от Закона за управление на отпадъците за 2013 г.

РАМКОВИ НАЦИОНАЛНИ ДОКУМЕНТИ, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ПО ОКОЛНА СРЕДА

Националната стратегия за околна среда (НСОС) е създадена в отговор на обществената необходимост от осъществяване на планова, открита и предсказуема политика в областта на околната среда.

Стратегията очертава цели и действия, насочени към опазването, възстановяването и възпроизводството на естествената околна среда, поддържането на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната в контекста на устойчивото развитие.

Стратегията се основава на концепцията, че предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на настоящото и бъдещите поколения, посредством създаването на устойчиви общности, способни да управляват и използват ефективно ресурсите и да развиват екологичния и социалния потенциал на икономиката, както и да осигуряват просперитет, опазване на околната среда и социално сближаване. В този смисъл стратегията цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добро качество на живот. Неразделна част от стратегията представлява и плана за действие. Планът за действие съдържа мерки за изпълнение на основните стратегически цели. Като част от мерките са идентифицирани: създаване на морски и крайбрежни защитени територии и механизми за тяхното управление; опазване, възстановяване и изграждане на необходимата инфраструктура за осигуряване на достатъчно по количество и качество вода за питейно-битови цели на населението; идентифициране на производители, вносители и потребители по веригата на химични вещества в самостоятелен вид и в препарати и предоставяне на информация на обществеността за рисковете от определени опасни химикали; разработване на стратегическите карти за шум и на планове за действие за управление на шума в околната среда и др.

МОРСКА СТРАТЕГИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

В изпълнение на изискванията на чл.4, ал. 1 от Наредбата за опазване на околната среда в морските води (НООСМВ) през месец март 2015 г. е изготвен План за действие за разработване на Стратегия за опазване на околната среда в морските води на Черно море (Морска стратегия) на Република България, като същият е утвърден от Министъра на околната среда и водите в изпълнение на чл. 3, ал.3, т.4 от Наредбата. Съгласно одобреният план, директора на БДЧР следва да разработи проект на задание за разработване на Морска стратегия. Със заданието следва да се предвидят дейности, необходими за разработването на Морската стратегия за всеки един от компетентните органи съгласно чл. 3 от НООСМВ.

НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ВОДНИЯ СЕКТОР

Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор (НСУРВС) в Република България е разработена във връзка с изискванията на чл. 151 от Закона за водите. Основните етапи на разработването включват: изготвяне на детайлни анализи на ситуацията в сектора – водни ресурси и инфраструктура във водния сектор; разработване на Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България и организиране на обществено обсъждане; план за действие към Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България, в краткосрочна (2013-2015 г.), средносрочна (2016-2021 г.) и дългосрочна (2022-2037 г.) перспектива; приемане на Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България от Народното събрание.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЧЕРНО МОРЕ

Стратегическият план представлява споразумение между шестте държави, граничещи с бреговете на Черно море (Република България, Грузия, Румъния, Руската Федерация, Република Турция и Украйна) с цел да действат в синхрон за подпомагане на продължителното възстановяване на Черно море. Документът дава кратък обзор на сегашното състояние на Черно море, най-вече въз основа на информацията от Трансграничния Диагностичен анализ (ЧМ ТДА) от 2007 г., като взема под внимание вече постигнатото от първия (1996 г.) Стратегически План за Действие за Опазване на Черно море (СПД ОЧМ). Този СПД е съставен на база СПД ОЧМ, подписан през 1996 г. (актуализиран през 2002 г.), чрез преорганизиране на приоритетите и действията в това отношение, като се отчита вече постигнатото в региона и сегашното състояние на околната среда. Актуализираната версия на СПД ОЧМ (2009 г.), описва стратегическите действия, необходими в отговор на съществените предизвикателства на околната среда, пред които е изправено Морето и включва редица цели на управление.

ПРОГРАМА ЗА НЕОБХОДИМИТЕ МЕРКИ В УСЛОВИЯТА НА ТЕНДЕНЦИЯ ЗА ЗАСУШАВАНЕ

Програмата дефинира мерки за борба с тенденцията за засушаване, като определя необходимостта от предприемането на основни нормативни, организационни и инвестиционни мерки, като: запазване на водните ресурси; преодоляване на кризите във водоснабдяването; осигуряване на вода за напояване; формиране на знания и съзнание за икономия на водните ресурси.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ОБЩИТЕ ГОДИШНИ ЕМИСИИ НА СЕРЕН ДИОКСИД, АЗОТНИ ОКСИДИ, ЛЕТЛИВИ ОРГАНИЧНИ СЪЕДИНЕНИЯ И АМОНЯК В АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

Националната програма за намаляване на общите годишни емисии на серен диоксид (SO₂), азотни оксиди (NO_x), летливи органични съединения (ЛОС) и амониак (NH₃) в атмосферния въздух, е приета на основание чл. 10а от Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ). С нея се осигурява прилагането на Директива 2001/81/ЕС

на националните тавани за атмосферните емисии на SO₂, NO_x, ЛОС и NH₃, в съответствие с поетите от страната преговорни ангажименти към ЕС, съгласно Преговорната позиция на България по глава 22 “Околна среда” от законодателството на Общността (Допълнителна информация CONF-BG 02/03 към Преговорна позиция CONF-BG 13/01, допълнена съгласно CONF-BG 64/01).

НАЦИОНАЛНА ПРИОРИТЕТНА РАМКА ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА НАТУРА 2000

Изграждането на европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 в страните от ЕС е пряко следствие от екологичната политика на ЕС за справяне със загубите на биологично разнообразие. Основната цел на НАТУРА 2000 е да осигури условия за защита и оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа. В резултат от тази необходимост и съгласно чл. 8 на Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (т.нар. Директива за местообитанията) ЕС въвежда единен стандарт за стратегическо планиране на дейностите по НАТУРА 2000, като задължава държавите-членки да разработят Национална приоритетна рамка за действие по НАТУРА 2000 (НПРД).

Целта на НПРД е да се определят по-добре нуждите от финансиране и приоритетите за защитените зони от НАТУРА 2000 на национално и регионално ниво и с това да се улесни интеграцията им в бъдещите програми за финансиране от различните европейските финансови инструменти. Заложеното в програмите финансиране за защитените зони от НАТУРА 2000 трябва да бъде в съответствие с мерките от НПРД и източниците на финансиране за тези мерки.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО 2011 - 2020 Г.

Целта на Стратегическия план за биологичното разнообразие 2011 - 2020, е да подпомогне ефективното прилагане на Конвенцията чрез стратегически подход, съдържащ комбинация от мисия и стратегически цели и резултати („Целите от Аичи за биоразнообразието“), които да предизвикат широко мащабни действия във всички страни и в заинтересованите лица. Стратегическият план, също така, следва да осигури гъвкава рамка за определянето на националните и регионални цели при осигуряване на последователност в прилагането на разпоредбите на Конвенцията за биологично разнообразие и решенията на Конференцията на страните-членки, включително работните програми и Глобалната стратегия за опазване на растенията, както и Протокола от Нагоя за Достъп до генетичните ресурси и честното и справедливо разпределяне на ползите от тяхното използване. Планът следва да послужи като основа за развитието на инструменти за комуникация, привличащи вниманието на ангажираните заинтересовани лица, улеснявайки по този начин интегрирането на биоразнообразието в по-широки национални и глобални програми.

СТРАТЕГИЯТА ЗА БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ НА ЕС ЗА 2020 Г.

Стратегията има за цел да обърне процеса на загуба на биологично разнообразие и да ускори прехода на ЕС към екологична икономика с ефективно използване на ресурсите, което представлява неразделна част от стратегията „Европа 2020“, и особено от водещата инициатива „Европа за ефективно използване на ресурсите“. Водеща цел за 2020 г. е да спре загубата на биологично разнообразие и влошаването на услугите от екосистемите в

ЕС до 2020 г., да ги възстанови, доколкото това е възможно, като се увеличи приносът на ЕС за спиране на загубата на биологично разнообразие в световен мащаб. Визията до 2050 г. е биологичното разнообразие в ЕС и услугите от екосистеми, които то предлага (неговият природен капитал) да са защитени, ценени и подходящо възстановени заради непреходната стойност и съществения принос на биологичното разнообразие за човешкото благоденствие и икономически разцвет така, че се избягват катастрофални промени, предизвикани от загубата на биологично разнообразие. Десетата конференция на страните (КС 10) по Конвенцията за биологичното разнообразие (КБР), проведена в Нагоя през 2010 г., довежда до приемането на глобален стратегически план за биологичното разнообразие за периода 2011—2020 г., Протокола от Нагоя, отнасящ се за достъпа до генетични ресурси и за честното и справедливо споделяне на ползите, произтичащи от употребата им (Протокол за достъпа и споделянето на ползите), както и стратегия за мобилизиране на ресурси за глобалното биологично разнообразие. Стратегията за биологично разнообразие на ЕС за 2020 г. отговаря и на двата мандата, като поставя ЕС на пътя за достигане на целите, които самият Съюз си поставя в областта на биологичното разнообразие и за изпълнение на ангажиментите му в световен мащаб.

ГЛОБАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РАСТЕНИЯТА

Глобалната стратегия за опазване на растенията е предпоставка за съвместна работа на всички нива – местно, национално, регионално и глобално – за познаване, опазване и устойчиво използване на огромното богатство на световното растително разнообразие, като в същото време се насърчава осведомеността и се изгражда необходимият капацитет за нейното изпълнение. С нея се разглеждат предизвикателствата, поставени от заплахите за растителното разнообразие. Крайната цел на Стратегията е постигането на трите цели на Конвенцията, по-специално за растителното разнообразие, като се има предвид член 8(j) на Конвенцията и Протокола от Картахена за биологична безопасност. Стратегията се отнася за растенията, обитаващи сухоземна, сладководна и морска среда, като се прилага за трите основни нива на биологично разнообразие, признати от Конвенцията, а именно растително генетично разнообразие, растителни видове, съобщества и свързаните с тях местообитания и екосистеми. Стратегията се състои от следните пет стратегически цели: познаване, документиране и оценка на растителното разнообразие; спешно и ефективно опазване на растителното разнообразие; устойчиво и справедливо ползване на растителното разнообразие; образование и осведоменост, относно растителното разнообразие, популяризиране на неговата роля за осигуряване на устойчив поминък и на значението му за целия живот на Земята; създаване на капацитет и обществена ангажираност, необходими за изпълнението на Стратегията.

НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ОПАЗВАНЕ НА НАЙ-ЗНАЧИМИТЕ ВЛАЖНИ ЗОНИ В БЪЛГАРИЯ 2013 – 2022 Г.

Националният план за опазване на най-значимите влажни зони в България е изготвен в съответствие с националните приоритети по отношение на опазването на биологичното разнообразие. Плана включва приоритетно 11-те влажни зони, които към момента са в списъка по Рамсарската конвенция. Описателната част на плана разглежда подробно още 25 влажни зони, които не са в Рамсарския списък, но има информация, че покриват един или повече от критериите за обявяване или имат голям потенциал за опазване и

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗЕМИТЕ И БОРБА С ОПУСТИНЯВАНЕТО

Националната програма за действие е разработен на основание чл. 5, буква „b“ и част III, раздел I, чл.9 и 10 от Конвенцията на ООН за борба с опустиняването, в рамките на съвместен проект на Министерството на околната среда и водите, Министерството на земеделието и храните и Програмата на ООН за развитие, финансиран от Глобалния екологичен фонд и от правителството на България. Програмата е изцяло в контекста на философията и принципите, залегнали в „Оперативна програма 15“ на Глобалния екологичен фонд за „Устойчиво управление на земите“. Основава се на анализ на състоянието на земните ресурси, причините за тяхната деградация и на социално-икономическите особености в развитието на страната през последните 15 години. Програмата е разработена в подкрепа изпълнението на Конвенцията на ООН за борба с опустиняването (КБОООН), ратифицирана от България през 2001 г. Към настоящият момент се подготвя актуализация на Националната програма за програмния период 2014 -2020 г.

ТРЕТИ НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА 2013 – 2020 Г.

Третият план за действие по изменение на климата предвижда конкретни мерки за намаляване на емисиите парникови газове във всички сектори, като тези мерки са съобразени с политиката на страната в областта на изменението на климата и съответно с потенциала на националната икономика за редукция на емисиите. Общият ефект от предвидените мерки ще гарантира изпълнение на поетите ангажименти и постигане на правно обвързващите за страната ни европейски цели. Планът разглежда основните международни и европейски аспекти на политиката за климата и целите, които ЕС трябва да постигне до 2020 г., а именно: 20% увеличаване на енергийната ефективност; 20% намаляване на емисиите парникови газове, спрямо нивата им от 1990 г.; 20% дял на енергията от възобновяеми източници в общото потребление на енергия в ЕС до 2020 г., включително 10% дял на биогоривата в транспорта.

НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2014 – 2020 Г.

Основната цел на Плана е да допринесе за устойчивото развитие на България чрез прилагане на интегрирана рамка за управление на отпадъците, която да доведе до намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от образуваните отпадъци, подобряване на ефективността на използване на ресурсите, увеличаване отговорностите на замърсителите, стимулиране на инвестициите за управление на отпадъците. В Плана е включена първата за България Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци за периода 2014-2020 г. Заложени са мерки по изпълнение на: Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло; Програмата за биоразградимите отпадъци, в т.ч. за биоотпадъците; Програмата за рециклиране и оползотворяване за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради, програмата за рециклиране и оползотворяване на масово разпространените

отпадъци, за подобряване на йерархията на управление на другите потоци отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за битови отпадъци; Програмата за подобряване капацитета на институциите за управление на отпадъците, за подобряване качеството на информацията, подпомагаща вземането на информирани управленски решения, за подобряване информираността и участието на населението и бизнеса относно дейностите по управление на отпадъците.

С Националния план се предвижда да бъдат изградени съоръжения за компостиране и анаеробно разграждане на биоразградими отпадъци, съоръжения за оползотворяване на битовите отпадъци с цел намаляване и предотвратяване на емисиите на парникови газове; депа, претоварни станции и съпътстваща инфраструктура към тях за депониране на остатъчните битови отпадъци в региони, които все още не са изградили или не са в процес на изграждане на такива съоръжения. Планът предвижда още осигуряване на инвестиции за рекултивация на депа за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания и са с прекратена експлоатация, и закупуване на съдове за разделно събиране и техника за транспортиране на биоотпадъците.

АКТУАЛИЗИРАН НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА УСТОЙЧИВИТЕ ОРГАНИЧНИ ЗАМЪРСИТЕЛИ (УОЗ) В БЪЛГАРИЯ - 2012 – 2020 Г.

Актуализираният план включва последващи мерки и дейности за първите 12 УОЗ и бъдещи такива за новите 10 УОЗ, включени в СК. Планът е разработен в периода януари 2011 г. – април 2012 г., като стратегическа му цел е намаляване на риска за здравето на хората и околната среда от вредното въздействие на УОЗ, а основната цел е подобряване на системата за управление на УОЗ, която ще бъде постигната чрез редица оперативни цели.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2014- 2020

Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г. е една от седемте оперативни програми, които ще бъдат изпълнявани в периода 2014-2020 г. Документът очертава рамката и определя приоритетите за финансиране в областта на околната среда със средства от Кохезионния фонд на ЕС и Европейския фонд за регионално развитие през програмния период. Разработването на програмата е резултат от работата на тематична работна група, която е сформирана на 14 август 2012 г. с участието на представители на администрацията и на широк кръг партньори – представители на държавната администрация, неправителствения сектор, социално-икономическите партньори, академичната общност, организациите на и за хората с увреждания и др.

Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС 2014-2020 г.) е една от оперативните програми на Република България, изготвяни в изпълнение на Стратегия „Европа 2020“ на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Тези три взаимно допълващи се приоритета предполагат изграждане на икономика, основана на знания и иновации, насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите и стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване. ОПОС 2014 – 2020 г. е насочена предимно към изпълнение на приоритета за устойчив растеж на стратегията „Европа 2020“ и по-специално на следните елементи от определението за устойчив

растеж: Изграждане на по-конкурентоспособна ниско въглеродна икономика, в която ресурсите се използват по ефикасен и устойчив начин; Опазване на околната среда, намаляване на емисиите и предотвратяване на загубата на биоразнообразие; Възползване от водещата позиция на Европа в разработването на нови екологични технологии и производствени методи.

Отчитайки идентифицираните нужди и възможностите за инвестиции, средствата по програмата са насочени в следните приоритетни оси:

Приоритетна ос 1 „Води“ - За постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО, Директива 98/83/ЕО, Директива 2013/51/ЕВРАТОМ и Директива 2000/60/ЕО ще се инвестира в: Изграждане на ВиК инфраструктура – средствата ще бъдат насочени към агломерации с над 10 000 екв. ж.; Доизграждане и/или оптимизиране на мрежите за мониторинг на водите; Оборудване на лаборатории на ИАОС и органите на ДЗК за целите на мониторинга; Дейности, насочени към разработване на нови и/или актуализация на съществуващи стратегически документи във връзка с прилагането на Рамковата директива за водите (РДВ) и Рамковата Директива за морска стратегия (РДМС).

Приоритетна ос 2 „Отпадъци“ - За постигане на съответствие с йерархията при управлението на отпадъците, съгласно Директива 2008/98/ЕО и с целите, залегнали в националното законодателство: Мерки за подобряване управлението на битовите отпадъци в съответствие с Националния план за управление на отпадъците.

Приоритетна ос 3 „Натура 2000 и биоразнообразие“ - За постигане на съответствие с Директива 92/43/ЕИО, Директива 2009/147/ЕО и Стратегия за биоразнообразието в ЕС 2020 (Цел 1 и 2) ще се инвестира в: Мерки и дейности съгласно Националната приоритетна рамка за действие за мрежата Натура 2000.

Приоритетна ос 4 „Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища“ - За изпълнение на ангажиментите на страната по изискванията на Директива 2007/60/ЕО ще се инвестират средства за: Създаване на Национална система за управление на водите в реално време; Мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения, в т.ч. екосистемно базирани решения; Установяване на 6 центъра за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения; Изпълнение на проучвания и оценки във връзка с втори Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) за периода 2021-2027 г.; Мерки за превенция и управление на риска от свлачища; Изпълнение на демонстрационни/пилотни проекти и информационни кампании, свързани с превенция и управление на риска от наводнения и свлачища.

Приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“ - За изпълнение на националното законодателство, транспониращо изцяло Директива 2008/50/ЕО, относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа, както и с оглед принос към постигане целите на Гьотеборгския протокол към Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния, ще се инвестират средства за: Преглед и анализ на общинските програми за КАВ; Подпомагане на компетентните органи при изготвянето/преработването, изпълнението и контрола на общинските програми и развитие и оптимизиране на системите за мониторинг на КАВ; Мерки за намаляване на количествата ФПЧ10 и азотни оксиди от основните източници на замърсяване.

Приоритетна ос 6 „Техническа помощ“ - Дейности, насочени към осигуряване на

необходимата подкрепа за управлението и изпълнението на ОП, вкл. за „затваряне“ на програмен период 2007 – 2013 г. и на програмен период 2014-2020 г. Дейности, насочени към осигуряване на необходимата подкрепа за комуникация и популяризиране на ОП. Дейности, насочени към укрепване повишаване капацитета на бенефициентите.

ОПОС 2014-2020 г. допринася и за изпълнението на „Европа за ефективно използване на ресурсите“ – една от двете водещи инициативи (flagship initiatives) за устойчив растеж в рамките на стратегията „Европа 2020“. Предвидените за финансиране дейности от оперативната програма са в отговор на изготвените от МОСВ, съгласувани с отговорните ведомства и одобрени от МС „Насоки за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата във фондовете за КП, ОСП и ОПР за периода 2014–2020 г.“ – фаза „Програмиране на фондовете“ към Общата стратегическа рамка. Документът прилага интегриран подход за изпълнение на политиките за околната среда и изменението на климата и в частност за ефективно използване на ресурсите, като предлага конкретни мерки в оперативните програми за периода 2014 - 2020 г. МОСВ е разработило втора фаза на Насоките – фаза „Изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014 - 2020 г.“. ОПОС 2014- 2020 г. ще допринесе за намаляване на емисиите на парникови газове в страната, което ще подпомогне изпълнението на целта на стратегията „Европа 2020“ за 20% намаляване на емисиите на парникови газове спрямо нивата от 1990 г. Такива мерки са предвидени във връзка с пречистването на отпадъчни води от населените места, по-конкретно изграждане/рехабилитация/реконструкция на съоръжения за третиране на утайки от ПСОВ и доставка на необходимо оборудване, вкл. на вече изградени ПСОВ (съгл. концепцията за третиране на утайките от ГПСОВ на национално ниво) – приоритетно за подобряване на качествените им показатели, с оглед последващото им използване за енергийни цели. Прилагането на тези мерки ще допринесе за изпълнението на Националния план за действие по изменение на климата 2013 - 2020 г. (НПДИК) и ще има пряк ефект за намаляване емисиите на парникови газове.

ЕВРОПЕЙСКО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Съгласно чл. 249 от Договора за ЕС и поправките: *„задължителна за всяка държава членка, към която е насочена във връзка с целите, които трябва да се достигнат, оставя формата и начина за изпълнението и прокарването на личната преценка на националните институции на страните членки.“*

С други думи, всяка страна членка е задължена да интегрира европейските директиви в националното си законодателство. Директивите в по-голямата си част уреждат много специфични данни; количеството и носителите на веществата, замърсяващи околната среда, за да се предотврати по-нататъшното екологично замърсяване, да се запазят водните системи, да се осигури качеството на питейната вода, да се предпази разрушаването на озоновия слой.

Директива 2008/99/ЕО относно защита на околната среда чрез наказателно право
Държавите членки следва да прилагат ефективни, пропорционални и възпиращи наказателно-правни санкции за най-тежките престъпления във връзка с околната среда. Такива са например, незаконната емисия или изпускане на вещества във въздуха, водата или почвата, незаконната търговия с екземпляри от дивата природа, незаконната

търговия с озоно-разрушаващи вещества или незаконния превоз или изхвърляне на отпадъци.

Рамкова Директива 2008/98/ЕО за отпадъците

Рамковата Директива за отпадъците се прилага от 12 Декември 2010 г. и въвежда нови разпоредби с цел стимулиране на предотвратяването на образуване на отпадъци и рециклирането като част от йерархията на отпадъците, изясняването на ключови понятия, като дефинициите за отпадък, оползотворяване и обезвреждане, както и установяване на подходящи процедури, приложими за странични продукти и край на отпадъка.

Директива 2000/60/ЕС, установяваща рамката за действията на Общността в областта на политиката за водите

Рамковата директива за водите (РДВ) влиза в сила през 2000 г. Нейната цел е установяването на рамка за защита на водите, като за първи път в стратегически документ са засегнати всички видове води (повърхностни, подземни, крайбрежни). Чрез РДВ страните от ЕС се задължават да опазят от бъдещо влошаване и да подобряват качеството на водните екосистеми. Основната цел е постигането на “добро екологично състояние” до 2015 г. За критерий се използват водни екосистеми в естествения им вид. Качество, количество на водите и водните местообитания са еднакво важни и взаимно зависещи фактори за достигането на “добро екологично състояние”. Ето защо е необходимо поддържане на водните екосистеми в състояние, възможно най-близо до естественото, чрез внимателно контролиране на начинът на използване на водните ресурси.

Директива 2009/28/ЕО за енергията от възобновяеми източници

Директивата за енергията от възобновяеми източници, приета по процедурата за съвместно вземане на решения на 23 април 2009 г. (Директива 2009/28/ЕО за отмяна на Директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО), определя задължителна цел за 20% дял на възобновяемите източници на енергия в потреблението на енергия в ЕС, разбита в задължителни на национално равнище под-цели, като се вземат предвид различните начални точки на държавите членки. В допълнение всички държави членки трябва да постигнат 10% дял на използваните в транспортния сектор горива от възобновяеми източници до 2020 г. Директивата също така определя различни механизми, които държавите членки могат да прилагат за постигане на своите цели (схеми за подпомагане, гаранции за произход, съвместни проекти, сътрудничество между държавите членки и трети държави), както и критерии за устойчивост на биогоривата.

Държавите членки приеха национални планове за действие относно енергията от възобновяеми източници през 2010 г. Комисията извърши оценка на напредъка на държавите членки към постигането на целите им за 2020 г. в областта на възобновяемите енергийни източници през 2011 г.

Директива 96/62/ЕО относно оценката и управлението на качеството на околния въздух

Целта на директива е да формулира основните принципи на една обща стратегия, която: да определи и установи цели за качеството на околния въздух в Общността със съответните срокове за тяхното постигане, разработени с цел избягване, предотвратяване или ограничаване на възможните вредни въздействия върху човешкото здраве и околната среда като цяло, да направи оценка на качеството на околния въздух в

държавите-членки на базата на общи методи и критерии, да събере съответната информация за качеството на околния въздух и да осигури достъпността на тази информация за обществеността, *inter alia*, посредством система от алармени прагове, да поддържа качеството на околния въздух в местата, където то е добро, и да го подобрява в останалите случаи.

Директива 92/43/ЕИО за запазването на природните местообитания и на дивата флора и фауна

Наричана е за кратко директива на местообитанията. Главната цел на Директивата е да съдейства за запазването на биологичното разнообразие, зачитайки икономическите, социалните, културните и регионалните изисквания, тази Директива допринася за общата цел на устойчивото развитие; Като се има предвид, че запазването на биологичното разнообразие може в определени случаи да изисква продължаването или също да способства за развитието на определени човешки дейности.

Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици

Наричана е за кратко Директива за птиците. Директивата урежда обща рамка за опазването на естествено срещащите се видове диви птици и местообитанията им в Европейския съюз. Директивата дължи произхода си на факта, че дивите птици, които са главно мигриращи, представляват общо наследство на държавите – членки и защитата им е типичен трансграничен проблем, установяващ общи отговорности.

ПРИНЦИПИ

Националната програма за опазване на околната среда определя дългосрочната стратегия за опазване на компонентите на околната среда в България и ефективното използване на ресурсите, както и рамката за вземане на решения, съгласно законодателството и политиките на Европейската Общност. В опазването на околната среда могат да се дефинират следните основни принципи.

ПРИНЦИПЪТ НА ПРЕДПАЗНИТЕ МЕРКИ

Този принцип представлява инструмент за управление на риска, който може да се прилага, когато съществува научна несигурност във връзка с предполагаем риск за човешкото здраве или околната среда, произтичащ от определено действие или политика. Например, за да се избегне увреждане на човешкото здраве или околната среда в случай на съмнения във връзка с потенциално опасното въздействие на даден продукт, могат да бъдат дадени инструкции за прекратяване на разпространението на въпросния продукт или за изтеглянето му от пазара, ако продължава да съществува несигурност след изготвянето на обективна научна оценка. Този вид мерки трябва да бъдат недискриминационни и пропорционални и трябва да се преразглеждат при получаване на допълнителна научна информация.

ПРИНЦИПЪТ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Основата за разработване на Принципа за устойчиво развитие е Шестата Програма за Действие на Общността за околна среда. Устойчиво развитие означава, че нуждите на настоящето поколение трябва да се задоволяват, без компромиси, с възможност на бъдещите поколения да задоволят своите собствени потребности. Това е основна, всеобхващаща цел на Европейската Общност, която е част и от Договора за създаване на

ЕС, покриваща всички политики и дейности на Общността.

Устойчивото управление на отпадъците означава свеждане на употребата на естествени ресурси до минимум, увеличаване на дейностите по предотвратяване образуването, обезвреждането и рециклирането на отпадъците и осъществяване на третирането и депонирането на отпадъците с минимално въздействие върху околната среда, което да запазва доколкото е възможно повече ресурсите и да съхранява околната среда за бъдещите поколения.

ПРИНЦИПЪТ НА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕТО

Принципът на предотвратяването е въведен на конференцията на Обединените Нации по околна среда и Развитие през 1992 г. в Рио де Жанейро. Декларацията от Рио за Околна среда и Развитие определя принципа, както следва: “Където съществува заплаха от сериозни необратими щети, липсата на пълно научно обяснение не трябва да се използва като причина за отлагане на ценово-ефективните мерки за защита на околната среда от деградацията ѝ”. Тези превантивни мерки ще бъдат взети под внимание за защита на околната среда от въздействието на отпадъците, което означава, че трябва да бъдат използвани такива мерки, които в най-малка степен увреждат околната среда. Това също включва и намаляване на генерирането на парникови газове.

ПРИНЦИПЪТ ЗА ПРЕДИМСТВО НА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕТО НА ЗАМЪРСЯВАНЕ ПРЕД ПОСЛЕДВАЩО ОТСТРАНЯВАНЕ НА ВРЕДИТЕ, ПРИЧИНЕНИ ОТ НЕГО

Така нареченият принцип на превантивността, съгласно който задължените лица следва да насочат усилията си и да предприемат действия, насочени към предотвратяване на възможните замърсявания пред последващото отстраняване на вече причинените вреди. При установяване на причинени вреди се прилага принципа Замърсителя плаща. Всички необходими разходи по превенцията и отстраняване на причинените вреди трябва да бъдат поети от отговорните лица.

ЙЕРАРХИЯ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Йерархията на управлението на отпадъците е определена в рамковата директива за отпадъци, транспонирана в националното законодателство със ЗООС, ЗУО и подзаконовата нормативна рамка. Управлението на отпадъците следва да се извършва чрез предприемане на мерки за насърчаване на вариантите, които да обезпечават най-благоприятните решения и мерки за управление на отпадъците, като се следва следната последователност: предотвратяване образуването на отпадъци; подготовка за повторна употреба; рециклиране; друго оползотворяване (например за получаване на енергия); обезвреждане.

ПРИНЦИПЪТ ЗА УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Принципът представлява въвличане на обществеността при вземането на управленски решения и изпълнението на решенията. Участието на обществеността се определя като даване възможност на хората да въздействат върху резултатите от планове и целия процес по опазване на околната среда, което се явява инструмент за подобряване вземането на решения, за създаване информираност за екологични въпроси и за

повишаване възприемането и сътрудничеството за конкретния план/дейност/мярка. Участието на обществеността се препоръчва при всеки етап от процеса на управление и опазване на околната среда.

ПРИНЦИПЪТ ЗА ИНФОРМИРАНОСТ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Както в световен мащаб, така и в Република България вниманието към екологичните проблеми нараства с всяка изминала година. Наблюдава се тенденция правителствата да преразглеждат политиките си относно мерките за опазване на околната среда и ограничаване вредните влияния върху нея. Принципът се основава на необходимостта от информираност на населението за проблемите на околната среда, с цел природо-съобразен и еколого-ориентиран начин на живот.

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда, като всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

ПРИНЦИПЪТ ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА

Принципът Замърсителят плаща означава, че лицето, което замърсява трябва да плати разходите за отстраняване на замърсяването. В сектора на управление на отпадъците това означава, че генераторът на отпадъци трябва да поеме пълната стойност за третирането и окончателното обезвреждане на образуванияте от него отпадъци.

ПРИНЦИПЪТ ЗА СЪХРАНЯВАНЕ, РАЗВИТИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ И ПРИСЪЩОТО ИМ БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ

Човекът е особено отговорен за опазването и разумното управление на живата природа и нейната среда, които се намират под сериозна заплаха във връзка с редица неблагоприятни фактори. Генетичната основа на живота на Земята не трябва да се подлага на опасности, популацията на всяка форма живот, дали дива или опитомена трябва да бъде запазена на ниво, което е достатъчно за нейното оцеляване. Принципите за опазване на природата трябва да бъдат прилагани към всички части на земната повърхност, сушата и морето, уникалните райони, със своите типични представители от всички видове екосистеми и средата на обитаване на редки и изчезващи видове трябва да бъдат осигурени с особен вид защита. Екосистемата и организмите, така също ресурсите на сушата, морето и атмосферата трябва да бъдат управлявани по начина, по който се осигурява и се запазва постоянната им производителност.

ПРИНЦИПЪТ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА В ЗАМЪРСЕНИТЕ И УВРЕДЕНИТЕ РАЙОНИ

Съгласно този принцип отговорните лица следва да предприемат действия, насочени към подобряване на увредени и замърсени райони, чрез отстраняване на констатираните замърсявания и възстановяване на първоначалната среда.

ПРИНЦИПЪТ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В СЕКТОРНИТЕ И РЕГИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ЗА

РАЗВИТИЕ НА ИКОНОМИКАТА И ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОТНОШЕНИЯ

Създаването на благоприятни условия и окуражаването на граждани и предприятия да интегрират екологичните и социални съображения във всичките им дейности, то политиките за устойчиво развитие ще създадат печеливши обстоятелства, благоприятни за икономиката, заетостта и околната среда. Необходима е интегриране на стратегия за устойчиво развитие на в политиките за секторите, причиняващи най-големи вреди в околната среда.

ПРИНЦИПЪТ ЗА ДОСТЪП ДО ПРАВОСЪДИЕ ПО ВЪПРОСИ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

НАЦИОНАЛЕН ПРИНЦИП НА САМОСТОЯТЕЛНОСТТА

Страните членки на ЕС трябва да предприемат подходящи мерки в сътрудничество с другите страни членки на ЕС, където е необходимо или препоръчително, за да се установи интегрирана и подходяща мрежа за инсталациите за депониране, вземайки под внимание най-добрата налична технология, без излишни разходи. Мрежата трябва да позволява на Общността като цяло, да бъде отговорна за депонирането на отпадъците, индивидуално да подпомага страните членки, вземайки под внимание географските условия или нуждите от конкретни инсталации за определени видове отпадъци, т.е всяка страна членка на ЕС трябва да въведе необходимите капацитети за третиране на отпадъците, за да осигури третиране на собствените си отпадъци.

ПРИНЦИПЪТ НА БЛИЗОСТ

Инсталациите за третиране трябва да са разположени възможно най- близо до източника на отпадъците, отчитайки аспектите свързани с околната среда, здравето на населението и технологиите, което също включва и финансови разчети. Общите представи са, че генерирането на отпадъци също трябва да се вземе под внимание за депонирането им, както и тяхната близост.

НАЙ-ДОБРИ НАЛИЧНИ ТЕХНИКИ

Принципът се позовава на изискванията на Директивата на Европейския Съвет 96/61/ЕС и Закона за опазване на околната среда. Съгласно изискванията на тези документи, когато се проектира нова инсталация, трябва да се прилагат най-добрите налични техники (НДНТ) за защита на околната среда. НДНТ трябва да “вземат под внимание техническите характеристики на избраната инсталация, географското разположение и местните условия на околната среда и трябва да бъде осигурено малко разстояние или намаляване на трансграничното замърсяване и осигуряване на високо ниво на защита на околната среда, като цяло”. НДНТ са резултат от систематичен и консултативен процес за вземане на решения във фазата на планиране и кандидатстване за разрешение, като се акцентира върху защитата на околната среда. НДНТ установява пакет от цели, при които избора или комбинацията от няколко, осигуряват най-малка вреда върху околната среда като цяло и имат приемливи стойности за краткосрочни, средносрочни и дългосрочни

цели.

ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ

Разглеждайки жизнения цикъл на един продукт от неговото производство до края на полезния му живот се вижда, че производителят на продукта, чрез възприетите решения за дизайна и състав на съответното изделие има доминираща роля, която до голяма степен определя потенциала за образуване на отпадъците и характеристиките на последващото им третиране. В тази връзка е необходимо, производителите на продукти да поемат отговорност за: предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти; проектиране и разработване на продукти, които подлежат на рециклиране и не съдържат материали, представляващи риск за околната среда; развиване на пазари за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара стоки. Всичко това следва да се извърши при съблюдаване условията за сигурност на произведените продукти и икономическите възможности и ефективност.

Принципът отговорност на производителя е обвързан със задължения на производителите или лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, да постигат определени количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване.

ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Интегрираното управление на отпадъците изисква вземане на решения и прилагане на ясно определени количествени цели в рамките на една система, състояща се от закони, технически, организационни и икономически мерки, идентифицирани източници на ресурси и определени отговорности за всички участници, изпълняващи тези цели. Интегрираното управление съчетава всички останали принципи на политиката по управление на отпадъци, като гарантира взаимодействие и оптимално съчетаване на различните методи и подходи, целящи достигане на икономическо и еколого-ефективно управление на отпадъците.

ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ

Основен принцип, на основата на който са разработени няколко от наложените по-горе принципи. Принципът придобива голяма значимост с нарастване на важността на проблема с климатичните промени, а също и увеличаването на стойността на ресурсите. Шестата програма за действие за околната среда също определя виждането за съвместяването на ресурсите, продуктите и политиките за отпадъци.

НАЙ-ДОБЪР ЦЯЛОСТЕН РЕЗУЛТАТ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА И ОЦЕНКА НА ЖИЗНЕНИЯ ЦИКЪЛ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Основната цел за бъдещото управление на отпадъците е постигане на най-добър цялостен резултат за околната среда. Постигането на тази цел изисква продължителни проучвания и събиране на данни, които не съществуват понастоящем. Принципът за йерархия при управлението за отпадъците се използва като водещ при управлението на отпадъците. Известно е, че силно замърсените отпадъци не биха могли да се рециклират

или биха могли да се рециклират, но само след отделяне на голямо количество ресурси, които не биха могли да оправдаят ползите за околната среда.

II. ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Стратегическата цел на Програмата на община Камено е постигане на стабилни темпове на икономически растеж, подобряване на качеството на живот и намаляване на риска за здравето на населението чрез осигуряване на благоприятна околна среда, запазване на биоразнообразието и устойчиво управление на околната среда. Формулираните по-долу цели са базирани върху приоритетите на община Камено в областта на околната среда за следващите години, както и на формулираната визия за развитие и:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Генерална стратегическа цел Подобряване и поддържане на качеството на живот на населението в общината чрез, осигуряване на благоприятна околна среда и запазване природните дадености на региона на основата на устойчиво управление на околната среда. За постигане на генералната стратегическа цел на Общината са формулирани следните специфични стратегически цели:

1. Подобряване качеството на атмосферния въздух;
 - 1.1. Редуциране замърсяването на атмосферния въздух чрез намаляване на емисиите на вредни вещества от промишлеността, автомобилния транспорт и битовия сектор;
 - 1.2. Усъвършенстване на системата за мониторинг качеството на атмосферния въздух;
 - 1.3. Подобряване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия;
 - 1.4. Информираност на населението, повишаване на екологичната култура.
2. Подобряване на системата за управление на отпадъците
 - 2.1. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци;
 - 2.2. Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците;
 - 2.3. Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци;
 - 2.4. Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в областта;
 - 2.5. Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците;
 - 2.6. Укрепване на административния капацитет за управлението на отпадъците.
3. Съвременен стандарт на живот чрез подобряване на ВиК инфраструктурата
 - 3.1. Формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси;
 - 3.2. Запазване и подобряване качеството на подземните и повърхностните води.
4. Политика за управление на околната среда, интегрирана в дейностите на стопанските отрасли на местно ниво.
 - 4.1. Прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсяване (ОВОС, ЕО, Разрешителни режими и др.);
 - 4.2. Развитие на екологично чисти земеделие и животновъдство.
5. Намаляване шумовото замърсяване
 - 5.1. Намаляване шумовото замърсяване в населените места от стопански обекти;
 - 5.2. Намаляване шумовото замърсяване, предизвикано от транспорта.
6. Опазване и поддържане на богатото биологично разнообразие
 - 6.1. Съхраняване и опазване на защитените територии и влажните зони;

6.2. Осигуряване на условия за устойчиво ползване на биологичните ресурси.

7. Участие на обществеността при решаване на проблемите на околната среда.

7.1. Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда;

7.2. Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения и съставяне на екологична политика.

8. Повишаване на екологичното образование на населението.

8.1. Създаване на условия за включване на населението в инициативи по опазване на околната среда;

8.2. Интегрирано екологично образование в предучилищните, училищните, средните учебни заведения на територията на община Камено;

8.3. Запознаване на населението с най-актуалните насоки в сферата на опазването на околната среда;

8.4. Съобразно принципите и политиките на община Камено, плана за действие може да бъде допълнен и/или променен от органът, който го приема при смяна на възгледите и приоритетните цели за изграждане на политиката за опазване на околната среда в общината.

ПРИОРИТЕТИ

За решаването на съществуващите проблеми са избрани подходи, които максимално да позволяват възползването от постигнатите успехи (силни страни) и стоящите пред общината възможности. Формулираните цели показват стратегическия избор и основните приоритети, които ще има общината през следващите години. В същото време те не отменят провеждането на рутинните действия, свързани с провеждането на политиката по околна среда. Приоритети на община Камено ще бъдат:

- Подмяна на водопроводните тръби по график и намаляване на загубите и аварията по водопроводната мрежа;
- Прилагане на системата за разделното събиране на битовите отпадъци от територията на общината и оползотворяване на част от тях;
- Разработване на цялостна концепция за третирането на опасните и неопасните отпадъци от територията на общината;
- Непрекъснато повишаване на екологичната култура на населението на община Камено и неговото запознаване с нормативната уредба;
- Прозрачно провеждане на екологичните мероприятия и издаване на специализирани издания за това;
- Разработване на цялостна концепция за устойчиво земеделие;
- Разработване на проект за намаляване на пустеещите земи.

III. ОТГОВОРНИ ОРГАНИ

Орган, отговорен за разработването на настоящата Програма за опазване на околната среда в района е:

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kamenobg

община Камено

Кмет на Община Камено – Жельо Василев Вардунски

ул. „Освобождение“ № 101, 8120 Камено, България

Тел.: +359 5515 3008

Факс: +359 5515 2480

E-mail: obshtina@kamenobg

Web site: <https://www.kamenobg>

Наблюдението и оценката на Общинската програма за опазване на околната среда на община Камено ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнение ѝ. Общинската ПООС на община Камено се разработва съгласно чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда в съответствие с указания на Министъра на околната среда и водите относно структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда.

Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите, мерките и проектите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им.

Наблюдението и изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда е отговорност на Кмета на общината и сектор „Опазване на околната среда“. В процеса на наблюдение, общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен, или ако условията се изменят.

Контролът върху изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда се извършва от общинския съвет на община Камено, Програмата се приема от общински съвет, който контролира и нейното изпълнение. Кмета на общината представят пред Общинските съвети всяка година отчет за изпълнението на Програмата за околна среда. Изготвените отчети се предоставят за информация в РИОСВ - Бургас.

Актуализация и допълнение на Общинската програма за опазване на околната среда се прави от Кмета на община Камено при следните обстоятелства:

- Промени в макроикономическите и международните условия, и договорености;
- Съществени промени в националното законодателство;
- Други съображения, които ще подобрят изпълнението на плана за действие.

Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приемат от общински съвет Камено по предложение на Кмета на общината.

При разработването, допълването и актуализирането на програмата се привличат и представители на неправителствени организации, на бизнеса и на браншови организации.

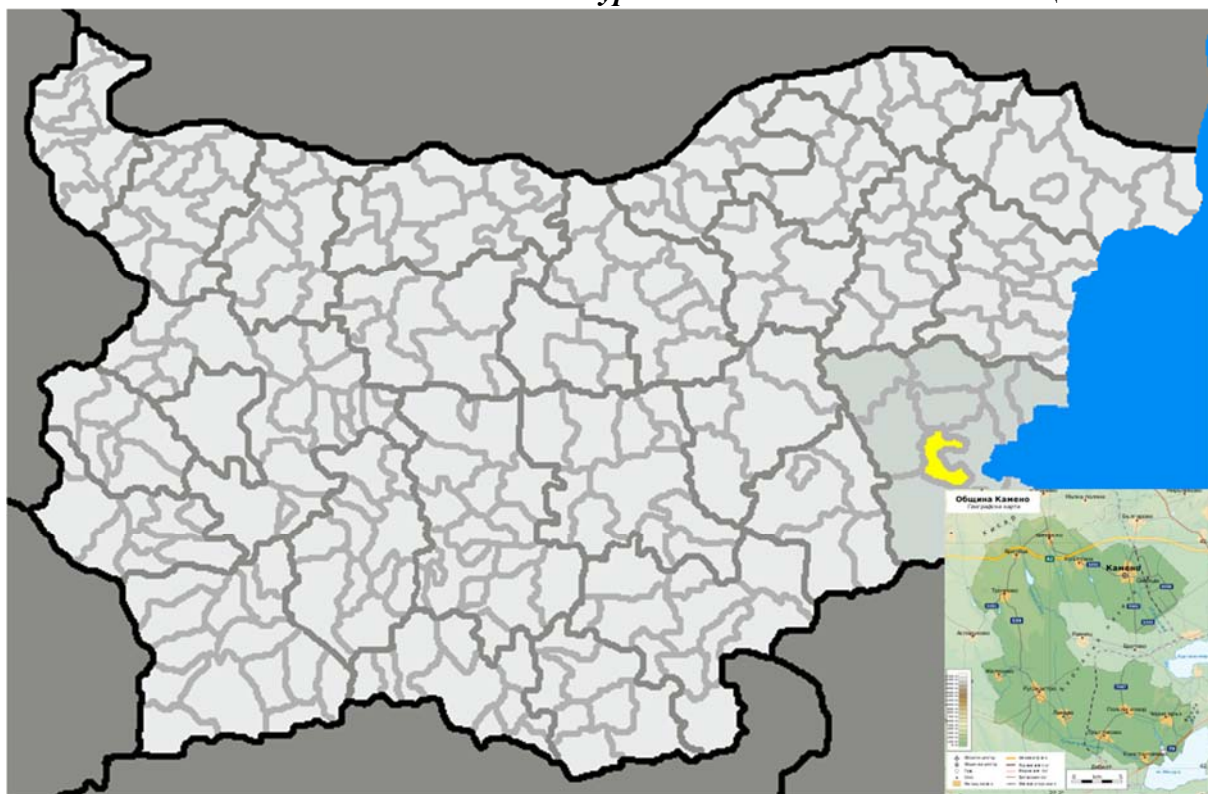
IV. ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Град Камено се намира в югоизточната част на България, в Бургаската низина на брега на Айтоската река. Той е разположен на 20 km северозападно от областния център Бургас на около 15 km южно от Айтос и на 5 km от Българово.

Общината се намира в централната част на област Бургас и има форма на буква „С“. С площта си от 354,946 km² заема 12^{то}, предпоследно място сред 13^{те} общини на областта, което съставлява 4,58% от територията на областта. Границите ѝ са следните: на север – община Айтос; на изток – община Бургас; на запад – община Карнобат; на юг – община Средец; на югоизток – община Созопол. Общината има 13 населени места, от които един град – Камено (административен център) и 12 села, с общо население 12 904 души (към февруари 2014 г.).

Населени места са гр. Камено и дванадесет села: Винарско, Вратица, Желязово, Константиново, Кръстина, Ливада, Полски извор, Русокастро, Свобода, Трояново, Тръстиково, Черни връх. Административен център е гр. Камено.

Фигура № 1 Местоположение на община Камено

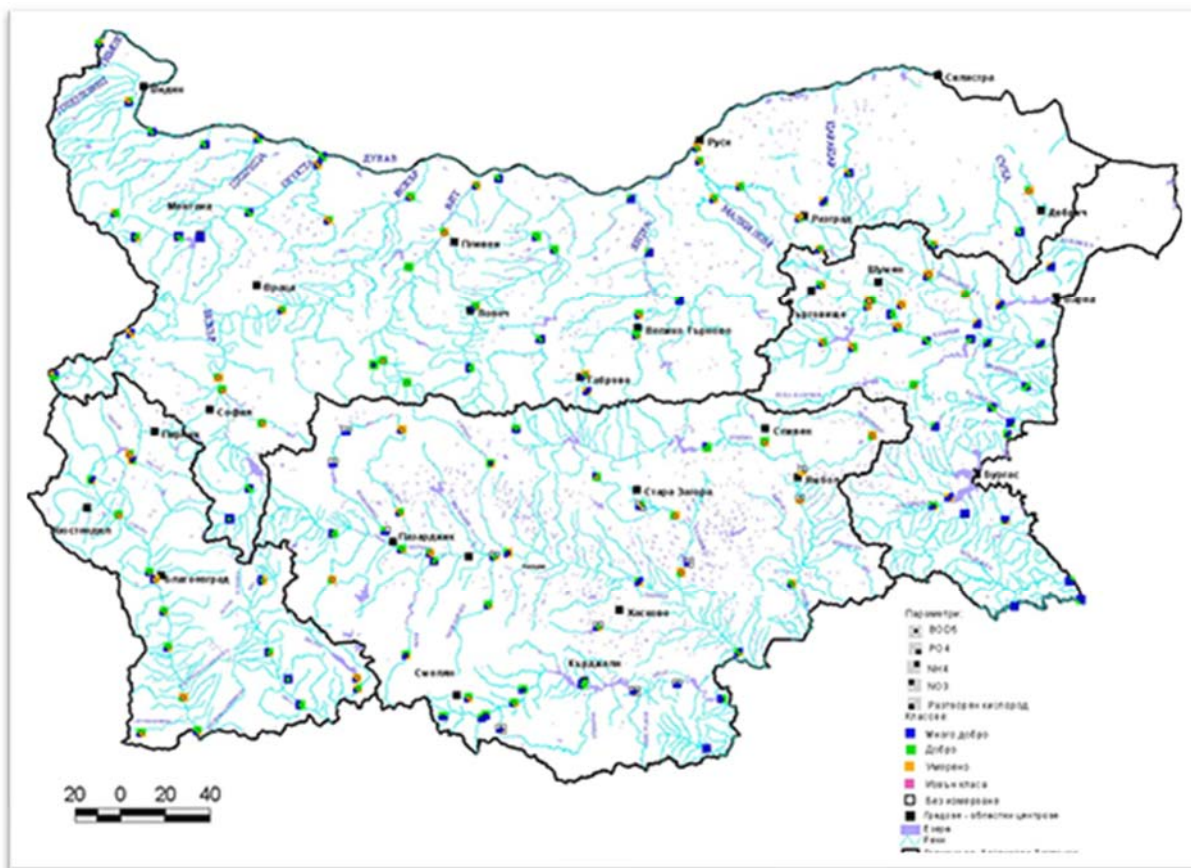
Източник: Wikimedia Commons

Община Камено има добро географско разположение спрямо транспортно-комуникационната система на страната. Близостта на общината до областния център е от стратегическо значение, главна ж. п. линия, като ѝ осигурява предимство пред голяма част от общините в България по отношение на транспортните ѝ връзки. През територията на общината преминават връзки към южната и северната част на страната, транспортни коридори с направление изток и запад, като също така предстои доизграждането на ОЕТК №8. Функционирането на този транспортен коридор ще окаже благоприятно влияние върху процесите на регионалното развитие.

IV.1.1. РЕЛЕФ

Релефът на общината е предимно равнинен и слабо хълмист, като заема централните части на Бургаската низина. Надморската височина варира от 4,5 m на брега на язовир Мандра на югоизток до 229,5 m северозападно от село Винарско, където са крайните югоизточни разклонения на възвишението Хисар. В най-югоизточната част на общината, източно от село Черни връх попадат част от западните склонове на уединеното възвишение Върли бряг. Средната надморската височина на общината е от 20 до 45 m. Съществува слабо изразен наклон от град Камено към морския бряг. На север разглежданата територия достига първите възвишения от южната страна на Стара планина. Там надморската височина достига 300 m и нагоре. Поради тази причина съществува разлика в надморската височина в селищата на територията на общината. Така например, докато в селата Кръстина и Винарско тя достига съответно 100 m и 200 m, то в град Камено тя е едва 40 m. В района на селата Винарско и Черни връх има скалисти и гористи участъци.

Фигура № 2 Състояние на реките в България

Източник: ИАОС

Цялата община попада във водосборния басейн на Черно море. В най-югоизточните ѝ предели попада западната част на големия язовир Мандра. През общината преминават част от средните течения на реките Айтоска, Чукарска (Чакърлийска) и Русокастренска, като първите два се вливат в Бургаското езеро, а последната, в северозападната част на язовир Мандра. Общата им дължина е около 45 km. Микроязовирите и водоемите са 27

боя. Площта на реките е 420 dca, на язовирите, водоемите и каналите – 5123 dca, на езерата (язовир Мандра) – 2 715 dca, на блатата и мочурищата – 679 dca, на рибарниците – 340 dca.

IV.1.2. ИНЖЕНЕРНО – ГЕОЛОЖКИ УСЛОВИЯ

Територията на община Камено попада върху част от картен лист Бургас в М 1:100000. Изградена е от горнокредни, палеогенски, Неогенски и кватернерни наслаги. Територията, включена в обхвата на картен лист Бургас, попада в обсега на Източно средногорската структурна зона. В тектонския ѝ строеж се открояват два структурни плана. Първият структурен план засяга горнокредните скали и е резултат от средно алпийски деформации. Вторият е късно алпийски. В средно алпийската тектоника се различават два етапа: субхерцински и илирски. С илирския етап е свързано главното структурно-образуване на Източното Средногорие. От субхерцинския строеж са възстановими само отделни фрагменти, тъй като илирската нагъвателна фаза до голяма степен е заличала субхерцинските структури.

В пределите на к.л. Бургас се разкриват горните нива на горната креда, представени от вулcano-плутоничен комплекс е възраст кониас-сантон и флишки седименти с възраст сантон-кампан. Вулcano-плутоничният комплекс е поделен на три групи - Грудовска, Мичуринска и Бургаска, разположени в сложни пространствени и времеви взаимоотношения. Лежащите върху този комплекс флишки седименти се отнасят към Еминската свита. На територията на община Камено се разкриват скалите на Бургаската група и по конкретно Медовската и Драгановската свити.

Наименованието на Медовската свита произхожда от с. Медово (к.л. Долни чифлик), в околностите на което е типовият разрез. В к.л. Бургас разкрития на Медовската свита се наблюдават около с. Българово, Караново, Трояново, Черково, северно от с. Загорци. В най-северните отдели на картния лист Медовската свита се разполага с бърз преход върху Тънковската свита и се покрива с ясна литоложка граница от Драгановската свита. Поради частично клинообразно латерално съчленяване със скали от Мичуринската група на юг при с. Загорци, като подложка на скалите от Медовската свита се явява Демиркьойската свита, а около с. Загорци, с. Аспарухово, с. Черково и с. Трояново свитата се покрива от неподелена Мичуринска група.

Медовската свита е представена от дебелопластови и масивни псамитови, лапилови и бомбени туфи на алкални базалтоиди, които се явяват типов белег на свитата. Рядко в пласторедата присъстват разливи исилове от алкални базалтоиди и тънки пачки от туфити, пясъчници, алевролити и глинести варовици, които бързо изклинват.

Дебелината на свитата е 1800 m. Възрастта ѝ е условна в диапазона кониас-сантон.

Драгановска свита е наименувана на с. Драганово (к.л. Айтос), в района на което има широко площно разкритие. Типовият разрез се намира на югоизток от с. Бата (к.л. Долни чифлик).

Драгановската свита на к.л. Бургас се разкрива северно от с. Българово, западно от с. Караново, южно от с. Аспарухово, северно и южно от с. Черково. В най-северната част на картния лист се разполага нормално, с бърз преход върху Медовската свита. На юг към с. Трояново, Аспарухово, Черково и северно от с. Загорци лежи върху клин от вулканити на неподелена Мичуринска група. Покрива се от седиментите на Еминската свита. Преходът е постепен. Осъществява се чрез увеличаване на количеството

седименти с флишки белези в сред вулканитите. Границата се поставя по последните пластове от пирокластити.

Драгановската свита е изградена от туфи и лави на алкални трахити и алкални базалтоиди. В разреза участват и неголям обем туфи и лави от трахиандезити и трахити. Незакономерно в пластореда се срещат тънки пачки от туфити, пясъчници, алевролити, аргилити, глинести варовици, мергели. Пласторедът на свитата е непостоянен. Северно от с. Българово в разреза преобладават лавите. Тук във вертикална посока, Като обща закономерност, се очертава развитие на алкални базалтоиди в долните нива на свитата, мезократни разновидности на алкални трахити - в средните нива и левкократни алкални трахити - в най-горната част на свитата. В западна посока лавите сравнително бързо изкливат. Заместват се от туфи, придружени от различни по дебелина пачки от туфити и седименти.

Западно и югозападно от с. Караново лавовите потоци в пластореда са малобройни, с незначителна дебелина и неиздържани по простирание.

Дебелината на Драгановската свита е 1600 m., като възрастта на свитата се приема за сантонска.

ПАЛЕОГЕН

Палеогенските седименти заемат широка площ западно от Бургаския залив. Покриват трансгресивно и дискордантно горно-кредните вулкани и седименти. Възрастта им се определя като среден Еоцен - Олигоцен. Отнасят се към три литостратиграфски единици: Равнецка свита, Мугриска свита и конгломератна задруга.

Равнецка свита е наименувана на с. Равнец, западно от гр. Бургас. Равнецката свита се разполага трансгресивно и дискордантно върху скалите на горната креда. Покрива се от Мугриската свита северно от Мандренското езеро и от конгломератната задруга - южно от Мандренското езеро.

Облик на свитата дават зелени и виолетово-червени глини, в сред които се явяват неиздържани пластове от пясъци с коса слоистост и конгломерати. В пластореда участват и пясъчници, които се срещат предимно в горната част на разреза. Характерни за Равнецката свита са възглицните шисти и възглицата. Те формират отделните неиздържани прослойки и лещи, в които се редуват с уплътнени глини. Дебелината на свитата е до 160 m.

Мугриската свита се разполага върху Равнецката свита в централната част на Бургаската депресия, а в южната ѝ периферия (около с. Горно Езерово и северно от с. Маринка) лежи трансгресивно и дискордантно върху горнокредни скали. Горнището ѝ не се разкрива. Съчленява се клинообразно с конгломератната задруга в южния край на картния лист - южно и югозападно от с. Маринка.

В литоложкия състав на свитата доминират мергелите - сиви, сиво-резедави, с неравен кукест лом. В сред тях като неиздържани пластове и лещи се наблюдават варовици и конгломерати. Дебелината на Мугриската свита достига до 310 m.

Конгломератна задруга се разкрива в югоизточната част на картния лист. Разполага се с постепенен преход върху Равнецката свита, а извън ареала на разпространение на последната лежи трансгресивно и дискордантно върху горнокредните скали. Горнището ѝ не се разкрива. Съчленява се хоризонтално с Мугриската свита.

В литоложкия състав доминират кварцови конгломерати с пясъчлива спойка. Освен тях се срещат дребно-късови, средно-късови и валунни полигенни конгломерати, полигенни

чакъли, кварцови пясъчници и пясъци (често с коса слоистост), песъчливи и варовити глини и глинести варовици. Литостратиграфските разновидности се редуват незакономерно във вертикална посока и взаимно се заместват латерално. Дебелината на конгломератната задруга достига до 170 m.

Неоген-неогенските седименти се разкриват като отделни петна В западната част на картния лист. фаунистични данни за възрастта им липсват. Не са били обект на тясно специализирани регионални изследвания и литостратиграфска подялба. При геоложкото картиране са отнесени към Плиоцена. Разполагат се трансгресивно и дискордантно върху Горнокредни скали, а в южната част на картния лист (южно от Русокастренска река) - върху Равнецката свита на Палеогена.

Развити са везерен фациеси. Разрезът започна обикновено с полигенни брекчоконгломерати или чакъли. Нагоре в пластореда в незакономерно редуване участват брекчоконгломерати и чакъли, пясъчници, пясъци, глини и варовици. Пластовете са неиздържани, бързо изклинващи или лещообразни. Характерно е значителното литолошко разнообразие и честите преходи между отделните разновидности в хоризонтална и вертикална посока. Това затруднява разграничаването на литостратиграфски единици.

Дебелината на неразчленените Неогенски седименти е непостоянна. В района на с. Дюлево по сондажни данни достига да 100 m.

Кватернерните отложения обхващат главно долините на реките, речните устия и прибрежната част на Бургаския залив. Поделят се на няколко генетични типа наслаги: морски, езерно-блатни и алувиални. По време на образуване се отделят седименти с възраст среден Плейстоцен и Холоцен.

Морските образувания на високата (Карангатска) тераса (mtQp) покриват билната част на височината западно от Атанасовското езеро. Представени са от пясъци, които образуват тънка покривка до 5 - 6 m, върху мергелите на Мугриската свита. Съществуващите данни не са достатъчни за решаването на въпроса за възрастта на седиментите на тази тераса. Условно морските образувания се приемат за среден Плейстоцен.

Езерно-блатните образувания (IQh) заемат приустиевите части на реките. Поради съвременните промени в нивата на езерата Бургаско и Мандренско и канализирането на р. Айтоска, р. Русокастренска, р. Средецка, р. Факийска. Изворска границите между алувиалните образувания на заливната тераса на реките и образуванията от езерен характер са условни. В литоложки план преобладава фината фракция на пясъци, песъчливи глини, глини, които на места съдържат чернилки от растителен *getritus* и редки тънки (0,2 – 0,3 m) чакълни прослойки.

Алувиалните образувания (aQh) са свързани с ниската заливна тераса. Доминират пясъците, глинестите пясъци и глините. Чакълите са дребни, добре заоблени, с размери до 0,10 m. Терасите са опочвени, напълно антропогенно променени. Реките са канализирани и на места значително изместени от първоначалното им русло.

IV.1.3. ТЕКТНИКА НА РАЙОНА

По картограмата на страната в М 1:100000 районът на община Камено попада в картен лист Бургас. Територията на община Камено е изградена от Горнокредни, Палеогенски, Неогенски и Кватернерни наслаги. Съгласно сеизмичното райониране на България

територията на община Камено попада в район от VI степен на сеизмична активност по скалата на Медведев Шпонхоер-Карник и сеизмичен коефициент 0,10. Тази сеизмична активност е най-ниската за страната, поради което районът може да се характеризира като устойчив в сеизмично отношение.

Територията, включена в обхвата на картен лист Бургас, попада в обсега на Източно средногорската структурна зона. В тектонския й строеж се открояват два структурни плана. Първият структурен план засяга горнокредните скали и е резултат от средно-алпийски деформации. Вторият е късно-алпийски.

В средно-алпийската тектоника се различават два етапа: субхерцински и илирски. С илирския етап е свързано главното структуро-образуване на Източното Средногорие. От субхерцинския строеж са възстановими само отделни фрагменти, тъй като илирската нагъвателна фаза до голяма степен е заличала субхерцинските структури.

Субхерцински строеж - Субхерцинските движения имат разломно-блоков характер. Първите най-значителни разломявания имат субекваториална посока.

Илирски строеж - Площта на к.л. Бургас в структурно отношение представлява естествено продължение на намиращия се на север к.л. Айтос и притежава всички общи белези, характерни за тази част от Източно-средногорската структурна зона.

Непрекъснатият пласторед от Кампана до Палеоцена и от Палеоцена до средния Еоцен констатиран непосредствено на север от картния лист, както и дискордантното положение на Горно Еоценските седименти върху формираните през Лютеския век гънкови и разломни структури, дават основание за обвързването на тези структури с ранноилирската структуро-образователна фаза.

Късноалпийски структурен план - Късно алпийските движения имат разломно-блоков характер. Следствие на тях, през късния Еоцен - ранния Олигоцен се формира Бургаската наложена депресия, която обхваща голяма част от картния лист.

През късно алпийския етап, през Неогена, е заложен Айтоският разлом, който продължава да играе активна роля до кватернера. Маркира се от фацети и пролувиални конуси. Айтоският разлом е най-добре развит при гр. Айтос (северно от к.л. Бургас), където се характеризира като десен отсед - разсед с хоризонтално преместване до 2 km и вертикален скок до 400 m. В границите на района, северно от с. Българово, попада югоизточният му завършек със съвсем незначителна амплитуда.

Друг малък Неогенски разлом с посока 110° е установен северно от с. Караново

IV.1.4. КЛИМАТ

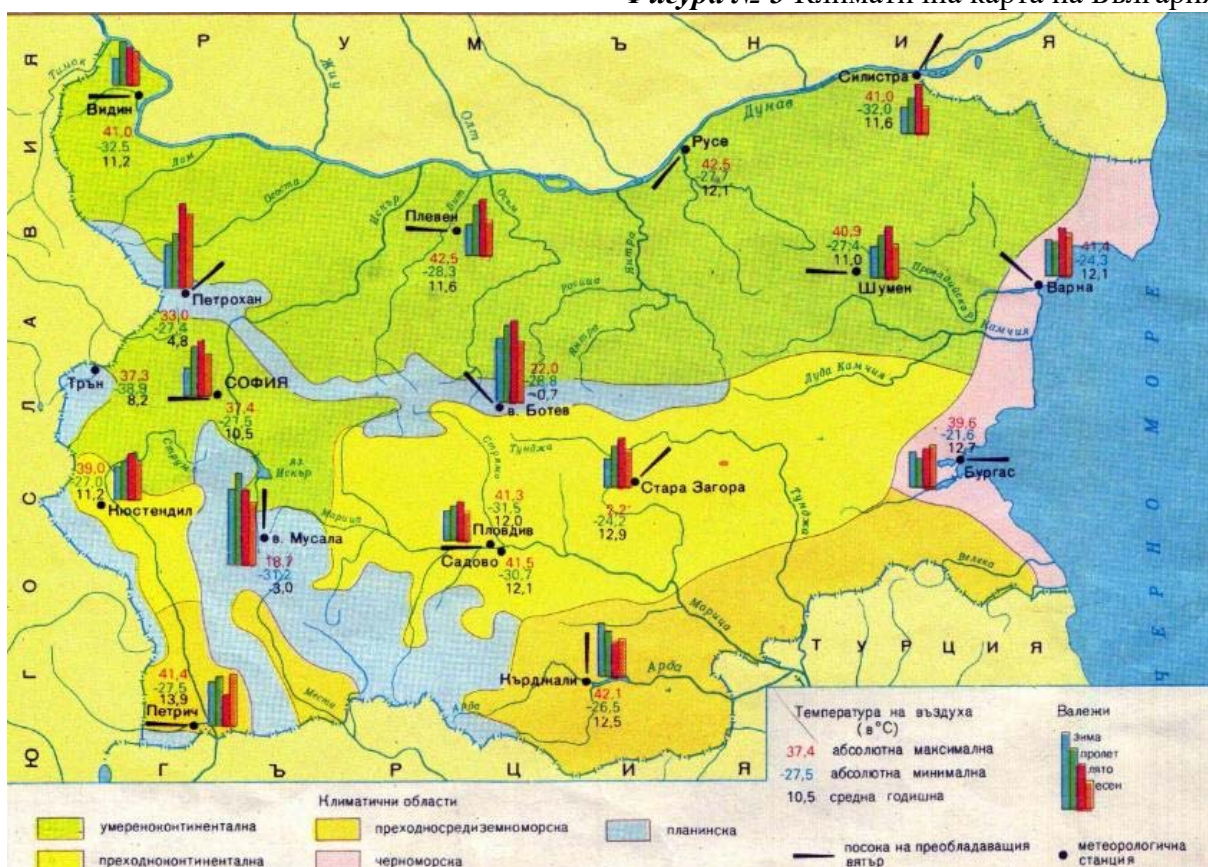
Атмосферният въздух, като компонента на околната среда е най-динамичната система и е в пряка зависимост от климатичните и метеорологични условия. Най-съществено въздействие върху качеството на атмосферният въздух (КАВ) оказват посоката и скоростта на вятъра, определящи движението на въздушните маси, температурата и валежите, които оказват регулиращо влияние върху самопречистването на атмосферният въздух, мъгли, инверсии и др.

Средните месечни и годишни температури са типични за места с умереноконтинентален климат. Абсолютните (максимални и минимални) температури също потвърждават климатичните особености. В следващата таблица са дадени температурите от климатичния справочник, включващи последните 100 години до 1780 г.

Таблица № 1 Температури на въздуха

Средномесечна и годишна температура на въздуха												
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
- 2,3	0,3	5,6	13,0	18,2	21,6	23,7	23,2	19,0	12,8	6,2	0,7	11,9
Абсолютна максимална температура на въздуха °C												
15,5	21,5	30,7	31,5	37,0	39,6	38,8	40,4	36,4	34,2	29,0	20,1	40,1
Абсолютна минимална температура на въздуха °C												
- 14,7	- 13,1	- 6,6	1,0	6,5	11,4	13,8	12,3	6,9	1,4	- 3,1	- 10,0	- 14,7

Източник: Климатичен справочник на България от 1979 г.

Фигура № 3 Климатична карта на България

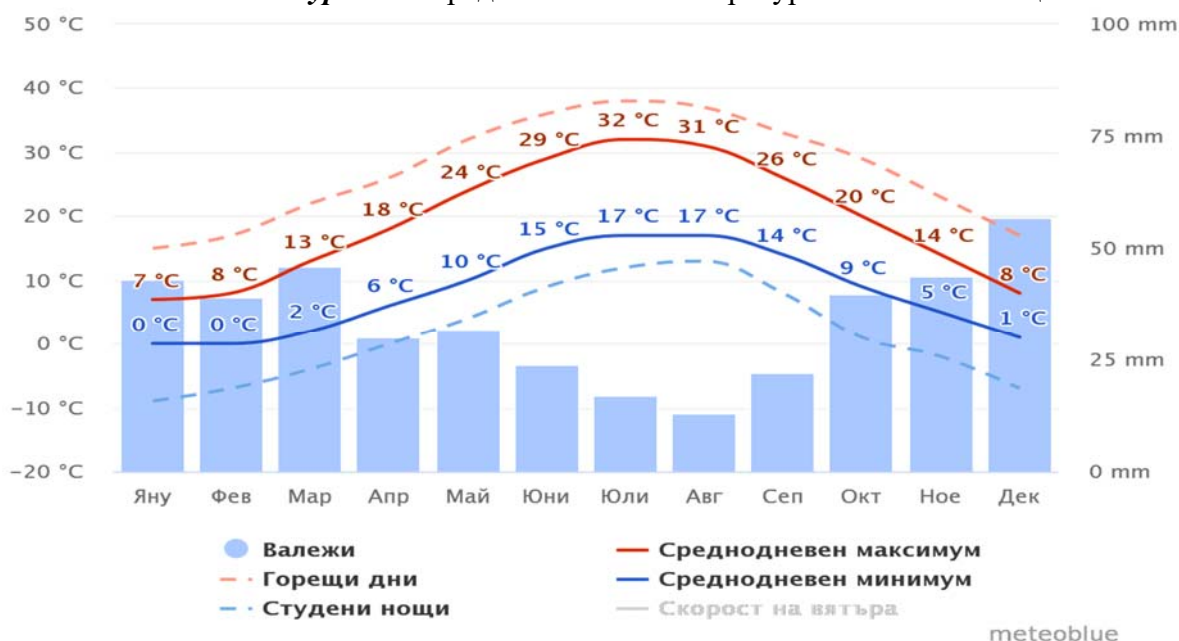
Средните месечни и годишни температури, и особено абсолютните (максимални и минимални) температури за последните години (след излизането на справочника 1979 г.) са променили параметрите си.

Община Камено, като част от територията на Бургаската низина, попада в черноморската климатична подобласт в системата на континентално-средиземноморската климатична област. Характерно за района е мекото и продължително лято, с малко количество на валежите. На територията на общината се наблюдават следните специфични климатични условия: студена и влажна пролет; сухо и горещо лято; особено продължителна мека и топла есен.

Специфичните географски условия и близостта до Черно море са основните фактори, определящи характера на климата на територията. Средните годишни температури тук са по-високи от тези за страната, като за района на община Камено, те възлизат на 12,9°C. Средната януарска температура в общината е 2,7°C. Средните месечни температури през зимния сезон са положителни, като в резултат на застудявания температурите могат да достигнат стойности от минус 12 - 14°C. Средната юлска температура е 22 - 23°C. При наличието на горещини температурите могат да достигнат до 34-36°C, а в най-западните и по-ниски части на общината и по-високи.

В сравнение с вътрешността на страната, тук пролетта е по-хладна, а есента по-топла. Стойностите на средната априлска температура са около 9,5 - 10,5°C, а на средната октомврийска – 13 - 14°C. Тези стойности са с около 0,5 до 1°C по-ниски в най-южните части на общината.

Фигура № 4 Средномесечни температури и валежи в община Камено

Източник: Meteoblue

Годишната сума на валежите на територията на община Камено е в интервала от 650 mm (в ниските части) до 800 mm (във високите части). Най-много валежи падат през зимния период – средно около 170 - 230 mm, при наличието на 18 до 24 валежни дни. През лятото има между 11 и 13 валежни дни, със средна валежна сума 140 - 150 mm. Валежите падат предимно в началото на летния сезон. В края на лятото настъпва засушаване, като през месец август не падат повече от 25 mm валеж. През пролетта валежите падат предимно през месеците Март и Май. Най-много валежи през есента пък падат през Ноември. Като цяло през есента падат повече валежи отколкото през пролетта. По отношение на снежната покривка следва да се отбележи, че на територията на общината тя е тънка и сравнително неустойчива. Нейната височина е около 10 cm, като в района на най-южните и крайгранични части достига до 20 - 25 cm. През последните години се забелязва скъсяване на периода със снежна покривка и редуване на интервали без и със снежна покривка през студените месеци.

На следващата фигура е представена диаграмата за валежи, която показва броя на дните

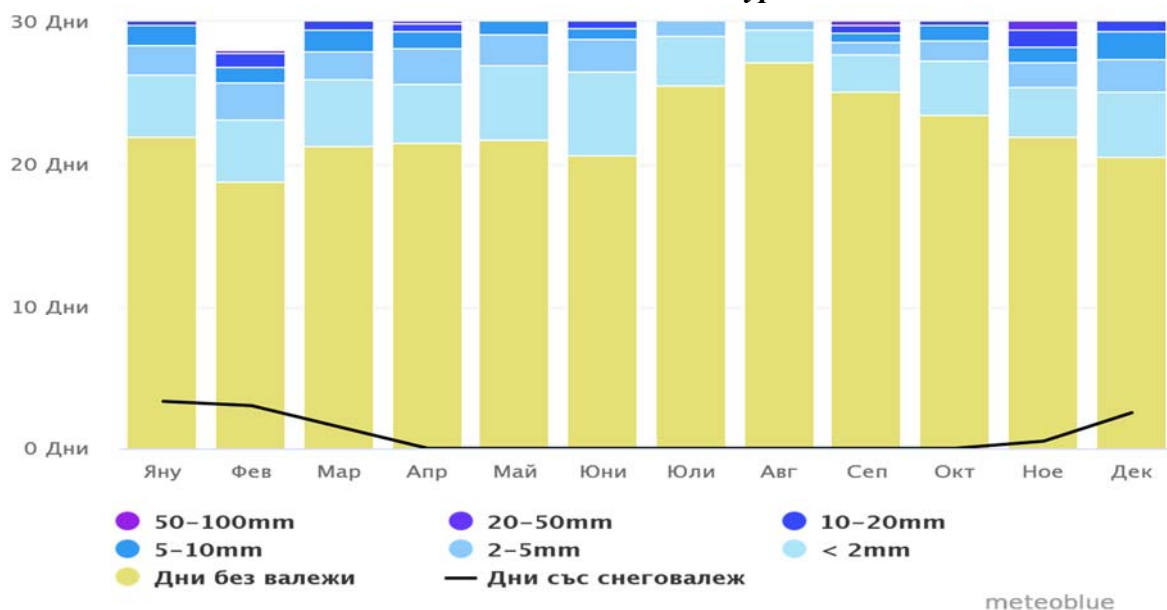

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kamenno.bg

от месеца, в които е достигнато определено количество валежи.

Фигура № 5 Количество на валежите

Източник: Meteoblue

Скоростта и посоката на вятъра за община Камено е представена на следващата таблица.

Таблица № 2 Скорост и посока на вятъра от АИС Камено.

Посока на вятъра	$0 \leq ws < 1$	$1 \leq ws < 2$	$2 \leq ws < 3$	$3 \leq ws < 4$	$4 \leq ws < 5$	$ws \geq 5$	Брой часове	(%)
N	210	463	391	251	141	69	1525	18.0
NNE	106	109	92	99	61	24	491	5.8
NE	82	112	39	36	21	8	298	3.5
ENE	49	143	107	51	42	24	416	4.9
E	51	120	187	146	80	33	617	7.3
ESE	45	110	244	251	132	21	803	9.5
SE	41	70	56	48	49	6	270	3.2
SSE	42	51	20	3	1	0	117	1.4
S	102	70	14	5	3	7	201	2.4
SSW	90	72	39	26	20	42	289	3.4
SW	75	93	77	56	9	19	329	3.9
WSW	74	91	96	33	13	4	311	3.7
W	60	79	66	26	11	6	248	2.9
WNW	82	102	57	43	35	15	334	3.9
NW	163	194	62	25	15	24	483	5.7
NNW	337	998	279	81	34	32	1761	20.7
брой часове	1609	2877	1826	1180	667	334		
(%)	18.9	33.9	21.5	13.9	7.9	3.9		

Източник: АИС Камено

Където, WS – скорост на вятъра м/сек.

Преобладават ветровете от изток и югозапад. Липсата на високи оградни планини, близостта на морето, както и слабата залесеност в общината са предпоставка за наличието на ветрове с висока скорост.

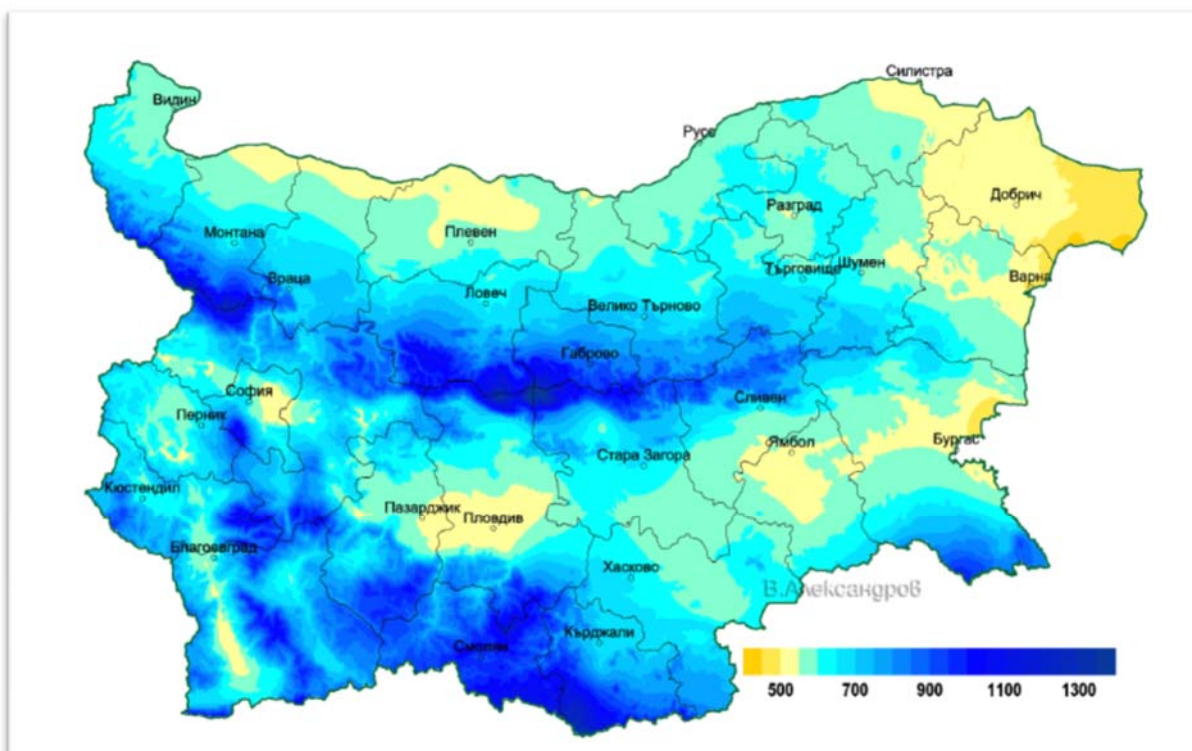
Преобладаващите ветрове в района са северните и северозападните. Те са характерни за студеното полугодие и са отговорни за преноса на студени въздушни маси. През топлото полугодие преобладават ветровете от изток и югоизток. Студените северни ветрове създават условия за образуването на поледници.

Най-много часове в годината (33,9%), вятърът е със скорост между 1 и 2 m/sec, следвани от ветровете със скорост 2 и 3 m/sec и от 0 до 1 m/sec. Бурните ветрове над 5 m/sec са само 3,9% от времето. В 1% от измерванията, станцията не отчита наличието на вятър.

Тъй като на Север и Изток няма големи населени места и производствени предприятия, не са налични предпоставки за пренос на замърсители от съседни територии.

Валежите са недостатъчни. Годишната сума на валежите в община Камено е 651 mm, при средно за страната 682 mm. Разпределението на валежите е неравномерно. Най-големи валежи има през късната есен. Като най-сух месец се очертава август.

Фигура № 6 Пространствено разпределение на годишните валежи (mm) в България

Източник: Доклад върху пространственото разпределение на почвеното засушаване в България, 2006 г.

Средният годишен валеж в северните части на района е между 650 и 800 mm, а в южните 800 – 900 mm. Зимните валежи надминават летните с около 10 – 12%.

В целият район зимата е сезонът на най-голямата валежна сума средно от 170 до 230 mm, при 18 до 24 валежни дни. Лятото в района е слънчево и доста сухо. През целия летен сезон в района има средно 11 до 13 валежни дни със средно 140-150 mm валеж, като по-

голямата част от него пада в началото на сезона. В края на сезона се оформи ясно изразено засушаване - през август в целия район не пада повече от 25 mm валеж. През пролетта най-големите валежи падат през март или май, а през есента през Ноември. Месечните валежни суми в района са по-големи през есента отколкото през пролетта. Височината на снежната покривка за района е около 10 cm, като за най-южните и крайгранични части тя достига до 20 – 25 cm, като 40 - 45% от валежите са от сняг. Снежната покривка е тънка и сравнително непостоянна.

IV.1.5. ВОДИ

Общата дължина на речната мрежа е 45 km, като през град Камено протича Айтоска река. Освен нея през територията на общината минават реките Русокастренска и Чакърлийска. На територията на Община Камено съществуват 27 микроязовира и водоема. Площта на водните течения и водните площи са 19 277 dca. Като цяло водните речни и подпочвените ресурси на територията на общината са ограничени, с локално значение.

Повърхностните водни тела, попадащи на територията на община Камено с кодове:

- BG2MA107L002 – повърхностно водно тяло – преходни води, яз. Мандра;
- BG2MA600R005 – повърхностно водно тяло – река, р. Русокастренска – с. Русокастро до устие;
- BG2MA600R012 - повърхностно водно тяло – река, I участък: р. Русокастренска – от яз. “Крушово” до с. Русокастро, II участък: р. Папазлъшка от яз. “Картелка ” до вливане в р. Русокастренска;
- BG2MA600R013 – повърхностно водно тяло - река, р. Хаджиларска – от извор до вливане в р. Русокастренска;
- BG2SE900L032 – повърхностно водно тяло – река (така е категоризиран според табличката, но ми се струва, че е объркано), яз. Трояново;
- BG2SE900L037 – повърхностно водно тяло – преходни води, Бургаско езеро;
- BG2SE900R031 – повърхностно водно тяло – река, р. Чукарска – от извор до яз. Трояново;
- BG2SE900R033 – повърхностно водно тяло - река, р. Чукарска – от яз. "Трояново" до с. Равнец;
- BG2SE900R034 – повърхностно водно тяло - река, р. Чукарска – от с. Равнец до вливане в Бургаско езеро;
- BG2SE900R035 – повърхностно водно тяло - река, р.Сънър дере – от извора до вливане в р. Чукарска;
- BG2SE900R036 – повърхностно водно тяло - река, I участък: р. Айтоска – от вливането на р. Съдиевска до след гр. Камено, II участък: р. Айтоска – от след гр.Камено до вливане в Бургаско езеро.

IV.1.6. ХИДРОЛОЖКИ УСЛОВИЯ

Хидроложката характеристика на водоизточниците в Бургаския регион не е особено благоприятна за поддържане на стабилен качествен състав на водите. Основен проблем в Бургаския регион е високото съдържание на нитрати. Трайни отклонения по показатели

„нитрати“, „нитрити“ показват анализите на някои водоизточници в експлоатационен район Камено. Общата дължина на речната мрежа е 45 km. На територията на Общината има 29 бр. естествени и изкуствени водоема, от които държавна собственост – един и 28 бр. общинска собственост. Общата площ на водоемите е 2 486 dca, от които шест отдадени на концесия, а два – под наем. През град Камено протича Айтоска река.

ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ

Релефът на община Камено в по-голямата си част е равнинен, на места има хълмист характер и е прорязан от долините на реките Айтоска (протичаща през гр. Камено), Русокастренска, Чукарска (Чакърлийска) и техните притоци. Повърхностният отток се формира от дъждовни води и в малка степен от топенето на снегове. Честите и продължителни летни засушавания и високите изпарения през този период водят до пресъхване на малките притоци, а по-големите реки силно намаляват водните си количества. Повърхностният отток при суха година с 95% обезпеченост пада до 35,5 l/m² при средногодишен показател за Бургаска област - 130 l/m² и за страната - 176 l/m².

РЕКА АЙТОСКА - Тя извира от южните склонове на Малка Айтоска планина западно от село Тополица и след като протича през Айтоското поле, се влива в Бургаското езеро „Вая“, като е най-големият приток на този крайбрежен водоем. Общата дължина на реката е 32,5 km, с водосборна площ 304,7 km². Има непостоянен и невисок воден режим, който се влияе силно от годишния валежен режим. Зимните валежи, част от които са във вид на дъжд, обуславят големия зимен отток - 42%. Пролетният отток се дължи на снеготопенето и пролетните валежи. Сравнително високите летни водни стоежи се дължат на валежните количества през лятото. Заради високите изпарения през лятото и честите засушавания на много от притоците на р. Айтоска има изградени микроязовири (средно с 50 - 80 dca площ), които се използват за напояване на селскостопанските земи и за рибовъдна дейност.

РЕКА ЧУКАРСКА (ЧАКЪРЛИЙСКА) - Чукарска река (или Чакърлийка река, Чакърлийска) е река в Югоизточна България, област Бургас, общини Айтос, Карнобат, Камено и Бургас, вливаща се в западната част на Бургаското езеро „Вая“. Дължината на реката е 37 km. Чукарска река води началото си от северния склон на връх Шумнатото кале (376 m) във възвишението Хисар от 325 m н.в., на 1 km западно от с. Чукарка, община Айтос. Протича в югоизточна посока през Бургаската низина в широка и плитка долина, заета от обработваеми земи. Влива се в най-западния ъгъл на Бургаското езеро, на 1 m н.в., на 3 km югозападно от квартал „Долно Езерово“ на град Бургас. Площта на водосборният басейн на Чукарска река е 129 km². Чукарска река има два основни притока - Селската река (десен) и Сънърдере (ляв).

РЕКА РУСОКАСТРЕНСКА - За начало на р. Русокастренска е приета р. Чаирска, която извира от Бадбунар (231 m) на 3 km източно от с. Крумово Градище (Карнобатско). В най-горното си течение р. Русокастренска се подхранва от множество извори и потоци и чак след с. Драганци се оформява като река. Речната долина на Русокастренска до сливането ѝ с Папазлъшка река е широка с полегати склонове с наклон до 10°. Напречният профил на долината е неясно изразен. Склоновете представляват отделни

ниски хълмове (150 - 200 m височина). Речното корито е със слаб наклон. Реката прави на много места вирове. Бреговете са полегати и обрасли с трева. Речното дъно е земно - кално. Склоновете са заети изключително от работни имоти (90%), останалата част от нискостеблени дъбови храсталаци и пасища. Реката прави слаби меандри, които пред с. Сърнево стават силно извити. След с. Сърнево речната долина има разлат трапецовиден напречен профил. Реката тече покрай десния по-стръмен склон. Между с. Желязово и Русокастро прави един голям завой и приема югоизточна посока. На 3 km пред Русокастро долината се стеснява до 200 m в един участък от няколкостотин метра. До с. Тръстиково коритото на реката достига до 20 m широчина. Бреговете са отвесни и обрасли с върбалак и тополи, като от с. Тръстиково реката тече в коригирано корито. Влива се в северозападната част на яз. Мандра, при село Константиново. В долното течение речната долина се слива с тази на р. Средецка, като общата широчина достига до 2,5 - 3,0 km.

На територията на Общината има 29 бр. естествени и изкуствени водоема, от които държавна собственост - един и 28 бр. общинска собственост. Общата площ на водоемите е 2 486 dca, от които шест отдадени на концесия, а два - под наем.

ПОДЗЕМНИ ВОДИ

На територията на община Камено, Черноморски район за басейново управление са идентифицирани 7 подземни водни тела в 4 водоносни хоризонта, както следва: Кватернерните водоносни хоризонти основно се формират в алувиалните отложения (терасите на по-големите реки и повърхностно-течащи води) и по рядко в делувиялните и пролувиални седименти, като са автономни за всяка от тях. На територията на Черноморски район, Община Камено, съгласно Проект за ПУРБ 2016-2021 г. в кватернерните водоносни хоризонти са определени 2 подземни водни тела със следните кодове, местоположение:

- Водно тяло BG2G00000Q008 - Порови води в кватернера на р. Айтоска с местоположение в поречието на Северно Бургаски реки и с колектор от варовици, чакъли, гравий, пясъци и глини; Населени места Полски извор, Камено, Трояново.
- Водно тяло BG2G00000Q009 - Порови води в кватернера на р. Средецка – Мандра с местоположение в поречието на Мандренски реки и с колектор от глини, чакъли и пясъци; Населени места Тръстиково, Русокастро, Черни връх, Константиново, Трояново, Ливада, Желязово.

Неогенските водоносни хоризонти се формират в кримокавказки тип седименти, основно в североизточната част на БДЧР и като отделни локални комплекси югоизточно от Стара планина. На територията на Черноморски район, Община Камено, съгласно Проект за ПУРБ 2016-2021 г. в неогенските водоносни хоризонти са определени следните водни тела:

- Водно тяло BG2G00000N022 - Порови води в Неоген-Сармат Средец и с колектор от варовици, пясъци, пясъчници, глини Населени места Тръстиково, Русокастро, Равнец, Трояново, Ливада, Желязово.
- Водно тяло BG2G00000N025 - Порови води в Неоген Бургас с местоположение в поречието на Северно Бургаски реки и с колектор от варовици, пясъци, пясъчници, глини.

Палеогенските водоносни хоризонти се формират предимно в долно и средноеоценските отложения с порово-пукнатинен колектор. На територията на ЧРБУ, Община Камено, съгласно проект за ПУРБ 2016-2021 г. в Палеогенските водоносни хоризонти е определено подземно водно тяло със следните кодове, местоположение и колектор:

- Подземно водно тяло BG2G00000PG029 - Порови води в Палеоген - Еоцен, Олигоцен Бургас и с местоположение в поречия: Севернобургазски реки и Мандренски реки и с колектор от конгломерати, пясъчници, варовици, глини, мергели. Населени места Камено, Ливада, Черни връх, Кръстина, Константиново, Трояново.

Горнокредните водоносни хоризонти или по-точно комплекси се формират в повърхностните отложения (афлоримента на геолого-литоложките формации). Подхранването на Горнокредните водоносни хоризонти е основно от валежите и взаимодействието с горечитираните водоносни хоризонти.

На територията на ЧРБУ, Община Камено, съгласно Проект за ПУРБ 2016-2021 г. в горнокредните водоносни хоризонти са определени подземни водни тела със следните кодове, местоположение и колектор:

- Подземно водно тяло BG2G00000K2034 - Карстови води в горна креда, Бургаска вулканична зона, северно и западно от Бургас с местоположение в поречия: Северно-Бургазски реки, р. Провадийска, Мандренски реки, р. Тунджа, и с колектор от андезити, вулкански скали и седименти; Населени места Кръстина, Трояново.
- Подземно водно тяло BG2G00000K2035 - Пукнатинни води в K2t_{cn-st} Бургаска вулканична южно от Бургас с обща площ 1 597,33 km² Населени места в община Камено – с. Черни връх, с. Константиново.

По отношение на чл. 119а от Закона за водите определените зони за защита на водите на територията на община Камено са както следва:

- Чл. 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите, повърхностните и подземните водни тела са определени като зони за защита на питейните води с кодове: BG2DGW000000Q008, BG2DGW000000Q009, BG2DGW00000PG029, BG2DGW00000K2034 и BG2DGW00000K2035.
- Чл. 119а, ал. 1, т. 3 от Закона за водите, община Камено попада в зона, в която водите са чувствителни към биогенни елементи: чувствителна и уязвима зона.
- Чл. 119а, ал. 1, т.5 от Закона за водите, на територията на общината попадат зони, определени или обявени за опазване на местообитанията и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване. На територията на община Камено е защитена зона с код и наименование BG00000271 “Мандра-Пода“ (описана в програмата).

МИНЕРАЛНИ ВОДИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА КАМЕНО

Минералните води са разпространени по цялата територия на Република България. Природните условия, в които се формират допринасят за изключително разнообразия им състав, свойства и температурата от 20°C до 100°C, както и обогатяването им с ценни микрокомпоненти и газове, включително и множество биологично-активни микрокомпоненти. Като цяло минералните води на България са чисти. Тяхната висока

температура е белег за техния дълбочинен произход, защитеността им от повърхностни влияния и формирането им при специфични условия, които определят лечебните им свойства. За преобладаващата част от българските минерални води е характерна ниската минерализация и солево съдържание по малко от 1 г/л.

Голямото разнообразие на минерални води в България дава възможност те да бъдат използвани за различни по вид цели и стопански дейности.

Съгласно българското законодателство минералните води се ползват чрез предоставяне на концесия или издаване на разрешително за водовземане по реда на Закона за водите от съответния компетентен орган (директор на Басейнова дирекция или кмет на община). Най-значимите находища, разкрити с повече от 500 водоизточника, с доказани качества на минералните води, са изключителна държавна собственост. Те са 102 на брой и са изчерпателно изброени в Приложение 2 на Закона за водите. В наредба №3 от 2000 г. на СОЗ са регламентирани всички забрани и ограничения за извършване на дейности с минерални води, които могат да доведат до пряко или непряко отвеждане на опасни води и вредни вещества в подземните води.

До момента в община Камено не е правено проучване относно минералния състав на подземните води и специфичните им фактори в аспект на ползването им за профилактични, лечебни и питейни нужди. Към момента тези води се ползват само за питейни нужди от населението

Санитарно-охранителните зони и учредени СОЗ на територията на община Камено:

- Пояси I, II и III около „ЕКТ-6, ЕКТ-13 ВС „Българово“, учредени със Заповед № 6/11.05.2004 г., на Директора на БДЧР;
- Пояси II и III около „каптиран извор ПС „Лъджата“ – Бургас“, учредени със Заповед № 25/17.07.2011 г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около „КИ „Овощна градина“ – с. Трояново, Бургас“, учредени със Заповед № 90/07.12.2011 г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около КИ 1и 2 ПС „Вратица“, КИ „Къов дере“, и ТК 1и 2, с. Вратица и с. Винарско, учредени със Заповед № 4/31.01.2018 г. на Директора на БДЧР;
- Пояс III около минерални водоизточници „Б-20“ и „Б-88“ мин. находище Съдиево, определени със Заповед на Министъра на околната среда и водите с № РД-877/25.08.2004 г.

Съответните забрани и ограничения за извършване на дейности, които водят до пряко и непряко отвеждане на опасни и вредни вещества в подземните води са регламентирани Наредба № 3/2000 г. за СОЗ.

Дейностите в ПООС са в съответствие със заложените в ПУРБ 2016–2021 г. мерки по отношение на „Намаляване на дифузното замърсяване от промишлени дейности“, „Опазване на химическото състояние на подземните води от замърсяване и влошаване“, „Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници“ и т.н.

В ПоМ на ПУБР 2016–2021 г. са заложени следните мерки с конкретно действие за Общината:

- Изпълнение на мярка UW_1 от ПУРБ 2016–2021 г. „Изграждане или модернизиране на пречиствателни станции за отпадъчни води“ с действие: „Осигуряване на отвеждане и подходящо пречистване на отпадъчните води от

населени места с под 2000 е.ж.“.

- Изпълнение на мярка UW_2 от ПУРБ 2016–2021 г. „Мярка: „Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места“ с действие: „Изпълнение на проекти за изграждане, реконструкция или модернизация на канализационната система вкл. ГПСОВ определени за конкретните агломерации с над 2000 е.ж., съгласно приложение № 5 към Националния каталог от мерки, за Изграждане на канализацията на гр. Камено и Изграждане на ПОСВ гр. Камено“.
- Изпълнение на мярка DP_14 от ПУРБ 2016–2021 г. „Мярка: Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населени места“, с действие: „Рекултивация на терени, замърсени от битови отпадъци за рекултивация на общинско депо гр. Камено“.

По отношение на ПУРН 2016–2021 г. съгласно разширената актуализация на РЗПРН за периода 2022–2027 г. и Заповед № РД-803/10.08.2021 г. на Министъра на околната среда и водите, район BG2_APSFR_MA_01 едновременно е разширен и съкратен, и е с ново наименование „р. Русокастренска – от с. Сърнево до с. Константиново“, район BG2_APSFR_SE_02 е част от нов РЗПРН с код BG2_APSFR_SE_100 и наименование „Айтоска р. – от гр. Айтос до гр. Бургас“.

ПООС е съобразен с изпълнение на приложените мерки от ПоМ на ПУРН с отговорен за изпълнението Кмет на общината (част от мерките са заложили в програмата):

- Изпълнение на мярка PRE27-REAC28 от ПУРН 2016–2021 г.
 - Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия за очистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна – 500 м от р. Русокастренска и 400 м от десния ѝ приток, в зона на с. Сърнево, 500 м от р. Русокастренска в зоната на с. Желязово, 1000 м в зоната на с. Русокастро, 1500 м от левия приток на р. Русокастро в зоната на с. Ливада, 1000 м от р. Русокастренска в зоната на с. Тръстиково.
 - Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия на гр. Камено ок. 1500 м, Нефтохим – 3500 м.
- Изпълнение на мярка PRE56-PRO41-REAC129 от ПУРН 2016–2021 г.
 - Разширяване на „тесните места“ като мостове и др., които водят до подприщване на речния отток – 3 бр. в с. Сърнево, 1 бр. с. Желязово, 1 бр. в с. Русокастро, 3 бр. Ляв приток на р. Русокастренска в зоната на с. Ливада, 1 бр. на р. Русокастренска в с. Тръстиково“.
- Реконструкция и поддържане на корекциите.
- Оценка на отвеждането и дренирането на дъждовните води и в частност на канализационните мрежи на населеното място.
- Създаване на управляеми полдери и малки буферни басейни в заливни тераси на реките.
- Изграждане на системи за ранно предупреждение, специално адресирано към поройни наводнения, дължащи се на интензивни валежи с малък пространствен и

времеви обхват.

- Дейности за защита на речните брегове и корита от ерозия, вкл. биологично укрепване.
- Постоянен мониторинг за застрояването в близост до заливаемите зони.
- Премахване на незаконни постройки, подприщващи съоръжения, огради, скалдирани материали и други, намиращи се в границите на речните легла или дерета.
- Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизираната територия.
- Ефективно управление на водните нива на язовири и ретензионни водохранилища. Недопускане на преливане през короната на дигите при поройни валежи в сравнително малки водосборни области.
- Реконструкция и ремонт на язовири.
- Информирание и осигуряване на широк достъп до информация за населението чрез използването на съвременни методи и технологии.
- Повишаване на готовността на населението за реагиране при наводнения.
- Провеждане на обучителна и информационна кампания по проблеми, свързани с наводненията.
- Разработване и актуализиране на планове за защита при бедствия (част наводнения).
- Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия, вкл. наводнения.

Допълнителна информация е представена в ПУРН в Раздел „ПУРН“, Приложение № 18 Програма от мерки за РЗПНР и Приложение № 26 мерки за изпълнение при прилагане на ПУРН,, съгласно Становище по екологична оценка №2-1/2016 г. на МОСВ, публикувана на интернет страницата на БДЧР.

IV.2. ПОЧВИ

Почвените ресурси на територията на община Камено са представени предимно от излужени чернозем-сморници и в по-малка степен - от алувиално-ливадни и песъчливо-глинести. Тези почви са подходящи за отглеждането на всички видове селскостопански култури, като приоритетно е зърно производството.

IV.3. ЗЕМЕДЕЛСКИ ТЕРИТОРИИ

Земеделските територии в района на Община Камено са в размер на 281 031 дса селскостопански фонд. От тях: обработваеми ниви – 237 355 дса; лозя – 6 206 дса; овощни градини – 4 796 дса; ливади – 2 878 дса; пасища и мери – 20 699 дса; изоставени (необработваеми) ниви – 5 570 дса; други терени – 3 527 дса.

Основните отглеждани култури на територията на общината са: пшеница, ечемик, кориандр, слънчоглед, зеленчуци и други. Отглеждат се също лозя и овощни насаждения.

Горският фонд на общината е малък, под 10% от общата ѝ територия. Общата площ, заета от горски масиви възлиза на 16 214 дса. В землището на село Русокастро се намира

най-голямата по площ в общината горска територия (6 367 дка). В землищата на селата Винарско, Желязово и Кръстина пък не попадат горски райони.

Сред горските масиви в община Камено преобладават листопадните широколистните гори – смесени и чисти гори от цер, благун, космат дъб и келяв габър. Освен тях се срещат и смесени насаждения от бряст, ясен, обикновен габър, клен и заедно с тях топола и върба. Като цяло площите, заети с дървесна растителност значително са намалели.

Към момента териториите с предназначение ДГФ на територията на община Камено се стопанисват от ДГС „Бургас“.

IV.4. НАСЕЛЕНИЕ

Населението на община Камено към 31.12.2019 г. е 9 748 жители по данни от НСИ. Тенденцията в динамиката на населението се отличава с намаляване на населението. Информация за населението на община Камено е предоставена на следващата таблица.

Таблица № 3 Население към 31.12.2019 г.

	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Общо за страната	6 951 482	3 369 646	3 581 836	5 125 407	2 461 774	2 663 633	1 826 075	907 872	918 203
Община Камено	9 748	4 864	4 884	4 103	2 000	2 103	5 645	2 864	2 781

Източник: НСИ

Броят на населението на община Камено от 2010 г. до 2019 г. по данни на НСИ е представен на следващата таблица.

Таблица № 4 Брой население по години

Население	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	7 504 868	7 327 224	7 284 552	7 245 677	7 202 198	7 153 784	7 101 859	7 050 034	7 000 039	6 951 482
Община Камено	12 120	10 330	10 253	10 217	10 133	10 171	10 071	9 976	9 864	9 748

Източник: НСИ

Броят на населението в гр. Камено от 2010 г. до 2019 г. по данни на НСИ е представен на следващата таблица.

Таблица № 5 Брой население в град Камено

Население	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Град Камено	4 784	4 312	4 316	4 281	4 231	4 219	4 185	4 195	4 159	4 103

Източник: НСИ

Жилищната среда на територията на община Камено е типична за общините със сходно местоположение и капацитет на територията на Република България. В гр. Камено има изградени 8 многофамилни жилищни сгради - панелно строителство преди 1989 г.

Жителите на общината обитават предимно частни къщи.

IV.5. ТУРИСТИЧЕСКА ДЕЙНОСТ

Значим потенциал за развитие на специализирана туристическа дейност имат еко-туризъм, културно-исторически, риболовен, археоложки и други специализирани видове туризъм. На територията на община Камено има църква или параклис във всяко населено място, като грижа за изграждането и поддържането им има общината. Районът се характеризира с разнообразие от дивеч, което е предпоставка за развитие на ловния туризъм.

IV.6. ПРИРОДНИ УСЛОВИЯ И РЕСУРСИ

Подземните богатства на територията на общината (инертни материали) са пясък и чакъл, поради което се счита, че общината е бедна на полезни изкопаеми. Разкрити са и функционират кариери за строителни материали – пясък и чакъл. Няма проучвания за други подземни богатства (глина, мед, желязо и др.).

По данни от „Геозащита Варна“ ЕООД, на територията на община Камено няма регистрирани свлачищни процеси, т.е в границите ѝ няма зони с увреждане на ландшафта с такъв характер. В националният баланс на запасите са заведени следните находища за строителни материали на територията на община Камено:

- гр. Камено - находища за пясък „Ганчевото кладенче изток“ и „Ганчевото кладенче запад“;
- с. Полски извор - находище за пясък „Полски извор“;
- с. Черни връх - находище за пясък „Мандра“ и за трошен камък „Горно Езерово“;
- с. Константиново - находища за пясък „Новоселци 3“ и „Калов баир“;
- с. Вратица - находища за трошен камък „Браница“ и „Каята“.

Освен това северно от с. Черни връх има находище за медни сулфидни руди и до 60^{те} години на 20 век се е водил добив от „Бургаски медни мини“. Прокарани са две шахти, които в момента са ликвидирани. В общината има дадени концесии за шест находища на строителни материали: „Полски извор“, „Горно Езерово“, „Новоселци - 3“, „Калов баир“, „Браница“ и „Каята“. От тях четири са действащи - „Полски извор“, „Горно Езерово“, „Новоселци-3“ и „Браница“.

IV.7. ГОРСКО СТОПАНСТВО

Горският фонд на общината е малък, под 10% от общата ѝ територия. Общата площ, заета от горски масиви възлиза на 16 214 дса. В землището на село Русокастро се намира най-голямата по площ в общината горска територия (6 367 дса). В землищата на селата Винарско, Желязово и Кръстина пък не попадат горски райони.

Сред горските масиви в Община Камено преобладават листопадните широколистните гори – смесени и чисти гори от цер, благуна, космат дъб и келяв габър. Освен тях се срещат и смесени насаждения от бряст, ясен, обикновен габър, клен и заедно с тях топола и върба. Като цяло площите, заети с дървесна растителност значително са намалели.

Към момента териториите с предназначение ДГФ на територията на Община Камено се стопанисват от ДГС „Бургас“.

Районът се характеризира с разнообразие от дивеч, което е предпоставка за развитие на ловния туризъм. Срещат се основно: бозайници - сърна, чакал, лисица, язовец, пор, заек; птици - ястреб, сокол, яребица, пъдпъдък, горски бекас, гургулица, гълъб глухар, сови (защитен вид) и др. През пролетния и зимния прелет в района стационарират различни видове облетен и водоплаващ дивеч - бекаси, диви патици, порядко гъски. Риболовът е съсредоточен основно по изкуствените водоеми (27), като още 2 е предвидено да бъдат възстановени, където се лови шаран, каракуда, скобар и др. Един от водоемите - в село Константиново се използва за спортен риболов. Останалите изкуствени водоеми се използват за промишлен риболов. Част от водоемите са отдадени за дългосрочно ползване (до 5 години) на частни лица.

Потенциалът за развитие на този отрасъл в Община Камено се изразява най-вече в подкрепата и съчетаването на различни видове туризъм.

V. ШУМОВО НАТОВАРВАНЕ НА СРЕДАТА

Шумът е фактор, въздействащ силно върху околната среда и живите организми. Няма област и човешка дейност, при които да не се наблюдава шумово излъчване. Шумът в околната среда, причинен от транспортните, промишлените и ремонтните дейности, е един от главните екологични проблеми в урбанизираните територии.

Оценката, управлението и контролът на шума в околната среда, причинен от автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт, както от промишлените инсталации и съоръжения и от локални източници на шум, се регламентира чрез Закона за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС), в сила от 01.01.2006 г., както и чрез подзаконовите документи към него, издадени в съответствие с изискванията на чл. 11 и чл. 14. В Закона са изложени правата и задълженията на държавните органи и органите на местно самоуправление, на юридическите и физическите лица, на едноличните търговци.

По смисъла на ЗЗШОС:

- “шум в околната среда” е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в т.ч. шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталациите и съоръженията на промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), и от локални източници на шум;
- “Локални източници на шум” са търговските обекти, увеселителните заведения, сервизите за услуги и други, разположени на територията, определена като урбанизирана територия по Закона за устройство на територията (ЗУТ);
- “Промишлени източници на шум” са инсталациите и съоръженията от
- промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 на ЗООС.

Вредното въздействие на шума зависи от неговите физически характеристики. Най-дразнещи са високите честоти, а най-неприятни усещания предизвикват шумове, чиито ниво и спектър се променят непрекъснато и неравномерно. Количествено шумът се оценява чрез величината „ниво на звуковото налягане” и се изразява с мерната единица

Децибел (dB). В околната среда преобладават променливите шумови емисии. За оценяването им е въведен терминът „еквивалентно ниво на шума L_{eq} [dB(A)]”.

Подзаконов документ на ЗЗШОС е Наредба № 6 от 26 юни 2006 г. на Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите. С нея се определят:

- Показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието;
- Граничните стойности на показателите за шум в околната среда;
- Методите за оценка на стойностите на показателите за шум в околната среда и на вредните ефекти от шума върху човешкото здраве.

По този начин се създава възможност за оценки и прогнози за състоянието на шумовото натоварване в урбанизираните територии и в тихите зони извън тях, за разработването на стратегически карти за шум и планове за действие с оглед защита здравето на населението и подобряване качеството на живот.

От 12.02.2011 г. е в сила Наредба № 54 от 13.12.2010 г. на МЗ и МОСВ за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда (отменяща Наредба № 2 от 2006 г.). С тази наредба се уреждат редът и начинът на функциониране на националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии, както и изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда. В изпълнение на изискванията на параграф 3 от Преходните и заключителни разпоредби на Наредбата са издадени съответните методики от Министъра на здравеопазването и Министъра на околната среда и водите. Целта на Наредбата е да се оцени шумовото натоварване в урбанизираните територии, създавано от основните източници на шум. Оценката на шумовото натоварване се извършва въз основа на стойностите на показателите за шум. Съгласно тази наредба РЗИ по места провеждат регулярни измервания на шумовите нива в населените места в пунктове, определени съгласно Методиката на МЗ. Съответните структури на ИАОС към МОСВ измерват нивата на шум, излъчвани в околната среда от промишлени източници, прилагайки „Методиката за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие”, утвърдена от Министъра на околната среда и водите.

Основните задачи в рамките на националната система за контрол на шума са:

- Системно проследяване на шумовия режим, обусловен от движението на наземния транспорт в градовете;
- Контрол върху локалните източници на шум (гари, автогари, гаражи, предприятия, увеселителни заведения, заведения за хранене, търговски обекти, работилници и др.), разположени във или близо до жилищни райони;
- Наблюденията върху локалните източници на шум са насочени към външния шум, излъчван от тези източници;
- Организиране на контрола по редуциране и недопускане на въздействието на шума изисква провеждането на системни наблюдения на шума в предварително определени обекти и места от съответните отговорни институции;

- Разработване на мероприятия за избягване, предотвратяване или намаляване на шумовите нива в градовете с оглед подобряване на акустичната обстановка.

Министърът на околната среда и водите, директорите на РИОСВ или упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху инсталациите и съоръженията от промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от ЗООС.

V.1.ИЗТОЧНИЦИ НА ШУМ В ОБЩИНА КАМЕНО

ИЗТОЧНИЦИ НА ШУМ ОТ ТРАНСПОРТ

Транспортните средства са главни източници на шум. Интензивният автомобилен трафик е основния фактор, който влияе върху акустичната среда в селищните територии. Нивото на автотранспортния шум е в пряка зависимост от интензивността на движението, скоростта и структурата на транспортния поток, пропускателната способност на пътните артерии, възрастта на автомобилния парк, вида и качеството на пътната настилка, ситуационното и нивелентно разположение на пътя и характера на терена встрани от него.

Основният шумов фон се създава от автомобилите – леки и товарни, и тези на междуградския транспорт. През последните години в резултат на масовия внос на автомобили предимно „втора употреба“ автомобилният парк е основно подменен. Въпреки че повечето от автомобилите са втора употреба, нивото на излъчвания от тях шум е значително по-ниско от използваните преди това, но същевременно техният брой се увеличава интензивно.

На територията на община Камено е развит както железопътният, така също и автомобилният транспорт.

Железопътната линия е част от главна ж.п. линия № 8 от железопътната мрежа на страната. На територията на община Камено дължината ѝ е 6 km. Тя обслужва основно град Камено и село Свобода.

Автомобилният транспорт, макар че е главен източник на шумови емисии, е приоритетен за общината. Чрез него се осъществяват връзките между отделните селища, както в общината, така също и извън нея - със съседните общини Айтос, Каблешково, Средец и областния център Бургас. Общината има стратегическо географско положение в близост до Общоевропейския транспортен коридор (ОЕТК) № 8. Няма информация за пътища на територията на община Камено, които са включени в програмата на Общото профилно преброяване на автомобилното движение, извършвано от Централния институт на пътните технологии, национални и европейски норми и стандарти (ЦИПТНЕНС) към АПИ гр. София.

Трасето на автомагистрала „Тракия“ (лот 5 Карнобат – Бургас) преминава през северната част на общината, на около 450 м от жилищната зона на с. Вратица. При изграждането на този участък от автомагистралата са изпълнени мерките за опазване на околната среда и в частност – мерките за ограничаване на акустичното натоварване, заложили в решението по Доклада за ОВОС. Така не се очаква утежняване на акустичната среда в жилищната зона на село Вратица от трафика по АМ „Тракия“.

ИЗТОЧНИЦИ НА ШУМ ОТ БИТОВ ХАРАКТЕР

На второ място са локалните източници на шум и шум от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, сметоизвозване, игри на деца (училища, детски градини, детски площадки) и др.

Следващият по значение фактор, който влияе върху акустичната среда на града, е шума, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и авторемонтни работилници, разположени в непосредствена близост до жилищни сгради.

На територията на община Камено няма обособен пункт за измерване на шумовите характеристики съгласно регламентираната и ръководена от Министерство на здравеопазването „Система за контрол, ограничаване и намаляване на комуналния шум в населените места“. Поради това Общината не разполага с реални данни за шума на нейната територия. От РЗИ Бургас извършват локално замерване при евентуално подадени сигнали от граждани. Няма данни за постъпили жалби и проведени измервания.

ИНДУСТРИАЛЕН ШУМ

Шумът от производствените дейности засега е на трето място. В голямата си част тези дейности са обособени в промишлените зони и/или са извън границите на населеното място. Проблем биха могли да създават малки производствени предприятия, разположени в близост до жилищните сгради, а именно предприятия за алуминиева дограма, дървообработващи предприятия и др.

Две промишлени предприятия на територията на община Камено през последните години са извършвали собствен периодичен мониторинг на шума, излъчван в околната среда, съгласно изискванията на Наредба № 54 от 13 декември 2010 г. на МЗ и МОСВ за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда. Това са двата оператора, които попадат в обхвата на комплексното предотвратяване и контрол на замърсяването - „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД и „Лукойл Енергия и Газ България“ ЕООД. Има издадени комплексни разрешителни (КР) за дейностите с цел предотвратяване и контрол на замърсяването (за Лукойл Нефтохим Бургас“ АД. В КР е включено и условие за периодичен собствен мониторинг на шумовите емисии. В представените в ИАОС годишни доклади за ОС се декларира отсъствие на несъответствия; дейностите, извършвани на производствените площадки на тези предприятия, не превишават граничните нива на шум, заложили в условията на комплексните разрешителни. В представените протоколи не е установено ниво на шум над граничната стойност.

Останалите предприятия на територията на община Камено са от типа „микро“, а няколко - от типа „малки“. Те не са източници на съществени шумови натоварвания на селищната среда.

V.2. АНАЛИЗ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА НИВОТО НА АКУСТИЧНО НАТОВАРВАНЕ НА СРЕДАТА

От наличната информация може да се направи изводът, че акустичната обстановка на територията на община Камено не се различава от типичната за урбанизираните зони и не се наблюдават трайни наднормени шумови натоварвания на околната среда.

Въпреки липсата на данни от проведени измервания на шума в населените места на общината, може да се приеме, че нивото на акустичното натоварване зависи по-значимо от следните фактори:

- Степен на моторизация и вид на транспортните средства. Нарастването на броя транспортни средства води предимно до нарастване на шумовото ниво в жилищни квартали с по-ниска интензивност на движение, от ниво под хигиенната норма до ниво равно на нея или малко по-високо. Нарастването на автомобилното движение по ПУМ (първостепенната улична мрежа), в резултат на нарастване броя на транспортните средства от определен момент на насищане (при нива по-високи от допустимите) влияе в по-малка степен върху нарастването на нивата на шумовото натоварване. Нарастването на броя амортизирани автомобили води до повишаване на шумовото ниво;
- Интензивност, структура и скорост на транспортните потоци. Както степента на моторизация след определен момент на насищане не влияе пряко върху нивата на шума в околната среда, подобно явление се наблюдава и за елементите интензивност и структура на транспортните потоци;
- Вид и състояние на пътните настилки по уличната мрежа (първостепенната улична мрежа – ПУМ), брой ленти и платна за движение, наличие/отсъствие на разделителна ивица. Състоянието и видът на уличната мрежа са от съществено значение за нивата на транспортния шум. Много лентово движение, отделянето на платната с разделителна ивица, асфалтовото покритие, сравнително доброто състояние на платната и естествено големите разстояния до прилежащите застройки са предпоставка за по-добрите акустични условия;
- От направени проучвания са установени зависимости на нивата на шума от вида на уличната мрежа (много лентова, брой платна, наличие на разделителна ивица, вкл. ширина) и пътното покритие (паваж, асфалт). От тях следва, че при наличието на две платна, отделени с разделителна ивица, нивото на шума се понижава с 1 до 3 dB(A), а при покритие с паваж се повишава с 1-2 dB(A);
- Застроителни характеристики на средата – вид на застрояването (едностранна/двустранна), разположение спрямо платното (успоредно/перпендикулярно на оста), сключена, индивидуална в обособени парцели и т.н. Прилежащата на уличната мрежа изграденост също има съществено влияние върху разпространението на шума в дълбочина на жилищните квартали. Сключената по протежение на ПУМ застройка пречатва разпространението на шума, поемайки върху себе си високите шумови натоварвания. Обратно – не сключената застройка, разположена напречно на ПУМ, многократно отразява уличния шум, пропускайки го в дълбочината на кварталните пространства. По този начин се получават различни ситуации по отношение на засегнатите територии и население от евентуален

наднормен шум. Шумо-поглъщащи пояси и ограждения до пътните артерии и жилищните райони. Изграждането на такива съоръжения се отразява благоприятно на акустичната среда в населените места.

VI. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ВЛИЯНИЕ ОТ НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

РАДИАЦИОНЕН ГАМА - ФОН

Известно е, че естествените радионуклиди уран, радий, торий и продуктите от техния разпад, както и радиоактивните изотопи на калия, рубидия и др., имат широко разпространение в земната кора. Поради своите специфични физико-химични свойства те имат конкретно присъствие в състава на отделните компоненти на околната среда: литосферата (скали, почви), хидросферата (подземни, речни, езерни и морски води), атмосферния въздух, флората и фауната. Разпространените в природата естествени радионуклиди заедно с космическото лъчение създават т.нар. *естествен радиационен фон*. Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда, представляваща полето на гама-лъчите, в което се намират всички живи организми на Земята. Измерваната величина е мощност на дозата на гама лъчението, в микроСиверта/час (Sv.h^{-1}) и е специфична за всеки пункт, област, регион.

В резултат от дейността на човека става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Тези антропогенни източници на радиоактивност обуславят техногенната компонента на радиационния фон. Към тях се отнасят:

- отпадъчните води и отбитата скална маса при миннодобивната дейност на тежки и редки метали;
- газоаерозолните изхвърляния от обектите на атомната енергетика и топлоенергетиката;
- сгурията и пепелината от топлоцентралите, работещи с твърдо гориво;
- минералните торове, получени от някои фосфорити;
- строителните материали.

Наблюденията за състоянието на радиационния гама-фон в РБългария се осъществяват чрез администрираната от ИАОС към МОСВ Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в реално време, посредством 26 локални мониторингови станции (ЛМС), обхващащи цялата територията на страната. По-голяма гъстота от мониторингови станции има около АЕЦ „Козлодуй“. Най-близо разположени спрямо Камено са ЛМС край гр. Ахтопол и на нос Емине. През последните години стойностите на гама фона, отчетени в тези станции, варират в интервала 0,10 – 0,15 Sv.h^{-1} , като остават в рамките на характерните стойности за страната.

РАДИОЛОГИЧНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Радиационният мониторинг на обекти от околната среда на територията на община Камено се осъществява от ИАОС – Регионална лаборатория Бургас.

Град Камено е включен в постоянната мрежа за радиологичен мониторинг на околната среда, извършван от ИАОС. Резултатите от извършените измервания на гама-фона с портативен радиометър и гама-спектрометрични изпитвания на проби се представят ежегодно в ИАОС. Същите се публикуват в годишните доклади за състоянието на околната среда. Измерванията на радиационния гама-фон и анализите на проби от необработваеми почви от постоянния пункт при гр. Камено през последните години не установяват отклонения от характерните фоновы стойности за региона.

Тези стойности са характерни за района и са в рамките на фоновите концентрации за страната. Отложеният на територията на страната Цезий¹³⁷ (¹³⁷Cs) вследствие аварията в Чернобилската АЕЦ през 1986 г. за община Камено е в най-ниския диапазон в сравнение с други региони на България. На територията на община Камено през последните години не е констатирано допълнително радиационно замърсяване на околната среда.

На територията на община Камено се изследват радиологични характеристики на вода от езеро Мандра при с. Константиново. Пробите се взимат ежегодно от ИАОС - Регионална лаборатория-Бургас и се изпращат в централната Лаборатория за радиационни измервания при ИАОС, където се изпитват по показателите „обща бета-активност“ и „обща алфа-активност“. Съгласно публикуваната информация в годишните Доклади за опазване на околната среда на РИОСВ Бургас резултатите от изпитване през годините са в съответствие с нормативните изисквания, регламентирани с Наредба № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води (издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 22 от 5.03.2013 г., в сила от 5.03.2013 г.) и показват доброто състояние на водите на езеро Мандра от радиационна гледна точка.

НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

Не йонизиращи лъчения са електромагнитните лъчения, които поради своята същност не предизвикват йонизация в средата, през която преминават.

Електромагнитното поле (ЕМП) е съвкупност от електрично и магнитно поле и се разпространява в пространството във вид на електромагнитни вълни. Спектърът на не йонизиращите електромагнитни излъчвания включва ултравиолетовите, видимите, инфрачервените лъчи и радиовълните.

Източници на електромагнитни лъчения в околната среда са високо-волтните електропроводи и съоръжения от електропреносната мрежа. Те са с определена зона на въздействие в границите на съответните сервитути.

Открит остава въпросът за въздействието на електромагнитните излъчвания от многобройните антени и базови станции на мобилните оператори в населените места.

Нормативният документ, определящ прагове за електромагнитни лъчения за населените места в радиочестотния и микровълновия обхват, у нас е Наредба № 9 на МЗ и МОСВ за пределно допустимите нива на електромагнитни полета (ЕМП) в населените територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (обн., ДВ, бр. 35 от 1991 г.; попр., бр. 38 от 1991 г., изм. доп. ДВ бр. 8/2002 г.). С тази наредба се регламентират пределно допустимите стойности на напрегнатостта и на плътността на енергийния поток на електромагнитните полета (ЕМП) за честоти от 30 KHz до 30 GHz, при които се извършва предварителен санитарен контрол, оценяващ хигиенно-защитната зона още при проектирането, а след монтиране на излъчващите съоръжения се прави оценка на електромагнитните полета чрез измерване от лаборатории на РЗИ или

НЦОЗА. Въз основа на резултатите от измерванията конкретната община издава съответно разрешително.

ИЗТОЧНИЦИ НА ЕМП В ОБЩИНА КАМЕНО

На територията на Община Камено съществуват десетки източници на ЕМП, които не са картотекирани. Основен проблем е многообразието както на експлоатираните телекомуникационни системи, така и на ползвателите – ведомства, фирми (частни и държавни), а също така и тяхната динамика, във функционален и териториален аспект. Като цяло източниците на електромагнитни полета в община Камено могат да се обобщят в следните категории:

- радиопредаватели на къси, средни и дълги вълни;
- частни радиостанции на УКВ;
- телевизионни предаватели и ретранслатори;
- електропроводи;
- трафопостове, захранващи жилищни квартали;
- базови центри за мобилни комуникации – Мтел, Виваком, Теленор;
- късовълнови и УКВ системи за мобилни комуникации на транспорта, полицията, бърза помощ и др.;
- радарни системи на КАТ, за ТВ и други сателитни връзки;

Към източниците на електромагнитни полета могат да се отнесат и уредите за ежедневна употреба, като:

- монитори на компютри;
- битови електрически уреди;
- електроразпределителни системи в сгради;
- подово отопление;
- мобилни комуникационни устройства.

Все още не е съставен публичен регистър на базовите станции на операторите за територията на община Камено.

През последните години се наблюдава неимоверно нарастване на броя и видовете източници на електрически и магнитни полета (ЕМП), използвани в бита, за производствени, медицински, търговски и др. цели. Такива са радиото, телевизията, мобилните телефони, компютрите, различните видове електродомашини уреди, в т.ч. микровълновите печки, радари и др. В научните съобщения се предполага, че емитираните от тези устройства ЕМП може да имат вредни въздействия върху здравето, причинявайки рак, намалена фертилност, загуба на паметта, промени в поведението и развитието на децата. Действителното ниво на здравния риск още не е доказано, предполага се, че за някои видове ЕМП, то може да бъде много малко или несъществено. Въпреки това в много страни, включително и в България, макар и със значителни икономически последици, това се взема предвид при изграждането на различни съоръжения, например мрежите за високо напрежение заобикалят населените места, подстанциите се изграждат извън зоните за обитаване, трафопостовите – извън жилищните сгради и т.н.

В момента за всеки обект, който по своето основно предназначение излъчва, пренася или трансформира електромагнитна енергия, се определя конкретна хигиенно-защитна зона. На основание чл. 35 от Закона за здравето местоположението на обекта се съгласува от Главния държавен здравен инспектор, само при условие, че сградите и местата за постоянен или инцидентен престой на хора не попадат в границите на хигиенно-защитната зона на конкретния излъчвател. За сега няма информация за проведени измервания за параметрите на сумарните електромагнитни полета, достигащи до жилищни сгради, детски градини, училища и други обществени заведения на територията на община Камено.

VII. ДАННИ ЗА ОБЩИНА КАМЕНО

Наименование на общината: **Община Камено**

Административна област: **Област Бургас**

VII.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

Община Камено е разположена в югоизточната част на България. На север тя граничи с община Айтос, на изток с община Бургас, на запад с община Карнобат и на юг с община Средец. В административно-териториално отношение общината е част от Бургаска област и Югоизточния район за планиране. Последният включва областите Бургас, Сливен и Ямбол. Област Бургас е най-голямата по територия област в страната – 7 748,1 km². Тя включва 13 общини с население от 409 018 души или 5,56 % от населението на страната. В границите на общината попадат 13 населени места, от които един град – Камено (административен център) и 12 села. Общинският център град Камено отстои на 24 km. северозападно от областния център Бургас. Площта на Община Камено възлиза на 354,9 km² или 4,58% от територията на община Бургас.

VII.2. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

По своето географско местоположение община Камено и нейният център заемат добро място в транспортно-комуникационната система на страната. Близостта ѝ с областния център Бургас и автомагистрала Тракия е от стратегическо значение. Това дава предимство на общината по отношение на транспортните ѝ връзки с останалата част на страната. Има условия за изграждане на два пътни възела, чрез които ще има възможност за транзитно преминаване на товарни превозни средства, превозващи горива от „Лукойл Нефтохим“ АД, както и за прякото включване на всички населени места на община Камено и съседните общини до автомагистралата. Икономическото развитие на община Камено е свързано основно с наличието и развитието на нефтохимическата промишленост, хранително-вкусовата промишленост, малкия и среден бизнес и селското стопанство. Районът се утвърждава като зърно производителен. Добри са условията за създаване на трайни насаждения, основно лозя. Застъпен е и животновъдният отрасъл, който се осъществява главно в лични стопанства.

Икономическото развитие на община Камено е свързано основно с наличието и развитието на нефтохимическата промишленост, хранително-вкусовата промишленост, малкия и среден бизнес и селското стопанство. На територията на общината към момента функционират промишлени предприятия, които формират тенденциите в икономическото развитие и пазара на труда на общината: захарен завод, завод за

преработка на нефтени продукти, фирми за производство и монтаж на алуминиеви и PVC дограми, колбасарски цех и предприятия, обслужващи ремонтните дейности на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД. Предприятия, функциониращи на територията на община Камено, са:

- „ЛУКОЙЛ БЪЛГАРИЯ“ АД - търговия с петрол и петролни продукти;
- „БУРГАСКИ ЗАХАРЕН ЗАВОД“ ЕАД - производство на захар и захарни изделия;
- „ПРОМСТРОЙ“ ООД - сухо строителство;
- „ПРОФЕКС“ ООД – Зърнобаза;
- „ЖАКЕН“ ООД - преработка и изкупуване на черни и цветни метали.

VII.3. УПРАВЛЕНСКИ ФАКТОРИ

Община Камено разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на програмата за опазване на околната среда. Щатният състав на общинска администрация - Камено е окомплектован с достатъчно на брой опитни специалисти и експерти в различни области.

В състава на общината влизат 13 населени места, в т. ч. 6 кметства. Общинската администрация е организирана в дирекции, които подпомагат кмета на общината и кметовете на населените места при осъществяване на правомощията им и извършват дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица. В Общинска администрация Камено работи един еколог към дирекция „Финансово-счетоводна дейност и местни приходи“. При осъществяване на своята дейност Общинска администрация – Камено се ръководи от принципите на законност, равнопоставеност, прозрачност, достъпност, отговорност, целесъобразност и ефективност.

Качественото административно обслужване е една от приоритетните задачи и основни дейности на Общинска администрация – Камено. То е индикатор за добре работеща администрация и мерило за нейната ефективност.

Водещо в дейността на служителите е честно и любезно отношение към всички потребители, открито общуване и осигуряване на изчерпателна, леснодостъпна и на разбираем език информация, стремеж към качествено и срочно изпълнение на услугите, търсене на обратна връзка, която показва доколко потребителите са удовлетворени от качеството на предлаганите услуги.

По проблемите на околната среда и здравния статус на населението община Камено поддържа информационен обмен със следните регионални органи на централни ведомства:

- РИОСВ – Бургас;
- РЗИ – Бургас;
- Басейнова дирекция за управление на водите в Черноморски район;
- Областна дирекция земеделие – Бургас;
- Териториално статистическо бюро – гр. Бургас към НСИ;
- Гражданска защита;
- РВМС и др.

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация си сътрудничи с редица фирми и бизнес организации, като:

„ВиК“ ЕАД – задоволяване на битовите и производствени нужди – водовземане от градската водопроводна мрежа; разрешителни за заустване на производствени отпадъчни води в градската ПСОВ и емисионни норми за отпадъчните води; предписания за изграждане на локални ПС преди заустване на производствени отпадъчни води в градската канализация, събиране на утайки и други отпадъци локалните пречиствателни съоръжения (ПС).

Събирането и извозването на битовите отпадъци се извършва от *БКС Камено /дейност „Чистота“*. Извозването е по одобрен график и маршрут. От гр. Камено отпадъците ежедневно се извозват за последващо третиране, а от селата веднъж седмично.

VII.4. ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Повишената осведоменост е важен елемент за осмисляне на местните екологични проблеми от страна на обществеността и обуславя адекватни и отговорни действия за подобряване на околната среда. Жителите на общината са твърде чувствителни по отношение чистотата на града и по-специално на въздуха и на жилищните територии. Периодичното предоставяне на информация се осъществява посредством:

- Специално изградено табло;
- Обявен “Горещ Телефон” и телефон за жалби и сигнали – 0700 12 750;
- Публикации в медии;
- Обществени обсъждания;
- Екологични кампании – поддържане на еко-календар;
- Информирание на обществото относно резултати от проведен мониторинг състоянието на околната среда.

VII.5. ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ

Икономическото развитие на община Камено е свързано основно с наличието и развитието на нефтохимическата промишленост, хранително-вкусовата промишленост, малкия и среден бизнес и селското стопанство. Районът се утвърждава като зърно производителен. Добри са условията за създаване на трайни насаждения, основно лозя. Застъпен е и животновъдният отрасъл, който се осъществява главно в лични стопанства. В икономическия профил на община Камено водещо място заема вторичният сектор (сектор „Индустрия“). На територията на община Камено към момента функционират промишлени предприятия, които формират тенденциите в икономическото развитие и пазара на труда на общината: захарен завод, завод за преработка на нефтени продукти, фирми за производство и монтаж на алуминиеви и PVC дограми, колбасарски цех и предприятия, обслужващи ремонтните дейности на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД.

На второ място по значимост е първичният – аграрен, сектор (селско, горско и рибно стопанство). Селското стопанство традиционно е определял облика на общинската икономика. Аграрният сектор е с растениевъдно-животновъдна структура. По вид собственост най-голям дял от обработваемата земя се пада на частната собственост – близо 80%. На територията на общината работят 4 земеделски кооперации, от които една в гр. Камено и 3 в останалите населени места на общината. От общо обработваемата земя в общината, най-голям е делът на площта на нивите и полските култури, следват площите с трайните насаждения (овощни градини и лозя), естествените ливади, мерите и

пасищата. Природно-климатичните условия и традициите в областта на земеделието, предопределят развитието на растениевъдството, ориентирано главно към производството на зърнено-житни и фуражни култури – пшеница, слънчоглед, ечемик. Зеленчукопроизводството също заема определен дял в структурата на растениевъдството, предимно в частното стопанство. Животновъдството е втори основен подотрасъл на селското стопанство в общината, профилиран в областта на птицевъдството, отглеждане на пчелни семейства, овцевъдството. Животновъдството се развива главно в малки частни стопанства. Крупните животновъди са около 10% от всички регистрирани. От съществено значение за интензивното развитие на общинското селско стопанство е изграждането на съвременни канали и конкретни обекти за пазарна реализация на продукцията, които могат съществено да подобрят, както търговските връзки между селскостопанските производители, производствените предприятия и директните потребители, така и връзките с външните и с местните пазари в други общини и области в България. За модернизиране на наличните производствени мощности са необходими значителни инвестиции с цел адаптиране към качествените, здравни и маркетингови стандарти на ЕС.

Третичният сектор (сектор „Услуги“) е с подчинено значение в местната икономика. От отраслите (икономическите дейности) включени в този сектор, които са с нефинансов характер с относително по-голяма значимост са „Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети“ и „Транспорт, складиране и пощи“. По-слабо развитите обслужващи функции на община Камено са и основната причина за по-слабото развитие на отраслите от третичния сектор.

VII.6. СЪСТОЯНИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА

През община Камено преминава VIII Паневропейски транспортен коридор - Дурас - Тирана - Скопие - Гюешево - София - Пловдив - Бургас /Варна/, осъществяващ връзките между Адриатическо море и страните от черноморския регион, Русия и страните от Централна Азия. Той е с важно значение за развитието на общината, като осигурява бърза връзка към черноморското крайбрежие. Общата дължина на пътната мрежа в общината е 93,240 km. Между отделните селища връзката се осъществява по пътища от общинската пътна мрежа. В чертите на Общината е развит както железопътния, така също и автомобилния транспорт. Железопътната линия е главна, с дължина от 6 km. Тя обслужва основно град Камено и село Свобода. Автомобилният транспорт е приоритетен за общината. Чрез него се осъществяват връзките между отделните селища, както в общината, така също и извън нея със съседните: Айтос, Каблешково, Средец и областния град Бургас. Общината има стратегическо географско положение в близост до Общоевропейският транспортен коридор / ОЕТК/ №8 – Дурас – Тирана – Скопие – София – Пловдив – Бургас – Варна и областния град Бургас, отстоящи на 24 km в северозападна посока. По данни на ОПУ Бургас през територията на Община Камено преминават следните пътища от Републиканската пътна мрежа /РПМ/:

- Автомагистрала „Тракия“ А-1 София - Пазарджик – Пловдив – Стара Загора - Ямбол – Бургас. Дължината на участъкът е 11,62 km (от km 335+177 до km 346+797). Настилката е в добро състояние;
- Второкласен път II – 79 О.п. Елхово – Болярово – Средец – кв. Меден рудник – (Бургас – Маринка). В чертите на Общината дължината му е 7,90 km (от km 76+500

до km 84+400). Настилката е в добро състояние, като пътя е рехабилитиран през миналата година;

- Третокласен път III – 539 Средец – Дюлево – Русокастро – Трояново – Айтос – (Карнобат – Бургас). Дължината на този път в рамките на Общината е 25,40 km (от km 9+900 до km 35+300). Състоянието на настилката не е добро. В отделни отсечки са извършвани основни ремонти през 1970 година и средни такива през 1985 година, но единственият участък от 0,7 km, в който настилката е в добро състояние е реконструиран през 2006 година. Настилката в 20,0 km от всичките 25,4 km (78,75%) е в лошо състояние, а в останалите 4,7 km тя се окачествява като средно състояние;
- Третокласен път III – 5391 Трояново – Аспарухово – Крушево – Детелина - /Драганци – Карнобат/. Дължината му на територията на Общината възлиза на 2,8 км.
- Третокласен път III – 5392 /Трояново – Айтос/ Винарско – Кръстина – Камено – Братово. Дължината му е 16,232 km. През 2005 година е реконструиран участък с дължина от 0,6 km. Състоянието на настилката е лошо в 13,408 km (82,60%) , средно в 2,40 km и добро в 0,424 km;
- Третокласен път III – 5393 (Камено – Братово) - КППЗ „Лукойл Нефтохим“. Дължината на този път възлиза на 1,525 km. Настилката е в лошо състояние;
- Третокласен път III – 6008 (Карнобат – Бургас) - „Лукойл Нефтохим“ – о.п. „Лукойл Нефтохим“ – Камено. Участъкът от този път , попадащ в рамките на общината е с дължина от 10,534 km (от км 5+497 до km 16+031). Състоянието на настилката е различно: добро в участък с дължина от 1,6 km и лошо в останалите 8,934 km (84,80%);
- Третокласен път III – 7907 (Средец – кв. Меден рудник) - Дебелт – Тръстиково – Полски извор – Братово. Дължината му в чертите на Общината е 11,43 km (от km 3+210 до km 14+640). Настилката е в лошо състояние. Извършван е частичен ремонт на участък от 10 km през 1984 година;
- Третокласен път III – 7909 (Средец – кв. Меден рудник) - кв. Горно Езерово – Братово – Равнец – (Русокастро – Трояново). Дължината му в рамките на общината е 5,799 km (от km 11+800 до km 25+599). Състоянието на настилката е лошо.
- Голяма част от пътищата са с асфалтобетонена настилка – 85,64 km (91,85%). Останалите са с асфалтова повърхностна обработка – 5,9 km и с паважна настилка – 1,7 km. Силно впечатление прави лошото състояние на третокласните пътища. Тяхната обща дължина е 73,72 km. От тях в добро състояние са 2,7 km (3,66%), средно – 7,80 km (10,58%) и лошо 63,22 km (85,76%).

В плановете на ОПУ Бургас за неотложни ремонти са включени следните два пътя:

- III – 5392 от km 9+900 до km 17+900 общо 8 km.
- III – 6008 от km 0+000 до km 16+000 общо 16 km.

Общата дължина на пътищата от Републиканската пътна мрежа възлиза на 93,24 km, разпределени както следва: автомагистрала – 11,62 km, пътища II клас – 7,90 km и трети клас 73,72 km.

Общинските /бивши четвъртокласни/ пътища в чертите на Общината са четири:

- BGS 1051 III – 539 – Русокастро – Ливада – Тръстиково - Константиново – II – 79;
- BGS 1053 (II – 79, Константиново – Бургас) - Черни връх – Полски извор (III – 7907). BGS 2050 (III -539, Дюлево – Русокастро) - граница общини (Камено – Средец)- Суходол – Орлинци – III – 7951;
- BGS 2052 (III – 539, Русокастро – Трояново) - Желязово.

Състоянието на местните пътища е незадоволително. Подобно е положението и с уличната мрежа в общината. Очевидно общинските средства за текущ ремонт са крайно недостатъчни. Обществен пътнически транспорт се осъществява между общинския център град Камено и градовете Бургас и Айтос. Налични са редовна маршрутна линия Камено - Бургас и междуселищен транспорт по общинската транспортна схема. В общинския град Камено няма обособени линии на градски транспорт.

ЖЕЛЕЗОПЪТЕН ТРАНСПОРТ– СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ

Железопътната мрежа в териториалния обхват на общината е с обща дължина от 6 km и обслужва град Камено и село Свобода. Съществува отклонение за товарен клон към комбинат „Дебелт“.

ЕЛЕКТРИФИКАЦИЯ, ТЕЛЕФОНИЗАЦИЯ И ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ

Поддържането на електропреносната и електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея, на територията на община Камено, както и електроснабдяването, се осъществява от „ЕVN България“. Електрифицирани са всички населени места на територията на общината, като липсват такива с режим на тока. Липсва изградена подстанция на територията на общината.

Мобилни телефонни услуги са представени от трите национални мобилни оператора. МТел, Теленор и Виваком предоставят 100% покритие със сигнал на територията на общината. Това осигурява пълен спектър на техните услуги. Интернет достъп се предоставя в общинския център и в част от селата. БТК ADSL осигурява висококачествен интернет достъп. „Българска телекомуникационна компания“ АД Камено разполага с приемно-предавателна станция с 3 бр. секторни антени за мобилна комуникация с носещи честоти около 900 MHz, 2 броя PPA с мощност под 10W. Алтернатива се явява и мобилната интернет връзка. Обитаваните жилища, имащи достъп до интернет, са 24% от общия брой.

ТОПЛО И ГАЗОСНАБДЯВАНЕ

На територията на общината има изградена газопреносна мрежа с дължина 20 000 m, брой абонати 160, от които 126 битови потребители и 34 стопански. С решение на Общински съвет от 05.12.2002г. е учредена общинската фирма „Камено-газ“ ЕООД. В газопреносната мрежа са включени всички общински сгради, много битови потребители и всички промишлени обекти:

VIII. ЕКОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

VIII.1. СЪСТОЯНИЕ НА АТМОСФЕРНИЯ НА ВЪЗДУХ

За гр. Камено основен екологичен проблем, свързан с качеството на атмосферният въздух се явява близостта на рафинерията на Лукойл-Нефтохим Бургас, чиито производства са потенциален голям източник на замърсявания на атмосферния въздух, включително фини прахови частици (ФПЧ₁₀). Като община, попадаща в район, в който качеството на атмосферния въздух подлежи на мониторинг, т.к. през годините, нормите за КАВ са нарушавани по основен показател ФПЧ₁₀. Община Камено е разработила и изпълнява общинска програма по чл. 27 от ЗЧАВ, актуализирана за периода 2016-2020 г., която съдържа дисперсно моделиране на замърсяването с ФПЧ₁₀ за базовата 2015 г и на чиято база е изготвен план за действие, включващ мерки за намаляване емисиите на замърсителите в атмосферния въздух. Тази програма, съгласно чл. 27 от ЗЧАВ е неразделна част от общинската Програма за опазване на околната среда по смисъла на чл. 79 от ЗООС.

Данни за качеството на атмосферния въздух в община Камено и град Камено се получават от ДОАС система OPSIS, разположена в общинския център. Тя измерва нивата на замърсителите бензен, толуен, параксилен, фенол, озон, стирен, серен диоксид и азотен диоксид (не измерва ФПЧ₁₀). Автоматичната станция ДОАС е собственост на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД. Пусната е в действие през 1992 г. Първоначално е била монтирана в административната сграда на фирмата за да контролира КАВ на производствената площадка. През 1997 г. станцията е преместена в град Камено, където работи и до днес.

Фигура № 7 Разположение на ДОАСТ

Източник: Програма за намаляване нивата на замърсителите и достигане нормите за фини прахови частици в Камено 2016 – 2020 г.

VIII.1.1. ЕМИСИИ НА ФИНИ ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ

Дисперсионното моделиране на КАВ се базира на изходни данни, предоставени от Възложителя, обхващащи следните сектори: Организиран източник (промишленост) – несъществени; Транспорт (емисия от натоварени улици и магистрали); Битови източници (битово горене за отопление); Строително-ремонтни дейности – несъществени.

VIII.1.1.1. ЕМИСИИ ОТ ТРАНСПОРТ

В съвременните условия, основните групи източници с най-голям дял в замърсяването на атмосферния въздух с ФПЧ₁₀ са битовото отопление с твърдо гориво и автотранспорта. Предвид факта, че битовото отопление има сезонен характер, автотранспортът представлява непрекъснато действащ източник на ФПЧ. Неговата интензивност е пропорционална на автомобилния трафик и следва неговите изменения – сезонни и денонощни. По тази причина в големите населени места с интензивен градски трафик максималната концентрация на ФПЧ₁₀ в атмосферния въздух обикновено съвпада с часовете на пиков трафик. През нощните часове неговото влияние върху КАВ силно намалява до пренебрежимо ниски нива. Независимо от това, в градските зони с интензивен трафик автотранспортът обикновено поддържа високи средноденонощни концентрации на ФПЧ₁₀.

Основните механизми, по които автотранспортът генерира частици в атмосферния въздух могат да се разделят условно на три групи:

- Горивен процес в двигателя - поради непълното изгаряне на тежките компоненти в горивото се образуват сажди, които през изпускателната система на автомобила се изхвърлят в атмосферата. Доколкото бензина и газовите горива не съдържат тежки въглеводороди, изгарянето им в двигателите с вътрешно горене обикновено не е съпроводено с отделяне на сажди. По тази причина се приема, че работата на бензиновите двигатели не води до образуване на сажди. Изключение правят силно износени бензинови двигатели, при които в горивната камера прониква смазочно масло. Изгарянето на дизелово гориво обаче в много случаи води до генериране на сажди. Този процес е особено силен, когато към горивните камери се подава силно обогатена на гориво смес (процес на ускоряване). Независимо, че през последните десетилетия дизеловите двигатели се усъвършенстваха много, процесът на непълно горене в процеса на ускоряване не е овладян. Като техническо решение, към изпускателна система на новите дизелови автомобили се монтира филтър за твърди частици. У нас няма задължително изискване за наличие на филтър за твърди частици към дизеловите автомобили. Не много високото качество на предлаганите горива в страната благоприятстват бързото износване и съответно запушване на фабрично монтираните филтри за твърди частици, което води до необходимост от честата им подмяна. В повечето случаи собствениците на автомобили предпочитат да премахнат изцяло филтъра, вместо да го подменят редовно;
- Процеси на механично триене – това са процесите на триене на автомобилните гуми в пътното платно и триене между спирачните накладки. Независимо от относително

честата повтораемост на протичане на процеса, относителният им дял при формиране на емисиите от ФПЧ_{10} може да се приеме за пренебрежимо малък;

- Суспендиране на прах от пътните платна – това е основния механизъм, по който автотранспортът предизвиква вторично замърсяване с ФПЧ_{10} . Предизвиква се едновременно от два фактора: предаване на кинетична енергия на частиците върху пътното платно от въртящите се автомобилни гуми и завихряне на вече придобилите енергия частици в аеродинамичната диря на движещия се автомобил. Картината става още по-сложна при едновременното движение на няколко автомобила, каквато обикновено е картината в градски условия. За пътните условия в България може да се приеме, че относителният дял на суспендирания прах от пътните платна представлява повече от 95% от общите емисии на ФПЧ_{10} , генерирани от автотранспорта.

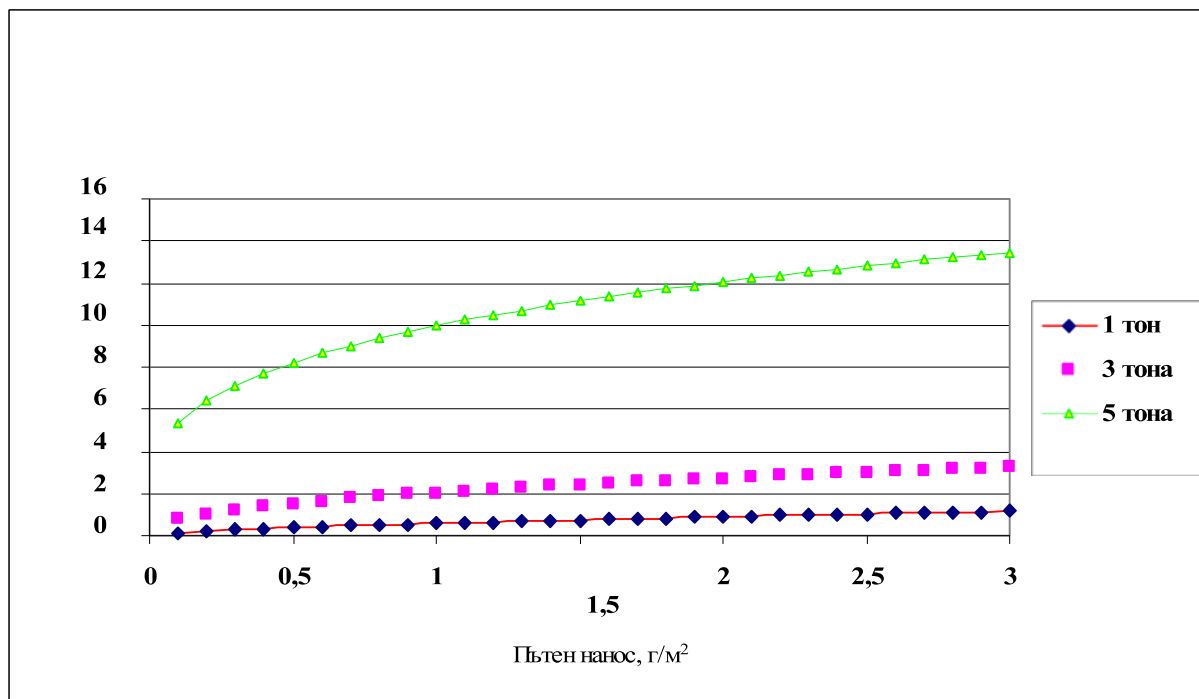
За да се води успешна борба с това явление е необходимо да се познават добре не само механизмите за суспендиране, но и основните фактори които определят неговата интензивност. Независимо, че в автотранспортът тези фактори са много, над тях изпъкват основно два: пътен нанос и тегло на автомобилите.

ПЪТЕН НАНОС

Това е сумарното количество несвързани помежду си твърди частици (най-често почва, пясък и др.), попаднали върху пътното платно по всички възможни начини. Този нанос се измерва в грам на квадратен метър от пътното платно и представлява осреднена величина. За нанос се считат само частици с аеродинамичен диаметър до 30 микрона (чрез предварително пресяване, по-големите частици се отделят). Пътният нанос е разпределен неравномерно върху пътното платно. Той е най-малко около осевата линия на пътя и се увеличава в направление към банкета на пътя или бордюра на улицата. В градски условия бордюра играе задържаща роля, поради което плътността на наноса там може да достигне много високи стойности. При движението си автомобилите непрекъснато суспендират този нанос във въздуха и причиняват замърсяване. Ако върху пътните платна не се внася нов нанос, интензивното движение води до „самопочистване“ на пътното платно. Интензивността на това „самопочистване“ е пропорционална на интензивността на движение. Този ефект се наблюдава най-силно при дневен трафик над 5 000 МПС/24 часа (висок трафик). При трафик под 5 000 МПС/24 часа (слаб трафик) и равни други условия, задържащия се върху пътните платна нанос е повече. Чрез осредняване на данни е установено, че от общото количество суспендиран от пътя прах, около 20% са ФПЧ_{10} . Към момента на изготвяне на настоящият модел не е известно в България да са правени подобни измервания. По тази причина информация за подобни изследвания и измервания могат да се намерят само в чуждестранни източници. Представената в настоящият доклад информация е заимствана от изследвания, поръчани от Агенцията по околна среда на САЩ.

Влиянието на пътния нанос върху емисионния фактор за ФПЧ_{10} при различно тегло на МПС в тона е представено на следващата фигура.

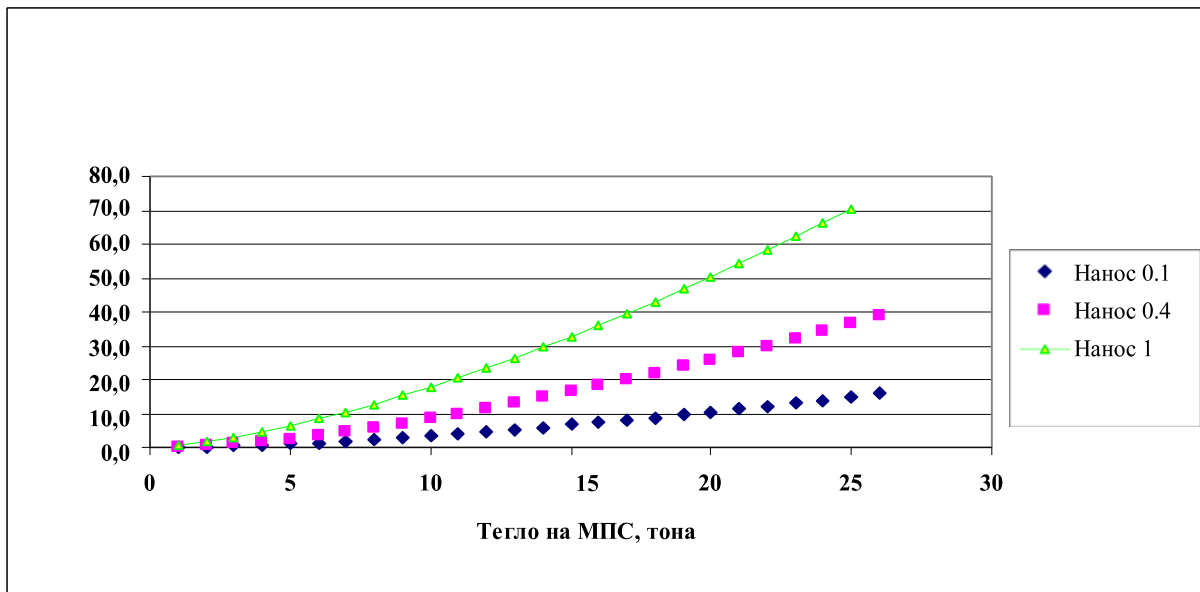
Фигура № 8 Влиянието на пътния нанос върху емисионния фактор за ФПЧ_{10}

Източник: Агенцията по околна среда на САЩ

В следствие на гореизложеното е видно, че в реални условия пътният нанос е една непрекъснато променяща се величина. Нейните стойности могат да варират в твърде широки граница (от 0,02 до 400 gr/m²) и това зависи от твърде много фактори, които не могат да бъдат свързани в универсална корелация. По тази причина за целите на моделирането се използват референтни стойности, получени чрез осредняване на голям брой преки измервания. При първокласни пътни условия и липса на постоянни източници за пренос на кал и тиня към пътя минималният нанос за път с висок трафик е 0,1 gr/m², който нараства до 0,4 gr/m² за условията на нисък трафик. Приема се, че суспендирания при тези условия прах не може да доведе до превишаване на СД НОЧЗ за ФПЧ₁₀ от 50 µgr/m³. Към тези условия можем да отнесем първокласните пътища от Републиканската пътна мрежа, които са реконструирани през последните 5 години, имат добре оформени банкети и канавки, подходите към тях са асфалтирани и пътната настилка е в много добро състояние (отсъствие на дупки и пукнатини). Даже и при първокласни пътища, при които не се допуска непрекъснато внасяне на замърсяване, след проливни дъждове и бури наносът бързо се увеличава до нива 0,5 – 3 gr/m². Зависимостта на емисията на ФПЧ₁₀ в g/km от количеството на пътния нанос при автомобили с различна маса и средна скорост 50 km/h е показана на следващата фигура. Влияние на теглото на МПС върху емисионния фактор за ФПЧ₁₀ при пътен нанос в gr/m² е представено на следващата фигура.

Фигура № 9 Влияние на теглото на МПС върху емисионния фактор за ФПЧ₁₀

Източник: Агенцията по околна среда на САЩ

Основните причини за замърсяването на пътните платна с частици могат да се класифицират като естествени (природни) и антропогенни (предизвикани от различни видове човешка дейност). Към естествените причини спадат процесите на непрекъснато утаяване на частици с разнообразен произход от атмосферата върху земната повърхност. Освен това, пръст, кал, тиня и пясък попадат върху пътните платна при усложнени метеорологични условия като проливни дъждове, порои, свлачища, урагани ветрове и др. Възможностите на хората да влияят върху тези процеси е минимална.

Антропогенните причини са твърде много на брой, и тук ще бъдат разгледани само някои от тях, които са характерни за населените места у нас, като например:

- Директно разсипване на различни строителни материали (пясък, инертни материали) и разтвори (вар, хоросан, бетон) върху пътните платна от транспортните средства, които ги превозват; Основната причина е свързана с неспазване на задължителните изисквания за транспорт на такива типове материали);
- Изкопни работи на строителни обекти – извозването на изкопаната земна маса е съпроводено с разкалване на прилежащите райони. Задължителното измиване на гумите на автомобилите е много рядка практика, а на повечето места това не се прилага. Количеството пръст, която се изнася по този начин води до увеличаване на пътния нанос многократно, а неговото самопочистване е свързано с високи емисии на прах и ФПЧ_{10} ;
- Изграждане на подземни мрежи (канализационни, електрически, телефонни и др.) – обикновено изкопаната пръст се натрупва върху пътното платно. По време на целия строителен период тя непрекъснато се разнася от превозните средства и дъждовете в обширен район и допринася за значително увеличаване на пътния нанос;
- Малки и средни ремонти на фасади на сгради – след завършване на ремонтите (частична топлоизолация, запълване на фуги, ремонт на покриви и др.) прилежащите тротоари обикновено силно замърсени с различни остатъци от строителни разтвори и материали. Независимо, че строителните фирми имат задължение да извозват

едрогабаритните отпадъци, тротоарите остават непочистени (задължително измиване на замърсените тротоари след ремонтни работи не се практикува повсеместно). Постепенно всички замърсявания попадат на пътното платно и допринасят за увеличаване на пътния нанос;

- Натрупване на пътен нанос до тротоарите - това е често срещана картина в крайните квартали на големите градове. Земната маса постепенно се уплътнява и разширява. Става неподатлива на машинно, даже и на ръчно измиване. При всеки дъжд тя се изнася към уличните платна;
- Лошо състояние на тротоарите - в редица случаи тротоарите са в лошо състояние и върху тях от дъждовете непрекъснато се наслагва земна маса от прилежащите зелени площи, от където се наблюдава процес на непрекъснато пренася върху прилежащите пътни платна;
- Лошо състояние на територии, определени за зелени площи - при всеки дъжд, дълго време неподдържаните зелени площи стават източник за пренос на земна маса към тротоарите, а от там към пътните платна;
- Паркиране в зелени площи - това е типична картина за много от кварталите, в които жителите паркират автомобилите си за пренощуване. Недостигът на паркоместа (и ниската екологична култура на водачите) води до постепенно „превземане“ на зелени площи, което продължава да е тенденция във всички населен места, въпреки предприетите законодателни мерки и регламентирането на глоби за този вид паркиране.

Горните примери показват само няколко от многото възможни пътища за попадане на почва, кал, тиня, остатъци от строителни материали и разтвори и др. върху пътните платна. Ако многобройните източници за това не бъдат силно намалени или ликвидирани, върху пътните платна системно ще се задържат големи количества нанос и следователно, високо ниво на емисии от прах, в това число и на ФПЧ₁₀. С периодично (даже системното) измиване на част от градските улици без да бъдат прекъснати източниците за пренос на нов нанос върху тях не може да бъде постигнато трайно и устойчиво намаляване на замърсяването с ФПЧ₁₀.

Броя регистрирани автомобили в гр. Камено за 2019 г. е 4 566 ППС. Поради липса на данни за броя а преминаващите автомобили по улиците на града за изчисление на емисията от трафик е използван броя на регистрираните автомобили и осреднени данни за пробег публикувани от НСИ.

Таблица № 6 Брой регистрирани автомобили по категория и вида на горивото

Брой	Вид на горивото	Категория
4	Дизел	EEV
3	Електродвигател	без категория, Евро 1 и Евро 2
14	Бензин/втечен нефтен газ	без категория, Евро 1 и Евро 2
5	Бензин/газ	без категория, Евро 1 и Евро 2
913	Дизел	без категория, Евро 1 и Евро 2
255	друго	без категория, Евро 1 и Евро 2
961	Бензин	без категория, Евро 1 и Евро 2
21	Не е указано	без категория, Евро 1 и Евро 2
435	Дизел	Евро 3
27	Друго	Евро 3

ОБЩИНА КАМЕНО8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

1	Бензин/природен газ	Евро 3
126	Бензин	Евро 3
3	Бензин/втечен нефтен газ	Евро 3
167	Бензин	Евро 4
1	Бензин/газ	Евро 4
6	Бензин/втечен нефтен газ	Евро 4
1	Газ	Евро 4
340	Дизел	Евро 4
50	Друго	Евро 4
1	Друго	Евро 5
105	Дизел	Евро 5
31	Бензин	Евро 5
1	Бензин/втечен нефтен газ	Евро 5
25	Дизел	Евро 6
7	Друго	Евро 6
14	Бензин	Евро 6

*Източник: Данъчен регистър на община Камено***Таблица № 7** Обобщена таблица по вид на горивото

Брой	Вид на горивото
110	Не е указано
1935	Бензин
24	Бензин/втечен нефтен газ
340	Друго
3	Електродвигател
1	Газ
2146	Дизел
6	Бензин/газ
1	Бензин/природен газ

*Източник: Данъчен регистър на община Камено***Таблица № 8** Обобщена таблица по категория евро стандарт

Брой	По категория
592	Евро 3
565	Евро 4
138	Евро 5
46	Евро 6
4	EEV
2197	Без категория, Евро 1 и Евро 2

*Източник: Данъчен регистър на община Камено***Таблица № 9** Брой регистрирани автомобили по вид

Брой	Вид
2	Самостоятелни машини с регистрация
5	Четириколесни ПС
93	Товарни автомобили
11	Трактор с регистрация за движение по пътищата
32	Автобуси
250	Общо ПС > 3,5т.

Източник: Данъчен регистър на община Камено

Таблица № 10 Емисия от сажди при изгаряне на гориво

Категории МПС	Гориво	Емисия на km/пробег
Мотоциклети	Бензин	
Леки коли, лекотоварни и микробуси	Бензин	2.3 µgr
	Дизел	365 µgr
	Газ	-
Тежкотоварни камиони, автобуси и спец. техника	Дизел	480 µgr

Оценката на емисиите от ФПЧ₁₀ е направена чрез прилагането на модел на Агенцията по околна среда на САЩ (*U.S. EPA. Compilation of Air Pollutant Emission Factors, 5th ed., Vol I: Stationary Point and Area Sources. Research Triangle Park, North Carolina: U.S. Environmental Protection Agency, Office of Air Quality Planning and Standards, October 1998*).

Оценката на количеството сажди, генерирани от дизеловите автомобили е направено на базата на следните допускания и изчисления:

- В съответствие с методиката на МОСВ (*Актуализирана единна методика за инвентаризация на емисиите на вредни вещества изпускани във въздуха. МОСВ, № РД-165/20.02.2013* е прието при изчисляване на емисиите, че средният разход на леките (и лекотоварните) дизелови автомобили в е 7,3 l/100 km, а на тежките автомобили и автобусите, съответно 30,8 l/100 km;
- Емисионният фактор е 4,6 kg сажди на тон изгорено дизелово гориво;
- На базата на пробег и с отчитане на специфичния разход е изчислено количеството гориво в рамките на моделната транспортна схема;
- Емисиите на сажди е определена на основата на гореописания емисионен фактор и изразходеното в рамките на транспортната схема гориво.

Саждите от двигателите с вътрешно горене попадат в категорията ФПЧ, които се дължат на непълното окисление на горивото, в резултат на което неизгорели частици въглерод се изхвърлят през ауспуха в атмосферата като сажди. Доколкото окислението протича на молекулярно ниво, неизгорелите частици въглерод са с размери под 1 микрон. Част от тях се агрегират, но въпреки това рядко достигат 10 микрона. По тази причина всички емисии на сажди следва да се причислят към категорията ФПЧ₁₀.

Предвид горното за целите на дисперсното моделиране, емисията от транспорт е представена като емисия от площен източник, обхващаща територията на целия град. Същата се изчислява на база общ пробег на автомобилите, водещи се на отчет в данъчната служба в община Камено за 2019 година.

В следващите таблици са дадени емисионните фактори свързани с отделянето на ФПЧ₁₀ при абразивното износване на пътната настилка, спирачните накладки и гуми при движение на МПС. Източник на данни са публикуваните в *EMEP EEA Guidebook 2009, European Environment Agency, Part B: sectoral guidance, 1.A.3.b Road transport update June 2010, (NFR: 1.A.3.b.vii Road surface wear SNAP: 070800 Road surface wear)*.

Таблица № 11 Емисионен фактор на ФПЧ_{10} при износване на спирачни накладки и гуми

Вид замърсител	Вид МПС	Дименсия	Емисионен фактор (ЕФ) ФПЧ_{10}
ФПЧ_{10}	Леки МПС	gr /km (gr/VKT*)	0,014
ФПЧ_{10}	Тежки МПС	gr /km (gr/VKT*)	0,059

(*) - VKT (изминат мото километър)

Таблица № 12 Емисионен фактор на ФПЧ_{10} при абразивното износване на пътната настилка

Вид замърсител	Вид МПС	Дименсия	Емисионен фактор (ЕФ) ФПЧ_{10}
ФПЧ_{10}	Леки МПС	gr /km (gr/VKT*)	0,02
ФПЧ_{10}	Тежки МПС	gr /km (gr/VKT*)	0,05

(*) - VKT (изминат мото километър)

Таблица № 13 Емисия от спирачки и износване на настилната обуславяща фоновото замърсяване

Категории МПС	Емисия на км/пробег
Мотоциклети	
Леки МПС	0,034 gr
Тежкотоварни камиони, автобуси и спец. техника	0,109 gr

Емисионни фактори свързани с отделянето на ФПЧ_{10} при изгаряне на гориво, при движение на МПС са разгледани в *EMEP EEA Guidebook 2009, European Environment Agency, Part B: sectoral guidance, 1.A.3.b Road transport update June 2010*.

Имайки предвид амортизацията и състоянието на дизеловите автомобили и типичната транспортна обстановка като цяло за територията на България, за целите на модела се приемат следните Емисионни фактори свързани с отделянето на ФПЧ_{10} при изгаряне на гориво, при движение на МПС.

Количеството на годишните емисии на ФПЧ_{10} от трафик в гр. Камено е изчислен на базата на средния годишен пробег на автомобил от статистиката за България, като са отчетени съвкупностите от различни емисионни фактори, интензивността на движение и видове МПС и дължина и тип на уличните отсечки.

Таблица № 14 Емисии на ФПЧ_{10} от трафик в гр. Камено през 2019 г.

Категории МПС	Гориво	Емисия на км/пробег	Брой автомобили	Пробег Хил.км/год	Сумарна Емисия за тип МПС
Мотоциклети	Бензин				
Леки коли, лекотоварни и микробуси	Бензин	36.3 μgr	1 935	5 000	0.35 t/y
	Дизел	399 μgr	2 371	10 000	9.46 t/y

	Газ	34 μgr	257	8 000	0.07 t/y
Тежкотоварни камиони, автобуси и спец. техника	Дизел	480 μgr	250	7 160	0.859 t/y
Общо					10.739 t/y

Влиянието на автотранспорта върху КАВ в община Камено не оказва съществено влияние на жилищните квартали. Липсата на кръстовища със светофарни уредби, предизвикващи задръствания спомага за отделянето на по-малко количество емисии на ФПЧ_{10} и други вредни вещества във въздуха. Тенденцията за увеличаване на приноса на автотранспорта за влошаване КАВ важи в по-голяма степен за големите населени места и силно урбанизираните територии, характеризиращи се с натоварен трафик и съчетаване на множество неблагоприятни фактори, които не се отнасят и за гр. Камено.

Поради липса на информация за трафика по улиците на гр. Камено, емисията от трафик е изчислена на база средния годишен пробег на превозните средства и е разпределена на цялата площ на гр. Камено.

VIII.1.1.2. ЕМИСИИ ОТ БИТОВИ ИЗТОЧНИЦИ

Емисионните фактори за ФПЧ_{10} са взети от *1 A 4 Small combustion 2016 - July 2017*. На Европейската Агенцията по околна среда. Методиката, която предлагат колегите от Агенцията е получена чрез тестове и анализи на дейностите в различните европейски държави.

На следващата таблица е дадена консумираната енергия за отопление на 1 m^2 жилищна площ за сезон. За България е $321,409 \text{ MJ/m}^2$ (Останалите балкански държави са от $600 - 663 \text{ MJ/m}^2$, с изключение на Гърция, където е 423 MJ/m^2) За инвентаризацията на емисиите е използвана усреднена стойност 600 MJ/m^2 . Поради невъзможността всички комини на домашни печки и камини да се дефинират като самостоятелни точкови източници, за целите на моделирането е прието те да се групират и да се представят като площни източници. Това групиране е проведено при следните допускания:

- Годишният разход на горива за домашно отопление се формира от цялата територия на гр. Камено
- Разходът горива на всеки жилищен район е пропорционален на броя на жителите му;
- Отоплителният сезон е от октомври до март;
- Домашните отоплителни печки работят от 8 до 20 часа (средна продължителност 12 часа в денонощието);
- Кварталите се дефинират като многоъгълници, обхващащи площта на квартала;
- Височината на излъчване съвпада с височината на средната етажност на жилищния район;
- Вертикалният подъем на газовете от комините е в зависимост от височината на сградите.

За пресмятане на емисиите от битовите източници са използвани предоставените от Възложителя данни, че по-голямата част от домакинствата се отопляват на дърва и въглища, малка част са на природен газ и незначителна част, използват източници на

отопление на ток. За определяне на количеството на използваните горива са използвани данни от анкета, направена от възложителя на 36 човека, което е 1% от населението на Камено.

Определянето на емисионният фактор на горивата в гр. Камено е съобразено с указанията от инструкциите на Европейската агенция за околна среда за управление качеството на атмосферния въздух за различни фактори, представени в следващите таблици.

Таблица № 15 Емисионни фактори за типични горива

	Код	Наименование			
Категория	1.A.4.b.i	Жилища			
Гориво	Кафяви и черни въглища				
Замърсители	Стойност	Мерна единица	95% доверителен интервал		Препратка
			Долна граница	Горна граница	
NO _x	110	g/GJ	36	200	Guidebook (2006) chapter B216
CO	4600	g/GJ	3000	7000	Guidebook (2006) chapter B216
NM VOC	484	g/GJ	250	840	Guidebook (2006) chapter B216
SO _x	900	g/GJ	300	1000	Guidebook (2006) chapter B216
NH ₃	0,3	g/GJ	0.1	7	Guidebook (2006) chapter B216
TSP	444	g/GJ	80	600	Guidebook (2006) chapter B216
PM ₁₀	404	g/GJ	76	480	Guidebook (2006) chapter B216
PM _{2.5}	398	g/GJ	72	480	Guidebook (2006) chapter B216

Таблица № 16 Емисионни фактори за типични горива

	Код	Наименование			
Категория	1.A.4.b.i	Жилища			
Гориво	Дърво и отпадъчно дърво				
SNAP (ако е приложимо)	020205	Жилищни - Други съоръжения (печки, камини, готварски печки, ...)			
Технология/Практика	Конвенционални печки				
Замърсители	Стойност	Мерна единица	95% доверителен интервал		Препратка
			Долна граница	Горна граница	
NO _x	50	g/GJ	30	150	Pettersson et al. (2011)
CO	4000	g/GJ	1000	10000	Pettersson et al. (2011) and Goncalves et al. (2012)
NMVOC	600	g/GJ	20	3000	Pettersson et al. (2011)
SO _x	11	g/GJ	8	40	US EPA (1996/2)
NH ₃	70	g/GJ	35	140	Roe et al. (2004)

TSP (обща части)	800	g/GJ	400	1600	Alves et al. (2011) and Glasius et al. (2005) ¹⁾
PM ₁₀ (обща части)	760	g/GJ	380	1520	Alves et al. (2011) and Glasius et al. (2005) ¹⁾
PM _{2.5} (обща части)	740	g/GJ	370	1480	Alves et al. (2011) and Glasius et al. (2005) ¹⁾

Таблица № 17 Емисионни фактори за типични горива

	Код	Наименование			
Категория	1.A.4.b.i	Жилища			
Гориво	Дърво				
SNAP (ако е приложимо)	020205	Жилищни - Други съоръжения (печки, камини, готварски печки, ...)			
Технология/Практика	Пелетни печки и котли				
Замърсители	Стойност	Мерна единица	95% доверителен интервал		Препратка
			Долна граница	Горна граница	
NO _x	80	g/GJ	50	200	Pettersson et al. (2011)
CO	300	g/GJ	10	2500	Schmidl et al. (2011) and Johansson et al. (2004)
NMVOC	10	g/GJ	1	30	Johansson et al. (2004) and Boman et al. (2011)
SO _x	11	g/GJ	8	40	US EPA (1996/2)
NH ₃	12	g/GJ	6	24	Roe et al. (2004)
TSP (обща части)	62	g/GJ	31	124	Denier van der Gon et al. (2015)
PM ₁₀ (обща части)	60	g/GJ	30	120	Denier van der Gon et al. (2015)
PM _{2.5} (обща части)	60	g/GJ	30	120	Denier van der Gon et al. (2015)

Източник: Инструкция за оценка и управление качеството на атмосферния въздух на Европейската Агенция по околна среда

Съобразявайки с горе представените от Европейската Агенция по околна среда данни при изчислението на дисперсионното моделиране, приемаме следните емисионни фактори за пресмятане на емисиите: За дърва 950 g/GJ; За пелети 60 g/GJ; За въглища 404 g/GJ.

Проведената от община Камено анкета през 2020 г. позволява да се определи, че средната големина на жилище за района на гр. Камено е около 70,00 m², като потреблението на топлинна енергия за отоплителен сезон е 660х70,00 или 46,20 GJ/домакинство. За изчисляване на общия брой домакинства в гр. Камено взимаме общия брой жители за 2019 г., който е 4 103 бр., като го разделяме на средния брой живущи в едно домакинство, който е 3. По този начин получаваме, че броят домакинства в гр. Камено е 1 368 бр. Резултатите от проведената анкета позволяват да се определи с достатъчно точност и количествата потребени горива от домакинствата през отоплителния сезон, като резултатите са представени на следващата таблица.

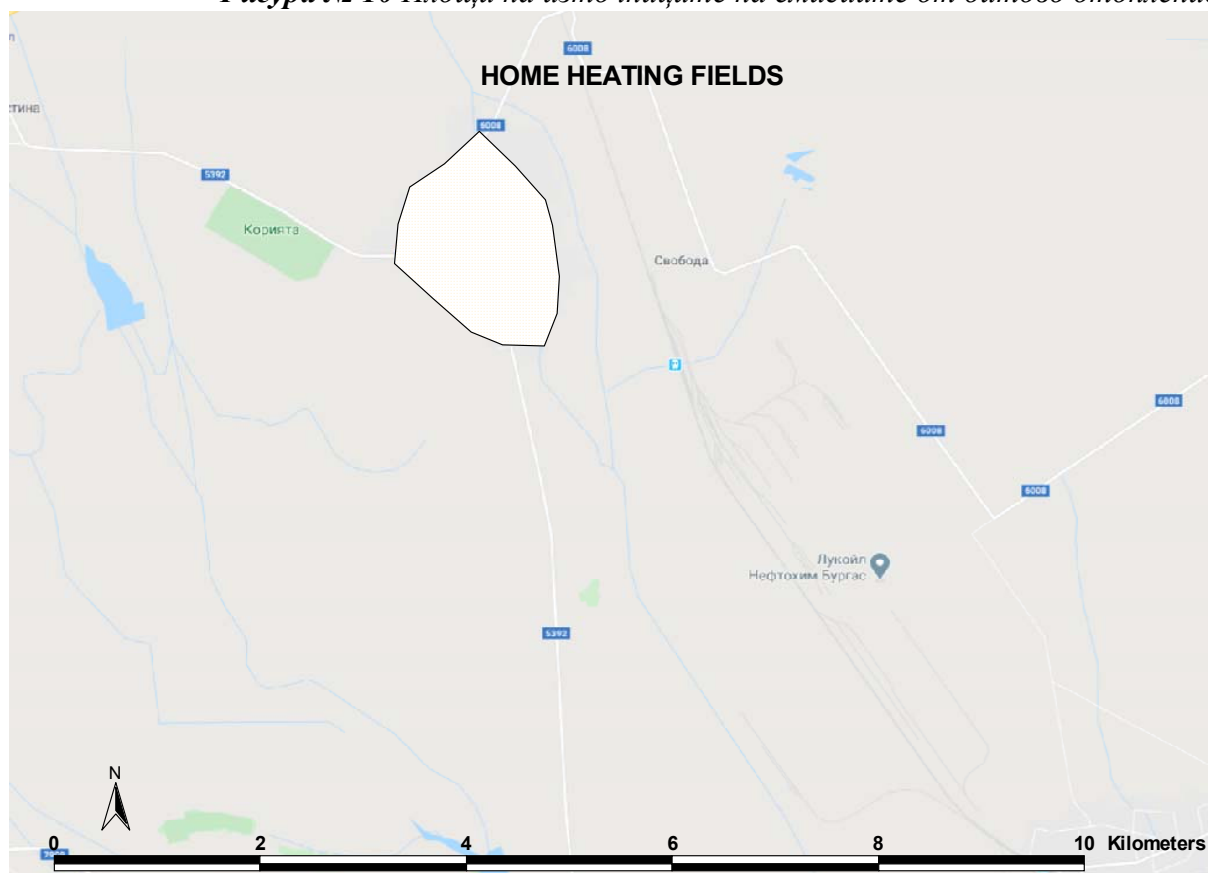
Таблица № 18 Потребени горива

	Дърва и въглища	газ	ток	пелети
Бр. домакинства	608	304	456	76
Емисия ФПЧ ₁₀ т/год.	24,32	0	0	0,22

Обща емисия на ФПЧ₁₀ от битово отопление 24,54 т/у.

Дефинираните площи на източниците на емисиите от битово отопление по квартали са представени на следващата фигура.

Фигура № 10 Площи на източниците на емисиите от битово отопление

VIII.1.1.3. ЕМИСИИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РЕМОНТНИ ДЕЙНОСТИ

По данни на община Камено за 2019 г. в района на градската част няма значителни строителни обекти. Поради липса на детайлна и достоверна информация за обема на строителните и ремонтни дейности и евентуалните черни пътища за подход към обектите се приема, че общата застроена/ремонтирана площ е равномерно разпредена и емисията от строителство е незначителна и се явява като общ фон.

При ремонта на улици движението е спирано и това ограничава до голяма степен емисиите на ФПЧ₁₀.

Във връзка с гореизложеното емисията генерирана в настоящият раздел се определя като „несъществена“.

VIII.1.1.4. ЕМИСИИ ОТ ДЕПА, КАРИЕРИ, ХВОСТОХРАНИЛИЩА, НАСИПИ И ДР.

В района на гр. Камено или в близост не са разположение депа, кариери, хвостохранилища, насипи или др. съоръжения за третиране на отпадъците, които могат да оказват влияние при определянето на емисиите. Отдалеченост от населеното място на този вид съоръжения не оказва никакво изчисливо влияние на населеното място, нито може да се използва за изчисление чрез дисперсионно моделиране.

VIII.1.1.5. ЕМИСИИ ОТ ЗЕМЕДЕЛИЕ

За оценка на емисиите от земеделие върху град Камено, при моделирането са използвани само площните източници, които заобикалят града и близките населени места. Общата площ на земеделските източници включени в моделирането е 32 180 dca. За изчислението на емисията на ФПЧ₁₀ от земеделие е използван емисионен фактор 7,8 kg/ha годишно (според методологията на МОСВ). Общата емисия от земеделските източници е 25,1 t/y.

Фигура № 11 Площни източници на емисии от земеделие

Изчислената годишна емисия по източници, определена на база горе описаните методи и подходи е представена на следващата таблица.

Таблица № 19 Годишна емисия по източници

Битово отопление т/г	Транспорт т/г	Организиран т/г	Земеделие т/г.
24,54	10,74	9,87	25,10

VIII.1.2. ДИСПЕРСИОННО МОДЕЛИРАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ВЪЗДУХА С ФИНИ ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ ЗА 2019 Г.

Приложенията в настоящият доклад методи за дисперсионно моделиране целят определянето на приноса на отделните източници на емисии по сектори на ФПЧ₁₀ за референтната 2019 г., при отчитане на анализа и оценката на факторите (климатични, характеристики за разпространение на замърсители „улични каньони“, пренос от съседни общини, зимно опесъчаване и др.), оказващи влияние върху наднормените нива на ФПЧ₁₀, както и да идентифицират актуалния принос на отделните сектори/източници на емисии (промишленост, енергетика, битово и обществено отопление, транспорт, извън-пътна техника, селско стопанство, неорганизиран източник и пр.) към нивата на замърсяване на ФПЧ₁₀.

Всяко математическо моделиране на качеството на въздуха се основа на качеството и количеството на предоставените налични изходни данни от Възложителя. За целите на настоящата задача, Възложителя е предоставил всички необходими данни, необходими за дисперсионното моделиране, като: климатични, натовареност на улици и кръстовища, данни за трафика, типа на автомобилите, типа на използваното гориво, промишленост, битови източници (брой домакинства, разпределение по квартали), строително-ремонтни дейности, земеделие, животновъдство, линейна инфраструктура, кариери, депа, табани, открити складове и др.

Предоставените климатични данни са използвани за прецизиране на модела на община Камено и определяне на нормите на замърсяване според посочените източници.

Поради липса на данни за броя на преминаващите автомобили по улиците на град Камено и пътищата на община Камено, емисиите от транспорта са определени на база броя на регистрираните моторни превозни средства по категории, вид, годишен пробег, използвано гориво, явявайки се площен източник на замърсяване.

Определянето на замърсяванията от битови източници е извършено на база броя на домакинствата и съответния процент използвано гориво през отоплителния сезон.

Съобразявайки се с равнинния релеф на община Камено е използван математически модел, разчитащ топографските характеристики. За тези цели са използвани функционалните възможности на програмния продукт SelmaGIS. Продуктът представлява система за моделиране на замърсяването на въздуха и визуализация, като предлага прецизен графичен потребителски интерфейс за работа с различни модели на дисперсия.

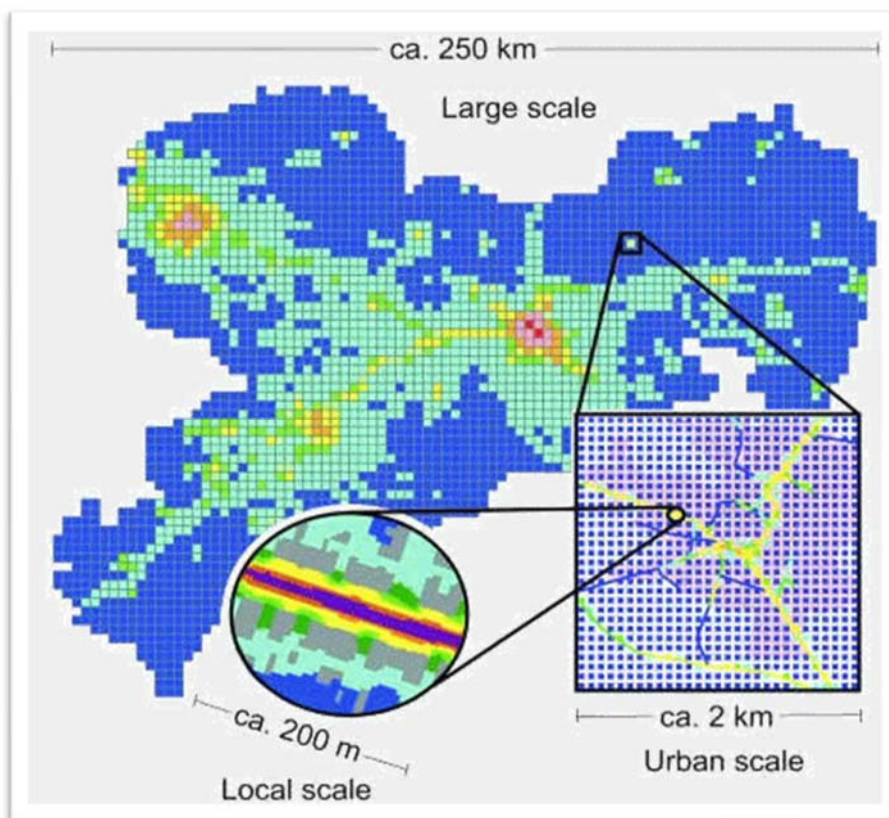
SelmaGIS е базиран на Географска информационна система ArcGIS и се използва като разширение в ArcMap, което го прави потребителски ориентиран и лесно приложим за работа с различни дисперсионни модели, използващ всички функционални предимства на ArcGIS (като например получаване и подготовка за въвеждане на данни от големи бази данни, оценка резултат от пространственото съединяване различни тематични

слоеве и 3D-визуализация и др.), и позволява прилагането в различни мащаби (от мезоскален до микроскален). Функционалните му характеристики позволяват прилагането му и за целите на скрининга за получаване на първични бързи оценки на базата на намален набор от входни данни, както и за сложни приложения, използващи висококачествени данни и модели.

SelmaGIS позволява моделирането на следните дисперсионни модели:

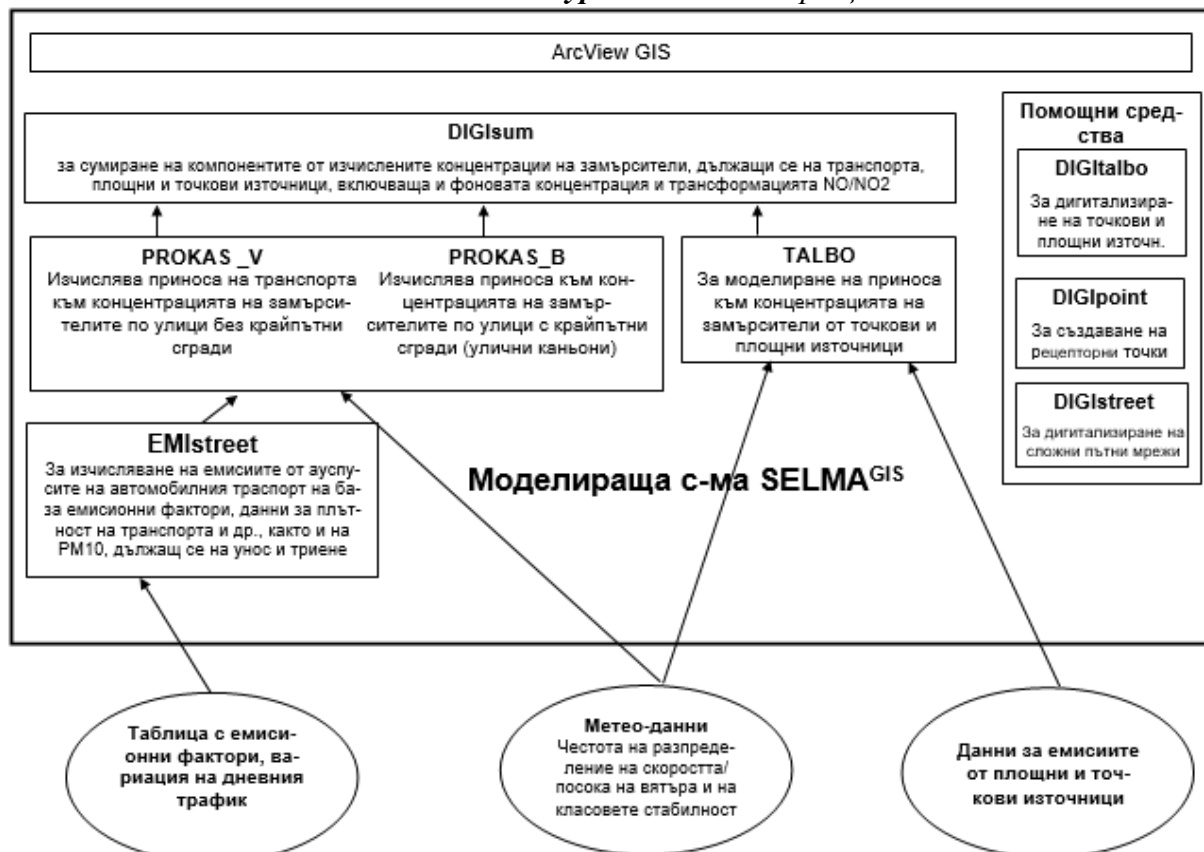
- AUSTAL2000 за изчисляване на дисперсия на различни вещества от точкови, линейни, областни, мрежови и обемни източници на емисии. AUSTAL2000 включва 3-измерен модел на Лагранж и е в състояние да отчете характеристиките на сложните терени (планини, хълмове), както и ефектите на сградите. Този модел се използва официално в Германия от Федерална агенция по околна среда, като отговаря на всички изисквания, регламентирани в допълнение 3 на германската „Техническа Инструкция Чист въздух“;
- Мезоскален метеорологична модел MEMO и дисперсионен модел MARS/MUSE включително и модел за фотохимични реакции. Използва се за изчисление с големи разширения и скали, като е в състояние да разгледа инвентаризацията на емисиите. MEMO и MARS/MUSE е разработен и поддържан от университета в Солун, Гърция;
- PROKAS се използва за изчисление на концентрацията на замърсяването на въздуха върху пътища и пътни системи. Състои се от различни модули за изчисление на емисиите, генерирани от пътните артерии (PROKAS_E), разпространението на замърсители, както и дисперсия на гъсто разположени пътища (улични каньони);
- Моделът на dispersion OML-Highway е разработен специално за магистралите от Aarhus University, Роскилде в Дания.

Фигура № 12 SelmaGIS

На следващата фигура е визуализирана схемата на моделиращата система с различните ѝ компоненти и връзките между тях.

Фигура № 13 Моделиращата система на SelmaGIS

Източник: Наръчник по оценка и управление качеството на атмосферния въздух на местно ниво за SO_2 , $ФПЧ_{10}$, Pb и NO_2 за използва като полезна начална точка за дисперсионното моделиране в райони с превишение на нормите

Където:

- SelmaDigitizing Tools се използва за дигитализиране на пътни артерии, площ и източник на точкови емисии и триизмерни данни от сгради. Всички данни се съхраняват като база данни във формат Shape;
- SelmaMeteo се използва за внос, визуализиране и метеорологична информация от измерените данни;
- SelmaEmission се използва за определяне на времеви редове (вариации в годината) и за изчисляване на емисиите на превозни средства, включително изчисляване на емисиите на $ФПЧ_{10}$;
- SelmaDomain се използва за определяне на мрежа рецептори и гранични стойности;
- SelmaNavigator се използва за започване на дисперсен модел, където се прилагат още и AUSTAL2000, PROKAS, OML-Highway, MEMO и MARS / MUSE;

- SelmaResults се използва за оценка на получените резултатите, предоставяни от различните дисперсионни модели. Резултатите от всяко изчисление се визуализират директно в ArcMap и записани като EXCEL съвместими файлове.

Използваната в настоящият модел система се прилага в Германия и е подходяща за целите да подпомага управлението на КАВ на местно ниво, както и добър компромис между точността на очакваните резултати, работата, необходима за събиране на входните данни, и възможността за използване на системата, въпреки, че е ясно, че тя е обект на някои ограничения.

Географско-информационният интерфейс (GIS) на системата е потребителски ориентиран и улесняващ работата с данните. Също така генерирането на карти с концентрации или структурни диаграми при всяка рецепторна точка, показващи дела на различните източници на замърсяване се отчита, като много полезно. Системата е използвана за дисперсните моделирания в рамките на Туининг-проект BG99EN02 PHARE - Programme 1999 Съвместен проект между българското Министерство на околната среда и водите и немското Министерство за околна среда, опазване на природата и енергийна безопасност, „Помощ при управление качеството на въздуха на местно ниво“ и се препоръчва в *Наръчник по оценка и управление качеството на атмосферния въздух на местно ниво за SO₂, ФПЧ₁₀, Pb и NO₂*.

Системата за работа с данни се отличава с пълно интегриране на една географска информационна система (GIS, ArcView), допълнена с модули, които позволяват лесно дигитализиране на данни и задаване на входните данни, необходими за прилагането на различните модели и за нагледното представяне на данните.

Моделите, включени за изчисляване на дисперсията (в допълнение към емисионния модел), са описани и характеризирани, както следва:

- TALBO, Гаусов струен модел, включващ официалния (до октомври 2002) немски регулаторен модел за дисперсия на газове от комини, допълнен с модул, позволяващ пресмятането на дисперсията от площни източници, които се образуват например от площи с битово отопление;
- PROKAS_V, Гаусов струен модел за изчисляване на дисперсията на емисиите от пътната мрежа, и
- PROKAS_B, модел за изчисляване на дисперсията от отработените газове на автомобилите, отчитайки влиянието на класифицирани структури на сгради.

С тези модели може също да се изчисляват и средногодишни стойности на допълнителните (нефонові) концентрации на база входните данни за емисиите и метеорологията, които може да се получат/съставят в България с приемливо количество усилия.

Допълнителни модули са:

- DIGIstreet, за дигитализиране на сложни пътни мрежи вкл. характеристики на транспорта;
- EMIstreet, за изчисляване на емисии от ауспуха на МПС (с помощта на съответната таблица с емисионни фактори (напр. изготвена с Mobilev), както и на емисии на ФПЧ₁₀, предизвикани от износването от триенето и уноса/завихрянето от

повърхността на улицата. По-нататък тази особена характеристика е обяснена по-подробно.

- DIGItalbo, за дигитализиране на точкови и площни източници;
- DIGIpoint, за създаване на рецепторни точки, в които да се изчисляват концентрациите в атмосферния въздух;
- DIGIsum, за изчисляване на общото замърсяване на база отделните допълнителни концентрации от различните групи източници (които трябва да са били изчислени предварително от съответните модели (TALBO, PROKAS) и фоновата концентрация. Този модул съдържа 3 особени характеристики:
 - Наслагване на NO_2 – характеристика, позволяваща да се наслагват концентрации на NO_2 от различни източници. Това не е аритметично събиране, какъвто е случаят при другите замърсители, защото NO_2 и NO се намират в химичен баланс, което влияе на съответните им концентрации. Наслагването се основава на регресионен анализ на съотношението NO_2/NO_x от статистическите данни от измервания на атмосферния въздух;
 - Възможност за включване на фоновата концентрация и получаване по този начин на общата концентрация, която да може да се сравни с данните от измерванията;
 - Модул за изчисляване на очакваните честоти на превишение, които да се използват за сравнение с краткосрочните норми за замърсителите (това се отнася само до NO_2 , SO_2 и ФПЧ_{10}). Честотите на превишение се извеждат чрез прилагане на статистически установени зависимости между средногодишните стойности и получените от данните за измерванията в автоматичните станции краткосрочни стойности.

SelmaGIS се отличава с някои основни ограничения, дължащи се на нейните модели-ядра. Така например, не се отчитат ефектите от температурните инверсии.

Броят и разполагането на рецепторните точки за които, чрез моделиране ще се определя замърсяването на въздуха, могат да се фиксират на картата без ограничения, но тъй като с увеличаването на броя на рецепторните точки нараства значително и времето за изчисление, мрежата следва да е ограничена. Рецепторната височина се задава 1,5 m над земята. Избраното разстояние в решетката/растера показва достатъчно подробно вариацията в концентрацията на замърсителите над района. За дисперсионното моделиране със SelmaGIS се изисква таблица с разпределението на честотата на локалните дисперсионни условия, направен по строго определен формат. Необходимите числа се отнасят до честотата на отделните условия на дисперсия за 36 сектора посока на вятъра (всеки включващ 10 градуса, представени като колони на таблицата) и 6 дисперсионни класа, всеки от тях подразделен на 9 класа за скорост на вятъра (редовете на таблицата).

Системата за дисперсионно моделиране изчислява приноса на местните източници. Разликата между дела на концентрацията с локален произход и общата концентрация в района (според измерванията) може да се дефинира като фоновата концентрация. Ако тази фоновата концентрация е известна от измерванията на места, отстоящи на известно разстояние от проучвания район, тя може да бъде включена в изчисляването в модула DIGIsum. След това обобщените/сумираните концентрации, включително фоновата, могат например да бъдат сравнени с данни от измерванията в района. Ако няма

подходящи данни за фоновата концентрация, то тогава разликата между резултатите от измерването и концентрациите, изчислени само от емисии с локален произход, могат да бъдат разглеждани като форова концентрация. Тази концентрация след това може да бъде проверена за достоверност/реалистичност с помощта на данни от отдалечени измервателни станции или станции в извънградски области.

СПЕЦИАЛНИ ФУНКЦИИ

Унос на $ФПЧ_{10}$ от улици

За уноса на $ФПЧ_{10}$ от уличната повърхност в модула EMIstreet е включена една специална изчислителна функция. Въз основа на формулите, използвани от американската агенция US EPA и на измервания на покритието с прах върху уличните повърхности в Германия, фирма Lohmeyer Consulting Engineers са коригирали параметрите в тези формули, по този начин отразявайки ситуацията на улиците в Германия. В модела се прави разлика между два вида улици. Нормалният вид улица със здрава повърхност и малко покритие с прах, както и с чисти пътни платна, и „лошият“ вид с по-голямо покритие с прах, повреди в повърхността и краища по пътното платно с повече натрупана прах. Според съответното състояние на улицата, което трябва да се обозначи с включена ключова дума в дескриптора на пътния сегмент в случай, че състоянието е лошо (думата е „schlecht“ – „лошо“), Emistreet изчислява емисията на $ФПЧ_{10}$ от унос на прах въз основа на средното тегло на автомобилния парк (според локалния дял на ТТК), на СДТ и на броя на дните с валежи през годината (дните с валежи намаляват съществено уноса на прах).

Изчисляване на краткосрочни стойности от средногодишните концентрации

Моделиращата система основно се занимава с изчисляване на средногодишните стойности на концентрациите на замърсителите. Изводите за състоянието на краткосрочните стойности и честотите на превишение за всяка рецепторна точка се правят чрез прилагане на емпирично установени корелации между средногодишната и протичането на перцентилите на краткосрочните стойности. Тези корелации са били изведени от данни от измервания качеството на въздуха в България, сравнени с резултати от подобен анализ за данни от Германия и други страни от Западна Европа. Анализът е направен от фирмата Lohmeyer Consulting Engineers.

VIII.1.2.1. МАТЕМАТИЧНО МОДЕЛИРАНЕ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА $ФПЧ_{10}$ И КАЧЕСТВОТО НА ВЪЗДУХА В ОБЩИНА КАМЕНО ЗА 2019 Г.

VIII.1.2.1.1. МЕТОДИКА И УСЛОВИЯ НА МАТЕМАТИЧНОТО МОДЕЛИРАНЕ

За дисперсионно моделиране на разпространението на замърсителите на територията на община Камено е използван европейския модел SelmaGIS, създаден от богатия опит на Германия и други водещи страни в областта на контролиране КАВ и включващ много данни, гарантиращи точността на получените резултати.

Поради липса на източници на емисии, осъществяващи пренос от съседните общини (на територията на близките общини няма предприятия с високи комини, които са предпоставка за пренос на замърсители на по-големи територии) е избрана област за изследване попадаща на територията на общината. Избрана област на изследване е с размери 34 900 на 23 000 m. Поради липса на регионални измервания за фоново ниво са

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

използвани публикуваните данни за фонова стойност на Метеостанция Рожен $9,27 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2019 г.

Таблица № 20 Средномесечни стойности на ФЧП_{10} от АИС Рожен

Година	Януари	Февруари	Март	Април	Май	Юни
2019			9,03	13,06	7,67	10,75
Юли	Август	Септември	Октомври	Ноември	Декември	Средно Годишно
8,70	10,65	11,33		7,16	5,73	9,27

За целите на изследването е използвана правоъгълна координатна система с ориентация изток (ос X), север (ос Y), запад (ос -X) и юг (ос -Y). Броят на рецепторите е 1 086, с разстояние между точките 200 m в населената част и 400 m в извънградската зона. Параметрите на използваната за модела мрежа са представени на следващите две таблици и фигурата.

Фигура № 14 Карта на изследваната област с рецепторна мрежа

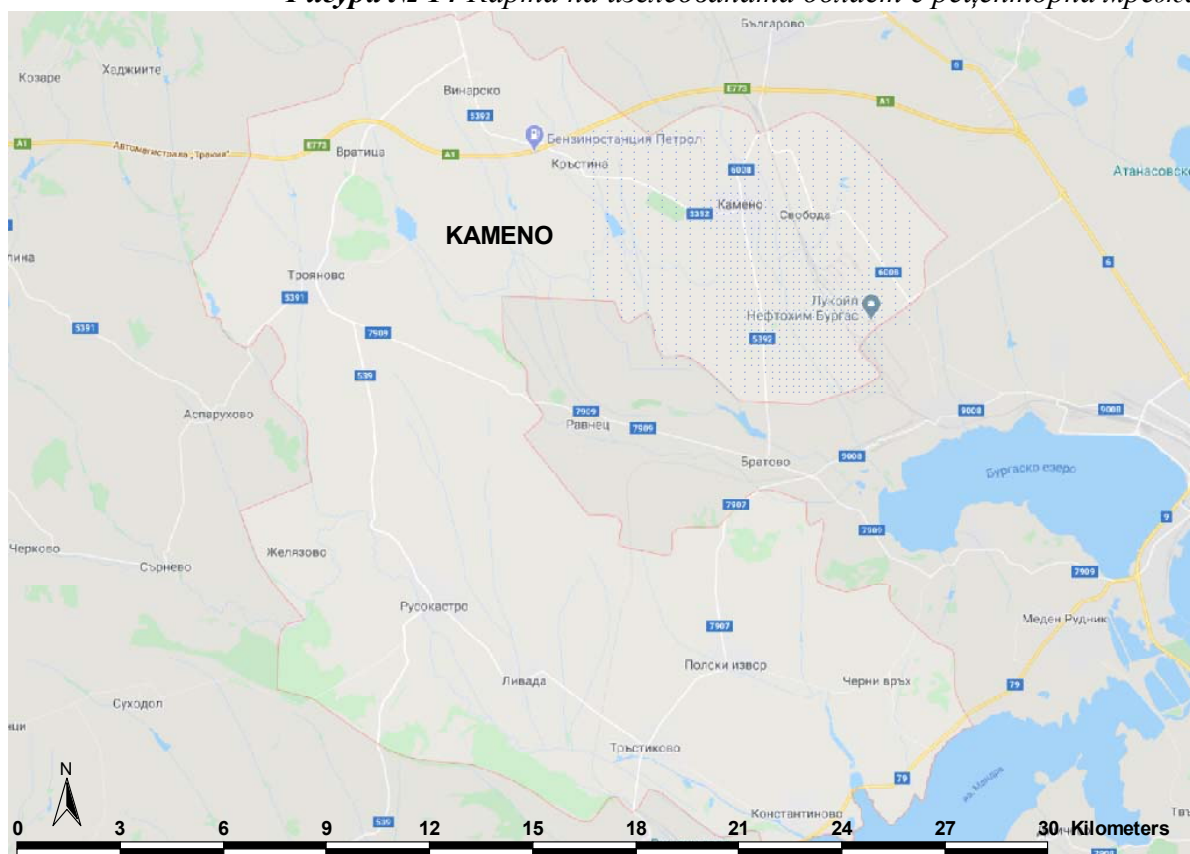

Таблица № 21 Параметри на изследваната област

	Параметър	Мярка	Стойност
мрежа	размер по направление X (запад-изток)	m	34 900
	размер по направление Y (юг-север)	m	23 000
	Разстояние между рецепторите	m	200/400
	Височина на рецепторите	m	1,5

	брой на рецепторите	бр.	1 086
--	---------------------	-----	-------

Таблица № 22 Координати на изследваната област по с-ма Меркатор зона E-35T

	Параметър	X (m)	Y(m)
мрежа	Рецептор долу в ляво	502917	4 694127
	Рецептор горе в дясно	538788	4 716976

Въвеждането на картите в географската система става при предварително зададена координатна система. Геореферирането е направено с реални координати по системата Меркатор, на началната и крайна рецепторни точки. Тази карта служи за визуализиране чрез изо-концентрационни линии на приземни концентрации на замърсителите при оценка на разсейването им над изследваната територия.

Както е известно, влиянието на отделните групи източници при формиране на приземните концентрации на ФПЧ₁₀ и по-конкретно на техният относителен дял за формиране на най-високите 24-часови (екстремни) и средногодишните концентрации не може да се определи еднозначно, тъй като е различно за различни рецептори (различни точки от изследваната територия). От друга страна, тази информация е от изключително значение за набелязване на най-правилните мерки и мероприятия, водещи до значително подобряване на КАВ.

Относителен принос на отделните групи източници за рецептора с максимална стойност на средногодишна концентрация на ФПЧ₁₀ представен на фигурите и таблиците в текста. Фоновото ниво включено в модела е 9,27 µg/m³. Поради липса на актуални измервания за фонов ниво на ФПЧ₁₀ в региона на община Камено при моделирането е използвана средногодишната стойност от станция Рожен, която за 2019 г. е 9,27 µg/m³.

Точка на максимална стойност на концентрацията, намираща се в центъра на град. Камено РТ398.

Таблица № 23 Точки с максимална концентрация

РТ	Битово отопление	Транспорт	Организиран	Фон	Общо
398	12,18	2,12	0	9,27	23,57
% разпределение	51,67%	9,00%	0	39,33%	100%

VIII.2. ВОДНИ РЕСУРСИ

Странджанският район е най-водният в цялата Тракийско-Странджанска област. Формираният тук речен отток има модул от 4 до 15 dm³/s на 1 km², а в най-високите погранични части на Странджа и над 15 dm³/s. По тези места падат и максималните валежи за областта – около и над 1000 mm годишно. Режимът, както на валежите, така и на речния отток е типично средиземноморски – с подчертан превес на зимния отток над пролетния и ясно изразен февруарски максимум (19 – 22% от годишния отток). За някои реки максимумът е януарски – като следствие от декемврийския максимум на валежите. През декември – април са съсредоточени 75 – 80 % от целогодишния обем на оттока, а

само през декември – февруари – от 5 до 55 % от този обем. Маловодието е продължително, но най-стабилно е изразено през юли – октомври, като минималният месечен отток е през август. Въпреки маловодието реките с малки изключения не пресъхват, поради значителното им подхранване с почвени води. Районът има благоприятни условия за акумулиране на обилни подземни води.

Южнопричерноморската подобласт в хидроложко отношение се отличава с някои специфични особености, обусловени от орографията и близостта на морето. Северната низинна част се характеризира с незначителна отточност, независимо че се пресича от множество реки. Тук отточният ефект на валежните води е незначителен. По-голям е този ефект в тясната крайбрежна ивица в южната част на подобластта, където и валежите са по-значителни. Режимът, както на валежите, така и на речния отток е типично средиземноморски, което се дължи на близостта до морето, подсилващо влиянието на средиземноморския климат. Специфична особеност е и наличието на значителни по площ, но плитки крайбрежни езера, които представляват лимани или лагуни с различна соленост на водата и различно стопанско предназначение. Дъната на някои от тях са покрити с дебел пласт тъмна лечебна кал – тук са най-големите пелоидни находища в страната. В хидрогеоложко отношение подобластта се характеризира с ограничени запаси на подземни води. Особено неблагоприятни условия за формиране на такива води има в северната и низинна част.

Бургаският район се отличава с изключително нисък отточен ефект на валежните води, поради низинния си релеф и наличието на големи по площ крайбрежни езера. Маловодието е продължително и устойчиво, като минимумът настъпва през август. В засушливи години много от по-малките реки пресъхват. Речният отток се подхранва предимно от валежните води. Участието на подземния приток в подхранването на реките е незначително, което се дължи на сравнително слабата водност на геоложките формации, изграждащи района. По-значителни водни ресурси има в Горно Еоценските пясъчни пластове в Бургаския каменовъглен басейн, в северната част на който, под конусните покривки водите имат напорен характер.

РЕКИ И ЕЗЕРА

Главни водни артерии на територията на община Камено са реките Айтоска, Русокастренска и Чакърлийска, чиято речна мрежа възлиза на 45 km. Водните ресурси на общината и нейни основни водоизточници са подпочвените води и споменатите реки. Подземните води в района се очертават като важно звено във водния баланс на общината. На територията на община Камено функционират 27 броя естествени и изкуствени водоема. Повърхностният воден отток в района се формира от снеготопенето и дъждовните води. В общината има местни водоизточници, представляващи 3 броя каптажи. Състоянието на качеството на водата в тях се наблюдава един път годишно. Вземите от тях проби се изследват в лаборатория към РИОКОЗ – Бургас.

ПИТЕЙНИ ВОДИ

Водоснабдителната система „Камчия“ осъществява питейното водоснабдяване за град Камено и селата Кръстина и Свобода. За останалите населени места на територията на общината водоснабдяването се осъществява от собствени водоизточници, представляващи в действителност подземни водоизточници чрез отделно работещи помпени станции.

Водоснабдяването на населението на територията на община Камено се осъществява от „ВиК“ ЕАД – Бургас, като всички селища на територията на общината са водоснабдени. Водоснабдяването на селищата в общината се осъществява от местни водоизточници /дренажи и каптажи/ гравитачно или посредством помпени станции и от водоснабдителна система „Камчия“ от магистрален водопровод „ПС „Хан Крум- НХК“ - стомана Ф426. Водопроводната мрежа в по-голямата си част е изградена от азбестоциментови тръби, строена в периода 1961-1988 година. От стоманени тръби са изградени водопроводите през периода 1935- 1946 година и 1980-1985 година. Съществуващата водопроводна мрежа в населените места е силно амортизирана. В отделни участъци е извършена подмяна с полиетиленови тръби. Общи данни за водоснабдяването на Община Камено - Водоизточници: каптажи 14 бр. тръбни кладенци 24 бр. напорни водоеми 15 бр. с обем 3 435 m³ черпателни водоеми 7 бр. с обем 300 m³ централни ПС 7 бр. бункерни ПС 18 бр. Вътрешна водопроводна мрежа: 136 km, в т.ч.: Етернит 93 km Стомана 13 km Чугун 11 km Поцинковани 4 km ПЕВП 15 km Външна водопроводна мрежа: 53 km, в т.ч.: Етернит 31 km Стомана 16 km Чугун 2 km ПЕВП 4 km Източник: ВиК Бургас 2020 г. Водоснабдяване по населени места Град Камено се водоснабдява от водоснабдителна система „Камчия“ от магистрален водопровод „Хан Крум- НХК“ - стомана 0426 гравитачно чрез външен водопровод стомана 0273 с дължина 5 km до напорен резервоар 2x500 m³. Този водопровод захранва с вода и населените места от Община Бургас - с. Равнец и с. Братово. 60% от вътрешната водопроводна мрежа е изградена от етернитови тръби, като в последните години се изпълнява строителна програма за подмяната им с тръби от полиетилен висока плътност. Като резервен водоизточник за водоснабдяване на града се използва ПС „Камено“ на 3бр. тръбни кладенци и тласкател.

Село Винарско се водоснабдява се от ПС „Караново“ на 2 бр. каптажи в района на помпената станция и два сондажа. Чрез тласкател етернит 0100-Ф150 с дължина 4 km до 2 бр. напорни резервоара 200 m³. Вътрешната водопроводна мрежа е изградена само от етернитови тръби, като преобладаващия диаметър е Ф60 и Ф80. Село Вратица се водоснабдява гравитачно от един каптаж на 2 km северозападно от селото до напорен резервоар 100 m³. До същият резервоар чрез тласкател стомана 0159 с дължина 1,7 km достига водата и от ПС „Караново“. Селото в по-голямата част от година ползва вода само от каптажа. Село Кръстина се водоснабдява от водоснабдителна система „Камчия“ с водовземане от външен водопровод стомана 0273 за гр. Камено в близост до ПС „Българово“ чрез водопровод стомана 0159 с Дължина 3,5 km до напорен резервоар 350 m³. Вътрешната водопроводна мрежа е изцяло подменена. Изградена е и канализационна мрежа в селото до Локална ПСОВ. Село Ливада се водоснабдява гравитачно от каптаж, намиращ се в гората, югозападно от селото на около 2 km до напорен водоем 100 m³. През 1998 г. се включи допълнително сондаж от водоснабдителна система „Русокастро-Ливада- Тръстикова“, директно в мрежата, като се подобри водоподаването към селото. Вътрешната водопроводна мрежа е изградена от чугун, положен през 1942г. и от етернитови тръби - 62% от общата мрежа. Село Трояново водоснабдяването се осъществено от 6 бр. каптажи и 2 сондажа в поречието на р. „Чакърлийка“. В ПС „Трояново“ влизат каптажите „Кюнка“, к-ж „Сас бунар“, 3 бр. к-жи „Джевезлий“ и двата сондажа и чрез тласкател стомана 0125 с дължина 2,5 km водата достига до напорен резервоар 340m³. Поради лоши проби и намален дебит всички каптажи за изключени. На

северозапад от селото в района на овощната градина има каптаж, като водата гравитачно достига до напорен резервоар 75m³. През летните месеци за водоснабдяването на селото се включват допълнителни водни количества от ПС „Трояново-Лъджата“, която е и за водоснабдяване на селата Крушево и Аспарухово от Община Карнобат. 50% от вътрешната водопроводна мрежа на селото са от чугунени тръби, изградени през 1939 година. Село Желязово се водоснабдява от два броя каптирани извори, чрез ПС „Желязово“ и напорен стоманен водопровод 0109 с дължина 0,5 km водата достига до напорния резервоар 240 m³. Вътрешната водопроводна мрежа е изградена само от етернитови тръби с диаметри Ф100 и Ф150. Село Русокастро се водоснабдява от 2 бр. тръбни кладенци, чрез ПС „Русокастро“ и напорен водопровод - ПЕВП 0110 и стоманен водопровод 0159 водата достига до напорния резервоар 280m³. Вътрешната водопроводна мрежа е изградена от чугун -3,5 км положен през 1930 г. и етернит -13 km. Последните години се извършва подмяна на мрежата с ПЕВП тръби - 2 km. Селата Тръстиково, Полски извор, Черни връх и Константиново получават вода от водоснабдителна система „Тръстиково“ на 8 бр. кладенци. Чрез ПС „Тръстиково“ и тласкател, подменен през 2004 г. с ПЕВП тръби 0315-225 с дължина около 4 km водата достига до напорен резервоар 300m³, „Полски извор“, от който се водоснабдяват всички села. Характерно за тези села е липсата или частично изградена водопроводна мрежа от поцинковани тръби в допълнително включени в регулационните планове на селата квартали, а така също и вилни зони, намиращи се в регулацията. Съществуващата водопроводна мрежа е с тръби от различен вид и диаметър (етернитови, стоманени, чугунени, полиетиленови). Преобладават етернитовите (азбестоциментови) тръби, които са амортизирани, ненадеждни и морално остарели. Те водят до чести аварии и до значителни загуби на питейна вода, както и на влошаване на нейните хигиенни характеристики. Това е основна причина за загубите на води и не на последно място причина за често режимно подаване на вода. Около 90% от водопроводите трябва да бъдат подменени. Видно е значителна част от мрежата е с изтекъл експлоатационен срок повече от 30 до 50 години, дава непрекъснато аварии и големи загуби, вариращи между 50 и 60%. Режимното подаване на вода е констатирано като проблем през последните 5 години в с. Винарско. Поради износване на водопроводната инфраструктура в населеното място и наличие на множество течове и аварии голям обем питейна вода се губи по мрежата на населеното място. След инициране на искане за финансиране от Министерски съвет, в края на 2020 г. е одобрен проект „Проектиране и реконструкция на главен водопровод и отклонения, с. Винарско“, като очакван срок за изпълнение на проекта – 2023 г., Реконструирана е водопроводната мрежа в селата Трояново и Тръстиково, въвеждане в експлоатация – 2021 г. Подготвени са технически проекти за реконструкция на водопроводна мрежа в с. Русокастро, с. Константиново, с. Полски извор, като се търсят източници на финансиране.

Изградена канализационна мрежа на територията на община Камено има в град Камено и село Кръстина. В останалите населени места няма изградена канализация. На територията на Общината има изградена само една ПСОВ разположена в село Кръстина. Обитаваните жилища по наличие на канализацията и местонамиране в общината са 3841, като 2198 от тях са свързани с обществена канализация. В 284 обитавани жилища не е налична канализация по данни на НСИ – Преброяване 2011г.

Управлението на водите се осъществява на национално и басейново ниво. Територията на община Камено се контролира от РИОСВ-Бургас и Черноморски басейнов район за управление на водите с център гр. Варна. През територията на общината преминават реките Айтоска, Русокастренска и Чакърлийска, чиято речна мрежа е 45 км. Също така, в общината функционират 27 естествени и изкуствени водоема. Снеготопенето и дъждовните води сформират повърхностния воден отток в общината, като местните водоизточници са 3 броя каптажи. Тяхното състояние и качество се изследва един път годишно от РЗИ - Бургас. Поречие на река Айтоска Към настоящия момент, отпадните води от град Камено се заустват непречистени в старото корито на р. Айтоска. На територията на град Камено няма изградена ПСОВ за населеното място.

Поречие на река Чакърлийска - канализационната система на с. Кръстина включва изградена ПСОВ за пречистване на отпадъчните води. ПСОВ е изградена със съоръжения за механично и биологично пречистване. Към настоящия момент ПСОВ не функционира поради намаляване броя на постоянно живеещите и намелено количество на отпадни води. Поречие на река Русокастренска - на територията на с. Русокастро е изграден пункт за производство на алкохол ЕТ „Росица - Иван Стаматов“. Обектът работи периодично, при наличие на суровина. Пречиствателните отпадни води се заустват в р. Русокастренска. Състоянието на хидротехническите съоръжения на територията на община Камено се контролират от Басейнова дирекция „Черноморски район“ гр.Варна. В разглеждания период и съгласно официалните бюлетини за качеството на водите в Черноморски басейнов район през 2019 г. се констатира влошаване на състоянието по показатели БПК₅, разтворен кислород и амониев азот на р. Айтоска в преминаването и през гр. Камено. Установено е и еднократно превишение над стойностите на показател желязо и магнезий в пункт Дълбок сондаж на Комитет по геология и минерални ресурси в Камено. Данните са показателни за подобряване на качеството на повърхностните води на територията на община Камено.

Община Камено не прави изключение със значителни загуби на питейна вода, амортизация на водопроводната мрежа, използването на питейната вода за напояване, ниска изграденост на канализационна мрежа и продължаващата ѝ амортизация, липса на пречиствателна станция за питейните води. Недопускане вторично замърсяване на питейната вода с мигриращи съединения, примеси и остатъчни количества от прилагани в обработката химични продукти и дезинфектанти, както и осигуряване безопасността на питейните и рекреационни води по отношение контаминация с микропаразити и масово размножаване и цъфтеж на токсични цианобактерии.

VIII.3. ПОЧВИ

Основните почвени типове в Бургаска област, подходящи за интензивно земеползване са смолниците, канелените горски почви и алувиално-ливадните почви.

Алувиално ливадните почви са разположени в най-ниските, сравнително недобре дренирани, наносни терени по поречията на реките Средецка (селата Малина, Загорци, Драка и Светлина), Русокастренска (селата Черково, Сърнево, Желязово, Русокастро), Айтоска (между гр. Българово и гр. Камено, в с. Пирне), Хаджийска (селата Ръжица, Страцин, Гълъбец, Оризаре, Тънково и гр. Несебър), Луда Камчия (селата Камчия, Завет, Листец, Билка), Велека (селата Кости, Бродилово, Синеморец) и Ропотамо (от с. Ново Паничарево и с. Веселие до устието).

В равнинната част и по най-ниските хълмисти терени на областта са разположени смолници, които заемат основна част от обработваемите земи в общините Карнобат, Камено, Бургас, Поморие и малка част в общините Сунгурларе, Айтос, Средец и Несебър.

Основните почвени типове в Бургаска област (смолници, канелени горски и алувиално ливадни) заемат около 90 -92% от обработваемите земи.

На територията на община Камено са разпространени предимно чернозем-смолниците, алувиално-ливадните и песъчливо-глинестите почви, които благоприятстват отглеждането на всички видове селскостопански култури. Почвите са приемник на вредните въздействия в околната среда, поради което те се явяват потенциален риск за здравето на населението. Сред основните източници на замърсяване на земеделските земи са неправилната употреба на химични средства за растителна защита и експлоатираните в района на общината регламентирани и нерегламентирани сметища.

Земеделските територии в района на община Камено са в размер на 281 031 дса селскостопански фонд. От тях: обработваеми ниви – 237 355 дса; лозя – 6 206 дса; овощни градини – 4 796 дса; ливади – 2 878 дса; пасища и мери – 20 699 дса; изоставени (необработваеми) ниви – 5 570 дса; други терени – 3 527 дса.

Основните отглеждани култури на територията на общината са: пшеница, ечемик, кориандър, слънчоглед, зеленчуци и други. Отглеждат се също лозя и овощни насаждения.

Горският фонд на общината е малък, под 10% от общата ѝ територия. Общата площ, заета от горски масиви възлиза на 16 214 дса. В землището на село Русокастро се намира най-голямата по площ в общината горска територия (6 367 дса). В землищата на селата Винарско, Желязово и Кръстина пък не попадат горски райони.

Сред горските масиви в община Камено преобладават листопадните широколистните гори – смесени и чисти гори от цер, благуи, космат дъб и келяв габър. Освен тях се срещат и смесени насаждения от бряст, ясен, обикновен габър, клен и заедно с тях топола и върба. Като цяло площите, заети с дървесна растителност значително са намалели.

Към момента териториите с предназначение ДГФ на територията на община Камено се стопанисват от ДГС „Бургас“.

VIII.4. БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ РАСТИТЕЛЕН СВЯТ

Според възприетото флористично райониране във Флора на България (т. I-X, 1962-1995) територията на община Камено попада във флористичен район Тунджанска хълмиста област. Според геоботаническото райониране на България територията се отнася към Айтоския район на Стралджанско-Айтоския окръг на Македоно-Тракийската провинция на Европейската широколистна горска област (Бондев, 1997). За Стралджанско-Айтоския окръг освен по-широко разпространените видове растения са характерни и някои специфични за него диагностични видове, най-голям брой от които са Македоно-Тракийските флорни елементи, включително и български, и балкански ендемити. От българските тук са разпространени: нежна метличина (*Centaurea gracilentia*), менагетова метличина (*C. mannagetae*), рязовидна метличина (*C. napulifera* ssp. *thirkei*), влакнеста самодивска трева (*Peucedanum vitijugum*), тракийско омразниче (*Onosma thracica*),

хиллядолистен воден морач (*Oenanthe millefolia*), а от балканските - български ранилист (*Stachys alpina* ssp. *Bulgaricum*), крилатолистен равнец (*Achillea depressa*), нежен лопен (*Verbascum humile*), едроцветно червеноглавче (*Knautia ambigua*), критски ветрогон (*Eryngium creticum*), жълто подрумиче (*Anthemis tenuiloba*), тракийско подрумиче (*Anthemis thracica*). Освен от тези групи в изграждането на растителната покривка участват и степни флорни елементи, като: монпелийска камфорка (*Camphorosma monspeliaca*), нисък бадем (*Amygdalus nana*), драка (*Paliurus spina christi*), източната превара (*Scutellaria orientalis*), висока превара (*Scutellaria altissima*), бодливаруница (*Phlomis herba-ventis* ssp. *pungens*), теснолистен ранилист (*Stachys angustifolia*) и метличесто великденче (*Veronica spuria*). От евксинските флорни елементи се срещат само три вида – коленчато диво жито (*Aegilops geniculata*), низинен дъб (*Quercus longipes*), еруколистен дъб (*Quercus erucifolia*), а два вида са средиземноморски – черноморско коило (*Stipa pontica*), медовична оризовка (*Piptatherum holciforme*), и само един вид е от илирийските флорни елементи - късозъбо пропадниче (*Pedicularis brachyodonta*). Освен характерните за целия окръг, за самия Айтоски район са характерни български ендемити - айтоска ливадина (*Poa aitosensis*), черноколева тлъстига (*Sedum tschernokolevi*), коленчато диво жито (*Astracantha aitosensis*), родопска люцерна (*Medicago rhodopaea*), и балканските ендемити български клеистогенес (*Cleistogenes bulgarica*), тракийски клин (*Astracantha thracica*), бледа калугерка (*Nonea pallens*), тъполистна калугерка (*Nonea obtusifolia*), и триръба хептаптера (*Heptaptera triquetra*).

Фигура № 15 Флористично райониране на България

1 – Черноморско крайбрежие; 2- североизточна България; 3. Дунавска равнина; 4. Предбалкан; 5. Стара планина; 6. Софийски района; 7. Знеполски район; 8. Витошки район; 9. Западни гранични планини; 10. Струмска долина; 11. Беласица; 12. Славянка; 13. Долината на р. Места;

14. Пирин; 15. Рила; 16. Средна гора; 17. Родопи, 18. Тракийска низина, Тунджанска хълмиста област..

По-голямата част от територията на общината е заета от обработваеми земи, ниви 24138,6249 ha (68,43%) и трайни насаждения 1142,0443 ha (3,24%). В обработваемите земи, които са ниви се отглеждат предимно зърнени и технически култури, а трайните насаждения в по-голямата си част са лозови масиви и малка част овощните градини. Горските територии заемат незначителна част от територията на общината - 5,33% с обща площ 1880,9179 ha. Представяват главно остатъчни ксеротермни горски формации от космат дъб (*Quercus pubescens*), виргилиев дъб (*Quercus virgiliana*), цер (*Quercus cerris*), летен дъб (*Quercus robur*), дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*), полски бряст (*Ulmus minor*), мъждрян мъждрян (*Fraxinus ornus*), полски ясен (*Fraxinus angustifolia*), мекиш (*Acer tataricum*), дрян (*Cornus mas*), примесени с храсталаци от драка (*Paliurus spina-christi*), обикновен глог (*Crataegus monogyna*), източен габър (*Carpinus orientalis*), кучешки дрян (*Cornus sanguinea*), трънка (*Prunus spinosa*), шипка (*Rosa spp*) и къпина (*Rubus fruticosus*), в съчетание със ксеротермни тревни формации. На места предимно покрай пътищата изкуствено са създадени ивици дървета със засадени в тях обикновен орех (*Juglans regia*), конски кестен (*Aesculus hippocastanum*), копривка (*Celtis australis*), гледичия (*Gleditsia triacantha*), акация (*Robinia pseudoacacia*), американски ясен (*Fraxinus americana*), пенсилвански ясен (*Fraxinus pennsylvanica*), ясенолистен явор (*Acer negundo*), айлант (*Ailanthus altissima*), див рошков (*Cercis siliquastrum*) и аморфа (*Amorpha fruticosa*). По границите на обработваемите масиви в покрайнините на горите, храсталаците и край полските пътища се срещат още дива круша (*Pyrus communis*), киселица (*Malus sylvestris*), джанка (*Prunus cerasifera*), храсти — обикновен глог (*Crataegus monogyna*), трънка (*Prunus spinosa*), шипка (*Rosa spp*) и къпина (*Rubus fruticosus*). Пасищата и ливадите заемат 5,14% от територията на общината. В тревните формации, доминират степни и сухоустойчиви видове житни треви (*Poaceae*), мащерка (*Thymus spp*), бял равнец (*Achillea Millefolium*), гъстоцветен лопен (*Verbascum densiflorum*), балканска чубрица (*Satureja montana*), далматинска власатка (*Festuca dalmatica*), жълт равнец (*Achillea chrysolepis*), ниска острица (*Carex humilis*), чашков игловръх (*Alyssum alyssoides*) и др. Преобладаващи в тревната растителност са следните видове: едногодишна ливадина (*Poa annua*), ливадна метлица — (*Poa pratensis*), горска ливадина (*Poa nemoralis*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*), обикновена полевица (*Agrostis canina*), бяла полевица (*Agrostis stolonifera*), многогодишен райграс (*Lolium perenne*), разнолистна власатка (*Festuca heterophylla*), тънколистна власатка (*Festuca tenuifolia*), червена власатка (*Festuca rubra*), далматинска власатка (*Festuca dalmatica*), ливадна власатка (*Festuca pratensis*), овча власатка (*Festuca ovina*), сборна ежова главица (*Dactylus glomerata*), ливадна тимотейка (*Phleum pratense*), безосилеста овсига (*Bromus inermis*), горски късокрак (*Brachypodium sylvaticum*), перест късокрак (*Brachypodium pinnatum*), голоосилесто коило (*Stipa capillata*), пълзящ пирей (*Agropyron repens*), житняк (*Agropyron desertorum*), бронзов житняк (*Agropyron brandzae*), черна садина (*Chrysopogon gryllus*), белизма (*Dichanthium ischaemum*), хилядолистен равнец (*Achillea millefolium*), дива ягода (*Fragaria vesca*), лечебна иглика (*Primula officinalis*), обикновено глухарче (*Taraxacum officinale*), див мак (*Papaver rhoeas*), горско кукувиче грозде, (*Muscari botryoides*), миризлива горска теменуга (*Viola odorata*), сенникоцветен

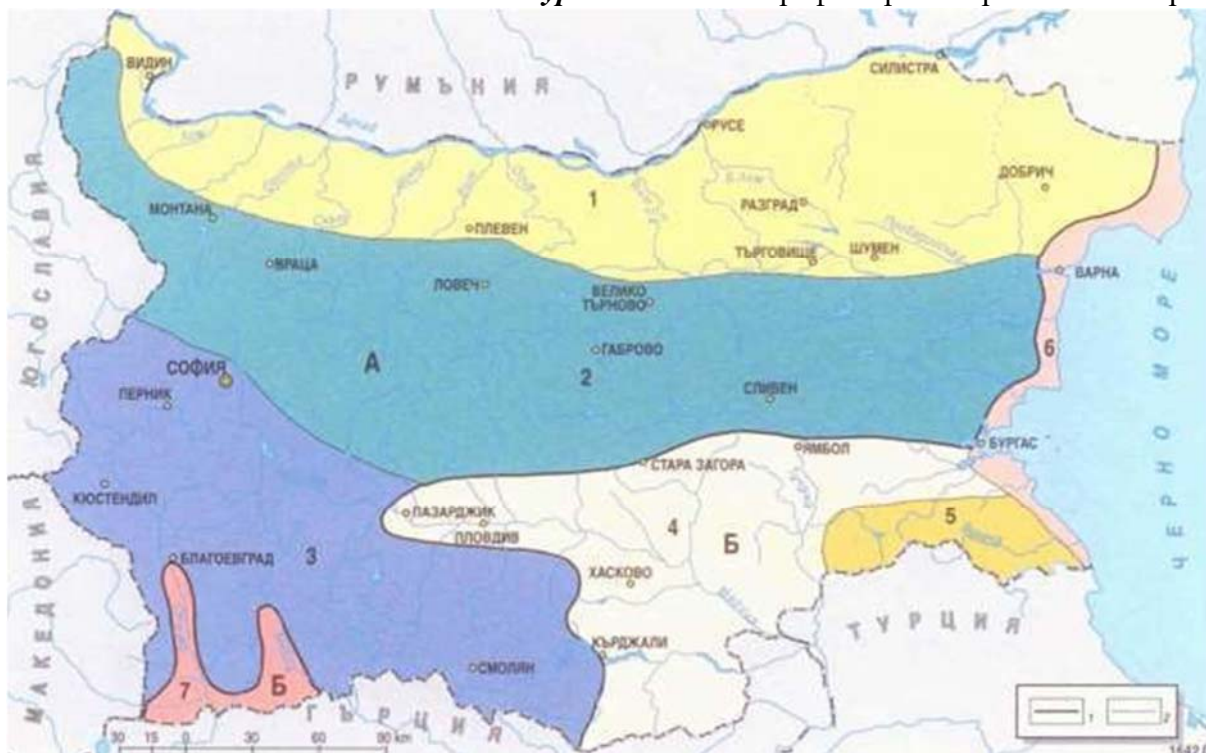

гарвански лук (*Ornithogalum umbellatum*), полски конски босилек (*Salvia pratense*), балканска чубрица (*Satureja montana*) и др.

ЖИВОТИНСКИ СВЯТ

Според подялбата на страната (Груев, Б. и Б. Кузманов 1994, територията на ОУП на община Камено попада в най-източната част на Тракийския зоогеографски район на Тунджанската хълмиста област. Населяващата територията на общината фауна се характеризира с висок процент средиземноморски, субмедитерански и малоазийски (респективно субирански) видове.

Фигура № 16 Зоогеографско райониране на България

Източник: Груев и Кузманов 1994

1 – граница между евроазиатската (А) и (Б) територия; 2- граница между зоогеографските райони 1. Дунавски район; 2. Старопланински район; 3. Рило-Пирински район; 4. Тракийски район; 5. Странджански район; 6. Черноморски район; 7. Струмско-Местенски район.

БЕЗГРЪБНАЧНИ

Сред насекомите преобладаващи са тревисто ядните в сравнение с дървесно ядните (например при бръмбарите-хоботници), като средиземноморските видове достигат 51%. От правокрилите насекоми (*Orthoptera*) средиземноморските видове най-разпространени са щурецът-пустинник (*Gryllus desertus*), полският щурец (*Gryllus campestris*), прелетния скакалец (*Locusta migratoria*), мароканският скакалец (*Dociostaurus maroccanus*), италианският скакалец (*Calliptamus italicus*), зеленият скакалец (*Tettigonia viridissima*) и горският скакалец (*Isophya speciosa*). Както скакалците, така и щурците се числят към неприятелите на слскостопанските растения и в определени години на каламитети са в състояние да причинят тотални вреди при културните и дивите растителни видове, върху земеделското производство и горите. От твърдокрилите (*Coleoptera*), които заемат около 40% от инсектофауната най-разпространени са телените червеи (*Elateridae*), чиито ларви обитават почвите, хоботниците (*Curculionidae*), листорогите бръмбари (*Scarabeidae*), представени от майския бръмбар (*Melolontha melolontha*), юнския бръмбар (*Rhisotrogus aequinoctalis*) и зеления бръмбар (*Anomalasolida*), калинките (*Coccinellidae*) и златките (*Buprestidae*). Речните течения са местообитания на нимфите на едnodневките (*Ephemeroptera*), от които най-често срещани са представителите на семействата *Baetidae*, *Heptageniidae*, *Caenidae*, *Leptophlebiidae* и др, водните кончета (*Odonata*) от семействата *Coenagrionidae*, *Gomphidae*, *Aeshnidae*, ручейниците *Hydropsyche*, (*Trichoptera*), калните мухи *Sialidae* (*Megaloptera*), двукрилите (*Diptera*), от които най-разпространени са злите мухи (*Simuliidae*), конските мухи (*Tabanidae*) и комаровидните мухи (*Chironomidae*). Висшите ракообразни (*Malacostraca*) са представени в най-голяма степен от амфиподите (*Amphipoda*), от които най-разпространен е обикновения гамарус (*Gammarus pulex*). Същият е разпространен вид в речните участъци с по-бавно течение на реките Русокастренска, Айтоска и Чакърлийска, микроязовирите и яз. Мандра.

РИБИ

През територията на община Камено преминават 3 реки от Черноморския водосборен басейн, реките Русокастренска, Айтоска и Чакърлийска с обща дължина на речната мрежа е 45 km. Изградени са 27 микроязовира, а землищата на селата Константиново и Черни връх, включват части от яз. Мандра. Разположените на територията на общината водни тела се обитават от 20 вида риби. От тях най- разпространени са бабушка (*Rutilus rutilus*), европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*) малък морунаш (*Vimba vimba tenella*), речен костур (*Perca fluviatilis*), обикновен щипок (*Cobitis taenia*), сребриста каракуда (*Carassius gibelio*), речен кефал (*Squalius cephalus*), Характерни за района видове са мандренската брияна (*Chalcalburnus chalcoides*) и приморската мряна (*Barbus bergi*) които се срещат в яз Мандра и устията на вливащите се в него реки. В яз. Мандра, устията на вливащите се в него реки Русокастренска, Айтоска и Чакърлийска и микроязовирите се срещат още червеноперка (*Scardinius erythrophthalmus*), сребриста (*Carassius carassius*) и златиста каракуда (*Carassius gibelio*), шаран (*Cyprinus carpio*), бял толстолоб (*Hypophthalmichthys molitrix*), пъстър толстолоб (*Aristichthys nobilis*), псевдоразбора (*Pseudorasbora parva*), слънчева рибка (*Lepomis gibbosus*), бяла риба (*Stizostedion lucioperca*), лин (*Tinca tinca*) щука (*Esox lucius*), гамбузия (*Gambusia holbrooki*) и др. Повечето от наличните видове в язовирите са следствие от изкуственото им зарибяване.

ЗЕМНОВОДНИ

От Земноводните (*Amphibia*) на територията на община Камено се срещат 9 вида. Повечето от тях са защитени от Закона за биологичното разнообразие. Сирийската чесновница (*Pelobates syriacus*) е включена в Червената книга на България. Най-разпространени видове са голямата водна жаба (*Pelophylax ridibundus*), зелената крастава жаба (*Pseudepidalea viridis*), голямата крастава жаба (*Bufo bufo*), жабата дървесница (*Hyla arborea*), по редки са горската жаба (*Rana dalmatina*) и малкия гребенест тритон (*Lissotriton vulgaris*). Потенциални обитания са картирани на големия гребенест тритон (*Triturus karelinii*), червенокоремната бумка (*Bombina bombina*) и жълтокоремната бумка (*Bombina variegata*). Тези видове са включени в

Приложение 2 на ЗБР и подлежат на опазване в разположените на територията на общината защитени зони, обявени по реда на ЗБР.

ВЛЕЧУГИ

От влечугите в на територията на община Камено най-разпространени са гущерите от които се срещат 9 вида, от 4 семейства.

Семейство Гекони (*Gekkonidae*)

Балкански гекон (*Mediodactylus kotschy*)

Семейство Сцинкове (*Scincidae*)

Късокрак гущер (*Ablepharus kitaibelii*)

Семейство Слепоци (*Anguidae*)

Слепок (*Anguis fragilis*)

Жълтокоремник (змиегущер) (*Pseudopus apodus*)

Същински гущери (*Lacertidae*) Ливаден гущер (*Lacerta agilis*)

Ивичест гущер (*Lacerta trilineata*)

Зелен гущер (*Lacerta viridis*)

Стенен гущер (*Podarcis muralis*)

Кримски гущер (*Podarcis tauricus*)

Всички видове гущери подлежат на опазване съгласно Бернската конвенция, а балканския гекон (*Mediodactylus kotschy*), късокракия гущер (*Ablepharus kitaibelii*), слепокът (*Anguis fragilis*) и жълтокоремникът (змиегущер) (*Pseudopus apodus*) са включени в Приложение 3 на ЗБР. От представителите на змиите в община Камено се срещат 10 вида от 3 семейства, като някои от видовете се срещат само в Южна България.

Семейство Червейници (*Typhlopidae*) Червейница

(*Typhlops vermicularis*)

Семейство Смокове (*Colubridae*)

Голям стрелец (синурник) (*Dolichophis caspius*)

Тънък стрелец (стрелушка) (*Platyceps najadum*)

Смок мишкар (*Zamenis longissimus*)

Пъстър смок (*Elaphe sauromates*)

Медянка (*Coronella austriaca*)

Обикновена водна змия (*Natrix natrix*) Сива водна змия (*Natrix tessellata*)

Вдлъбнаточел смок (*Malpolon insignitus*)

Семейство Отровници (*Viperidae*)

Пепелянка (*Vipera ammodytes*)

На територията на общината се срещат два вида сухоземни костенурки шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) и един вид водни костенурки европейска (обикновена) блатна костенурка (*Emys orbicularis*). Всички посочени видове костенурки са включени в приложения 2 и 3 на ЗБР.

ПТИЦИ

В орнитологично отношение важни местообитания има в южната част на общината, която попада на територията на ЗЗ „Мандра - Пода“ по директивата за опазване на дивите птици, като в акваторията на яз. Мандра и обрастванията покрай бреговете му и покрай реките се срещат предимно водолюбиви видове птици – розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), голям воден бик (*Botaurus stellaris*), малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), голяма бяла чапла (*Egretta alba*), червена чапла (*Ardea purpurea*), жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), речна чайка (*Larus ridibundus*), лѣнѣа (*Fulica atra*), зеленоножка (*Gallinula chloropus*), фѣо (*Anas penelope*), зимно бърне (*Anas crecca*), зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), лятно бърне (*Anas querquedula*), речна рибарка (*Sterna hirundo*) и др. Много видове от срещащите се тук птици са от европейско природозащитно значение.

Общо установени на територията на ЗЗ „Мандра - Пода“ 245 вида птици 74 са включени в Червената книга на България, а 109 са от европейско природозащитно значение. Освен тях 12 вида са определени като световно застрашени. Над територията на община Камено преминава Западно Черноморския миграционен път на птиците Виа понтика по който прелитат хиляди бели и черни щъркели, розови и къдроглави птици, както и мишелови, орел змияр (*Circus gallicus*), черна каня (*Milvus migrans*), Червена каня (*Milvus milvus*), морски орел (*Haliaeetus albicilla*) и др. Заедно с прелитащите броят на срещащите се на територията на общината видове птици достига 380. Южната част на община Камено в която попада яз. Мандра е важно орнитологично място за водолюбивите птици и орела рибар (*Pandion haliaetus*) и тръстиковия блатар (*Circus aeruginosus*). Мочурливите и откритите места предлагат благоприятни обитания за белия щъркел (*Ciconia ciconia*), който гнезди в населените места на територията на общината. На територията на общината се срещат още, обикновен мишелов (*Buteo buteo*), осояд (*Pernis apivorus*), малък креслив орел (*Aquila pomarina*), вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), ловен сокол (*Falco cherrug*), сокол скитник (*Falco peregrinus*), египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), полски блатар (*Circus cyaneus*), степен блатар (*Circus macrourus*), ливаден блатар (*Circus pygargus*), черен щъркел (*Ciconia nigra*), блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), ливаден дърдавец (*Crex crex*), турилик (*Burhinus oedipnemus*), козодой (*Caprimulgus europaeus*) и др., всичките включени в приложения 2 и 3 на ЗБР.

Откритите площи и обработваемите земи, включително и населените места се обитават предимно от представителите на пойните птици и някои хищни, ловуващи в откритите площи: домашно врабче (*Passer domesticus*), полско врабче (*Passer montanus*), гугутка (*Streptopelia decaocto*), домашен гълъб (*Columba livia f. domestica*), градска лястовица (*Delichon urbica*), селска лястовица (*Hirundo rustica*), керкенез (*Falco tinnunculus*) обикновен мишелов (*Buteo buteo*) сврака (*Pica pica*), червеногърба сврачка (*Lanius*

collurio), сива овесарка (*Miliaria calandra*), градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), бяла стърчиопашка (*Motacilla alba*), жълта стърчиопашка (*Motacilla flava*), качулата чучулига (*Galerida cristata*), полска чучулига (*Alauda arvensis*), обикновен скорец (*Sturnus vulgaris*), сива врана (*Corvus corax*), гарван гробар (*Corvus corax*), щиглец (*Carduelis carduelis*), зеленика (*Carduelis chloris*), конопарче (*Acanthis cannabina*) и др. В горите и ивиците дървета покрай пътища и между обработваемите земи, както и в зелените площи и градините в населените места гнездят сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), черен кълвач (*Dryocopus martius*), голям пъстър кълвач (*Dendrocopos major*), малък пъстър кълвач (*Dendrocopos minor*), гугутка (*Streptopelia decaocto*), сврака (*Pica pica*), чавка (*Corvus monedula*), щиглец (*Carduelis carduelis*), обикновена чинка (*Fringilla coelebs*), малко белогушо коприварче (*Sylvia curruca*), авлига (*Oriolus oriolus*), южен славей (*Luscinia megarhynchos*) и др. По-голямата част от гнездящите и прелитащите над територията на община Камено птици е под закрила на българското природозащитно законодателство, като срещащите се видове птици са включени в приложенията на Закона за биологичното разнообразие.

БОЗАЙНИЦИ

Горският фонд на общината е малък, само 5,33% от общата ѝ територия, поради което липсват подходящи местообитания за едрите бозайници. Същата за едрите бозайници по скоро е от значение като био коридор, свързващ Стара планина с планината Странджа. Територията на общината се пресича от средноевропейски видове, характерни за широколистния пояс – сърна (*Capreolus capreolus*), благороден елен (*Cervus elaphus*) и евразийска дива свиня (*Sus scrofa*). От хищниците на територията на община Камено най-разпространен вид е чакала (*Canis aureus*), но също се срещат лисица (*Vulpes vulpes*), невестулка (*Mustela nivalis*), язовец (*Meles meles*), черен пор (*Mustela putorius*) и др. Водните басейни и бреговете им се обитават от видрата (*Lutra lutra*), голямата водна земеровка (*Neomys fodiens*) и малката водна земеровка (*Neomys anomalus*).

В общината са налични 1290,5401 ха необработваеми земи и 1811,9935 ха пасища, ливади, мери, които са подходящи обитания за дребните бозайници и степния тип фауна. От дребните бозайници, който са най-многочислени компонент на местната фауна се срещат следните видове (без прилепи (*Chiroptera*)):

Насекомоядни (*Insectivora*) европейска къртица (*Talpa europaea*) източноевропейски (белогръд) таралеж (*Erinaceus concolor*) белокоремна белозъбка (*Crocidura leucodon*) малка белозъбка (*Crocidura suaveolens*) обикновена кафявозъбка (*Sorex araneus*) малка кафявозъбка (*Sorex minutus*)

Зайцевидни (*Lagomorpha*) див заек (*Lepus europaeus*)

Гризачи (*Rodentia*) жълтогърла горска мишка (*Apodemus flavicollis*) обикновена горска мишка (*Apodemus sylvaticus*) обикновена катерица (*Sciurus vulgaris*) горски сънливец (*Dryomys nitedula*) обикновена полевка (*Microtus arvalis*) европейски лалутер (*Spermophilus citellus*) полска мишка (*Apodemus agrarius*) домашна мишка (*Mus musculus*) сив плъх (*Rattus norvegicus*) черен плъх (*Rattus rattus*)

Хищници (*Carnivora*) язовец (*Meles meles*) черен пор (*Mustela putorius*) невестулка (*Mustela nivalis*) дива европейска котка (*Felis silvestris*) белка (*Martes foina*)

По време на сезонните си миграции и топлите дни на годината територията на общината се облита от представителите на прилепите: ръждив вечерник (*Nyctalus noctula*), малък вечерник (*Nyctalus leisleri*), голям нощник (*Myotis myotis*), остроух нощник (*Myotis blythii*), златист нощник (*Myotis aurescens*), голям нощник (*Myotis myotis*), дългоух нощник (*Myotis bechsteini*), остроух нощник (*Myotis blythii*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), воден нощник (*Myotis daubentonii*), кафяво прилепче (*Pipistrellus pipistrellus*), натузиово прилепче (*Pipistrellus nathusii*), полунощен прилеп (*Eptesicus serotinus*), ръждив вечерник (*Nyctalus noctula*), малък вечерник (*Nyctalus leisleri*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*) и подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*). Всички срещани се видове от прилепите са включени в приложенията на ЗБР.

ВИДОВЕ, ОБЕКТ НА ЛОВЕН ТУРИЗЪМ

Въпреки малкото площи, заети от горско-стопанска растителност, района се характеризира с разнообразие от дивеч, което е предпоставка за развитие на ловния туризъм. Срещат се основно: бозайници - сърна, дива свиня, чакал, лисица, язовец, пор, заек; птици - ястреб, сокол, яребица, пъдпъдък, горски бекас, гургулица, гълъб, сови (защитен вид) и др. През пролетния и зимния прелет в района стационарират различни видове облетен и водоплаващ дивеч - бекаси, диви патици, по-рядко гъски. Риболовът е съсредоточен основно по изкуствените водоеми, където се лови шаран, каракуда, скобар и др.

Ловната площ на Общината включва всички земи, гори и водни площи, които са обитавани от дивеч или в които има условия за съществуването му, извън населените места. Горските площи представляват типични едро дивечови местообитания на сърна и дива свиня. В незалесените площи има добри условия за развитието на дребен дивеч.

По-важните представители на фауната, които обитават постоянно или временно територията на Община Камено и имат пряко или косвено значение за ловния туризъм са представени в следващите редове.

КЛАС БОЗАЙНИЦИ

РАЗРЕД ЧИФТОКОПИТНИ

Сърна (*Capreolus capreolus*) – разпространена повсеместно.

Сърната е широко разпространена и обичаен ловен обект. Само мъжките екземпляри (наречени сръндаци) притежават рога - къси и изправени. През зимата мъжките губят рогата си, но напролет за новия размножителен сезон израстват отново. Когато започват да израстват, новите рога са покрити със слой от тънка като кадифе кожа, който постепенно изчезва, при загуба на кожното кръвообращение. Сръндаците могат да ускорят процеса, търкайки рогата си в дървета, за да са твърди за дуелите през размножителния период. Сръндаците са единствените от сем. Еленови, чиито рога растат и през зимата. Тялото е червеникаво, а лицевите части са сиви. Окраската на тялото варира през различните сезони — златисто-червеникаво през лятото, но през зимния период потъмнява до кафяво и дори черно с по-светли коремни части и бяла задница. Сърната е активна предимно по здрач. Когато местообитанията и са тихи,

необезпокоявани от хора, се храни и през деня. Много бързо и грациозно животно. Живее по високи места или планини, но понякога се осмелява да навлезе в пасища и редки гори. В горските комплекси основна храна през зимата е буковият жълъд, когото сърните изравят от опадалите листа и под снега, характерно ровейки с предните си крака.

Дива свиня (*Sus scrofa L.*) или Евразийската дива свиня е разпространена повсеместно. Родоначалник е на домашната свиня.

Понятието дива свиня освен като видово наименование се употребява и за женските индивиди, докато мъжките се наричат глигани. Дивата свиня е едър бозайник. Теглото им варира в много широки граници. Окраската е сиво-черна през зимата и сиво-кафява или сивочерна през лятото. През зимата тялото се покрива с дълга и груба четина. Под нея има вълнеста козина, която осигурява изолация на тялото. Дивата свиня е силно адаптивен вид, задържа се в зрелите дъбови и букови гори, особено в годините на изобилие на жълъд. Всеядно животно, яде почти всичко от растителен и животински произход, до което може да се добере – надземни и подземни части на растения, семена и плодове, жълъди, гризачи, птици и др. Дивата свиня е стадно животно, нейни неприятели са вълците, чакалите и скитащите кучета. Тя е основен ловен вид в целия си ареал. България притежава световния рекорд на трофей от дива свиня – 158,20 точки.

Дивата свиня е популярен ловен обект. Освен месото се използват мазнината и кожата.

РАЗРЕД ХИШНИЦИ

Чакал (*Canis*) – разпространен с незначителна гъстота.

Чакалът е значително по-дребен от вълка. Теглото обикновено е около 12-15 кг. Мъжките са малко по-едри от женските. Окраската му прилича на тази на вълка, като тялото и краката в долната му част са по-ръждиви, както и гърдите и шията.

Чакалът не обича обширните и склопени гори. Придържа се към гъстите участъци в горските местообитания с неголяма площ - млади иглолистни култури, сечищни участъци в близост до населени места и др. Среща се още в гъстата растителност по бреговете на реки и някои други водоеми, заселва се и в обработваеми земи, в дерета. Чакалът е агресивен хищник. Ловува организирано на групи като вълка и улавя с лекота приплодите на чифтокопитния дивеч. Не се притеснява от близост с човека. Нощем се доближава до населените места.

Разрешен е целогодишно за отстрел с цел регулиране на запасите му. Следите, които оставя са характерни със срастването на двата предни пръста и в дирята са подредени в права линия като при вълка.

Лисица (*Vulpes vulpes*) – разпространена повсеместно с малка гъстота.

Лисицата наричана още и „червена лисица“ е най-често срещаният вид лисици. Тя има най-широк ареал от всички сухоземни хищници. Възрастната лисица има тегло 4,1-5,4 кг. Дължината на тялото е 80-110 см. През есента и зимата козината ѝ пораста още повече, за да я предпазва от студ. Тази козина пада през пролетта и до края на лятото лисичата козина е къса. Обитават различни биотопи — от прерии и полупустини до гори, степ и лесостеми. Лисиците са всеядни. Хранят се с гризачи, насекоми, плодове, червеи, мърша, яйца, мишки и други малки животни.

Язовец (*Meles meles*) наричан още борсук – разпространен повсеместно с незначителна гъстота. Язовецът е нощно животно. Има набито яйцевидно тяло. Муцуната му е удължена и остра. Краката са къси, с пет пръста, всеки от които с дълги остри нокти.

Дължината на тялото му достига до 80-90 см. Живее в дупки, които сам копае с мощните си нокти и силни предни крайници. Храната му е разнообразна, предимно с растителен произход. Не е активен през зимата, когато спи неистински зимен сън в леговището си. Естествени неприятели на язовеца са вълкът, чакалът и скитащите кучета.

Черен пор (*Mustela putorius*) – среща се рядко, защитен вид. Сравнително дребен хищник. Няма полов диморфизъм по отношение на окраската. Теглото им е около 1 кг. Избягва обширните гори, обитава откритите площи, скалните участъци, обикновено в съседство до населени места и водни потоци. Живее в дупки, скални цепнатини, хралупи, изоставени постройките.

Порът е агресивен хищник. Активен е през нощта. Плува добре, катери се отлично по дърветата и бяга бързо. Основната му храна са гризачите, но не яде всичко, което може да улови. Има много естествени неприятели - вълк, чакал, лисица, дива котка, бухал и др.

Дива котка (*Felis silvestris*) – разпространена в горските комплекси с незначителна гъстота. Средно голям бозайник с дължина около 60-80 см и опашка 30-35 см. Теглото ѝ достига до 7 кг. Окраската е сива с множество тъмни препаски. По окраска прилича на домашна котка, като се отличава с по-дебелата и рунтава опашка. Дивата котка е предимно горски обитател, който се среща във всички видове гори. Често се придържа към населени места, където намира по-лесно храна. В хранителния ѝ спектър най-силно са застъпени гризачите и птиците. Тя е силен хищник и лесно може да се справи с птици и бозайници до големина на сърна. Естествени неприятели на котката са вълкът и чакалът.

РАЗРЕД ЗАЙЧЕ ПОДОБНИ

Сив заек (*Lepus europaeus*) – обитава повсеместно, като в горите е с незначителна гъстота. У нас заекът е малко познат с правилното му название – сив заек. Наричаме го див заек, полски заек или най-често само заек. Заекът е от групата на дребните бозайници. Общата му окраска е тъмносива, като през лятото е по-жълтеникава. Ушите на върха са черни, а опашката отдолу е снежнобяла. У нас той е повсеместно разпространен. Заекът е нощно животно, през деня почива в малка трапчинка, която сам изкопава на място, осигуряващо му добра видимост. Храната му е разнообразна – сочни части на растения, млади леторасли и пъпки, плодове и семена на селскостопански култури. Заекът има много естествени неприятели – всички хищни бозайници и птици. Загубите са значителни (вкл. и от браконieri), поради което запасите му през последните десетилетия намаляват силно. Ловът му е разрешен от 1 октомври до 31 декември.

РАЗРЕД ГРИЗАЧИ

Обикновена катерица – обитава горския комплекс. Дължината на тялото е средно 25-30 см, а опашката 15-20 см. Тялото ѝ рядко надхвърля 400 гр. Опашката ѝ е много изменчива - през зимата е почти черна, а през лятото е ръждивокафява. Тя е типичен представител на горските местообитания. Благодарение на силните си крайници и здравите нокти се катери отлично по стволите на дърветата. Много е отскоклива и ползва дългата си опашка за направление на скока. Често слиза на земята при придвижване между групите дървета. В неголямата територия, която обитава, изгражда

гнезда - едно постоянно и няколко временни. Прави ги от сухи клони и вършина, а отвътре ги застила с мъх и меки треви. Презимува благодарение на натрупаните хранителни запаси. Храната на катеричката е изключително разнообразна. Предпочита семената на различни дървесни видове, лешници, пъпки, млади леторасли, гъби, яйца на птици и др.

Катерицата е ловен обект и има много неприятели - грабливите птици и особено големият ястреб, златката и белката, а на земята всички хищни бозайници, които могат да я уловят и я надвият.

Ловът ѝ е разрешен от 1 ноември до 31 декември.

КЛАС ПТИЦИ

РАЗРЕД КОКОШОПОДОБНИ:

Полска яребица (*Perdix perdix*) – обитава обширните обработваеми земеделски земи, като има по-голяма гъстота по границата на гората с поземления фонд.

Яребицата е оцветена в маскировъчни ръждиви и кафеникави цветове, мъжкия има тъмно петно на гърдите. Летят сравнително бързо и добре, като успяват да се вдигнат под 70 градуса наклон за да избегнат препятствие, но като повечето полски птици не могат да маневрират добре и рязко да изменят посоката си на полет, което ги прави уязвими ако наоколо има дървета или други прегради. Обитава открити местности, често засети със земеделски култури и люцерна. Храни се със зърнени култури и различни растения, насекоми и включително колорадски бръмбар. Води уседнал начин на живот. Неприятелите на яребицата са повечето видове средно големи грабливи птици, повечето видове хищни бозайници и влечуги, като ястреби, соколи, бухали, сови, порове, лисици, вълци, диви котки, змии и др.

Яребицата е традиционен ловен обект в България, но като цяло числеността ѝ сериозно намалява навсякъде и в много страни е обявена за защитен вид.

Пъдпъдък (*Coturnix coturnix*) – обитава района по време на гнездене.

Най-дребната кокошо подобна птица у нас. Теглото му е средно 100-120 гр, дължината на тялото 20-22 см, а размахът на крилете до 35 см. Оперението му отгоре е кафяво, с множество охрени щрихи и тъмни петна. Отдолу тялото му е едноцветно жълтеникаво. Мъжките птици имат на подбранието и гърлото тъмно триъгълно петно. Отличава се по своето масивно и късо тяло. Краката му са къси и не се подават зад опашката. Пъдпъдъкът е наземна птица, рядко се повдига в полет. В повечето случаи се притиска към земята докато опасността премине. Мъжките и женските живеят самостоятелно. През летните месеци, при продължителни засушавания, мигрира в райони с по-голяма надморска височина. Той е единствен прелетен вид от срещащите у нас кокошоподобни птици. Пъдпъдъците долитат у нас в края на април и началото на май. Храната му е разнообразна. Яде семена и треви, улавя безгръбначни животни на земята (бръмбари, скакалци, паяци, червей и др.). През есента основна храна са семената на културните и плевелни растения.

РАЗРЕД ЩЪРКЕЛОПОДОБНИ

Горският бекас (*Scolopax rusticola*) - среща се по време на прелетите - ранна пролет и късна есен (октомври - ноември). Отделни екземпляри рядко остават да мътят и да зимуват у нас.

През гнездовия период горският бекас предпочита влажните, запустели гори, обрасли с подраст и храстова растителност, папрати, с паднали дървета, изпъстрени с открити пространства и полянки. Избягва горещите и сухи местообитания. Птицата се храни край извори и потоци във влажни и блатисти места. В извънгнездовия период обича да странства в разнообразни местообитания - гори, храсталаци, овощни градини, край реки, мочурища, блата и езера. Предпочита биотопи с рохкава почва. По време на прелетите числеността им е поголяма. Храни се с насекоми и други дребни безгръбначни. Употребява по-рядко и растителна храна, най-вече през пролетно-летния период и то ягодиите плодове. Активен е при здрач.

Горският бекас е ценен ловен вид. В Европа според ловните таксации числеността на популацията достига 3,7 млн. птици. Видът е включен в Червената книга на България с категорията „Рядък вид“, но при определени благоприятни години числеността му позволява отстрелът на квотен принцип.

РАЗРЕД ГЪЛЪБОВИ

Гургулица (*Streptopelia turtur*) – обитава ниските части на територията по време на гнездене. Прелетен вид е. Типичните ѝ местообитания през размножителния период са широколистни гори, овощни градини, паркове, залесителни пояси, крайречни насаждения, единични дървета сред полето, малки горички сред обработваемите площи. Предпочита периферията на горите, в съседство с открити площи и вода. Избягва големите непрекъснати горски комплекси. Не гнезди в населени места. През есента формира големи ята, които обитават гори в близост до слънчогледови ниви и стърнища, където птиците се хранят интензивно, подготвяйки се за есенния прелет. Гургулицата има слабо изразен възрастов диморфизъм. Тя гнезди по дървета и храсти на височина 1,5-2 м, рядко повече. В някои случаи използват стари гнезда на пойни птици – например поен дрозд (*Turdus philomelos*), червеногърба сврачка (*Lanius colurio*). У нас гнезди два пъти годишно. От яйцата на гугутката се отличават трудно, главно по по-малките си размери.

Гугутка (*Streptopelia decaocto*) – обитава териториите около населените места. Тя е малка птица със сиво оперение, като гърбът е по-тъмен. На крилата има синьосиви петна. Върховете на опашните пера са бели. Под тила минава тънка дъга от черни пера. Краката са къси и червени. Очите и човката са черни. Няма полов диморфизъм. Може да лети със скорост до поне 60 км/ч. Дължина: 31-34 см, тегло: 170-240 г, размах на крилете: 48-56 см. Гнезди и зимува по паркове, градини и селскостопански дворове. Предимно растителнояден вид. През зимата може да се образуват големи ята там, където има хранителни запаси от зърно, например по силози и дворове. Храни се и с насекоми.

VIII.5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Защитени територии в България е понятие, обхващащо всички паркове, резервати, забележителности и защитени местности. Съобразявайки се с разпоредбите на чл. 4 от закона за защитените територии, защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи.

Категориите защитени категории биват: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност.

В момента териториите попадащи под закрилата на Закона за защитените територии представляват около 5% от цялата територия на Република България. В защитените територии влизат над 7% от територията на горските площи. С изграждането на националната мрежа от защитени зони се гарантира до голяма степен опазването на изключителното природно наследство на България.

В териториалния обхват на община Камено към РИОСВ гр. Бургас има 1 защитена територия – защитена местност „Корията“. Тя попада в землището на гр. Камено, ЕКАТТЕ 35883, имот No 000104 - гора от полски бряст. Няма приет План за управление на ЗМ „Корията“. Защитена местност „КОРИЯТА“, Код в регистъра: 127; Площ: 24,4 ha; Местоположение: област: Бургас, община Камено, населено място: гр. Камено; Документи за обявяване: Заповед NoРД-420 от 14.11.1995 г.; Целина обявяване - опазване на гора от полски бряст.

Режим на дейности:

- Забранява се строителство, разкриване на кариери, изземване на инертни материали, корекция на речните корита, както и други дейности, променящи естествения облик на местността или водния режим;
- Забранява се извеждане на реконструкционни сечи и залесяване с неприсъщи дървесни видове;
- Забранява се увреждане, изкореняване и унищожаване на естествената растителност, бране на цветя за букети, събиране на билки;
- Забранява се пашата на кози;
- Забранява се замърсяване с битови, промишлени и строителни отпадъци.

Защитена местност „Корията“ няма утвърден План за управление. Единствената ЗТ, разположена на територията на община Камено. Защитена местност „Корията“ се намира по поречието на река Айтоска, на около 1 km в югоизточно направление от гр. Камено и в непосредствена близост до инсталациите на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД. Част от територията на Община Камено попада в едно от 114^{те} орнитологично важни места в България - „Комплекс Мандра-Пода“ (код на мястото: BG034), обявено от BirdLife International през 1989 г. През 1998 г. комплексът е определен и за КОРИНЕ място, поради европейското му значение за опазването на редки и застрашени видове птици.

„Комплекс Мандра-Пода“ представлява влажна зона с важно значение от орнитологична гледна точка и включва защитена местност „Пода“ (100,7 ha), защитена местност „Устие на река Изворска“ (151,0 ha) и защитена местност „Узунгерен“ (211,1263 ha). Общата площ на орнитологично важното място „Комплекс Мандра -Пода“ е 5987,96 ha. То обхваща язовир Мандрас околните му влажни зони. Към комплекса се отнасят и каскадно разположените рибовъдни стопанства в северозападната част на язовира, в долината южно от с. Черни връх. Първоначално язовир Мандра е билоткрит лиман с голяма проточност през пролетта и зимата. Североизточната част на яз. Мандра се намира непосредствено до гр. Бургас и е изтегленахот морето в югозападна посока. Бреговете ѝ от двете страни са хълмисти, а към морето и в югозападната част – ниски, като лежи в добре оформена речна долина. До 1934 г., когато в югозападната част са построени диги, преграждащи заблатената част, и са били регулирани долните течения на вливащите се

тук сравнително пълноводни реки (Средецка река, Русокастренска, Факийска и Изворска река), размерите на яз. Мандра са били значително по-големи. След корекциите той има дължина 7,9 km и максимална ширина 1,27 km. През 1963 год. в източната му част (в района на „Лале баир“) е построена стена, която превръща езерото в сладководен язовир, с което площта му се увеличава отново. Общата площ на водната повърхност е около 1300 ха. Максималната му дълбочина е 5 m, а средната –1,1 m. Към средата се стеснява, оформяйки два басейна –североизточен и югозападен. Югозападната му част е много плитка и затлачена, тук се вливат основните притоци. Северозападният участък също не е много дълбок –около 1,5 m. С Черно море е свързано чрез естествения канал „Пода“. Южно от устието каналът се разширява, образувайки плитък залив (Узунгерен). Северно от входа в канала има тясно заливче, наподобяващо вход във втори канал. През заблатената низина е ставала периодична връзка с Бургаското езеро. Дъното му е покрито с глинеста тиня. През пролетта и лятото обраства с гъста водолюбива растителност. В запазената лагунна част до устието (местностите „Пода“ и „Узунгерен“) солеността е около 3,5%. Мандра-Пода е част от Бургаския езерен комплекс –един от трите най-значими комплекси от влажни зони за концентриращи се водолюбиви птици по българското черноморско крайбрежие. В района на комплекса „Мандра-Пода“ са установени 245 вида, от които 74 са включени в Червената книга на България. От срещащите се видове 109 са от европейско природозащитно значение. Като световно застрашени са включени 12 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 86 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита.

VIII.6. ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ

Особеното географско положение на нашата страна като южна граница на средноевропейската флора, северна на средиземноморската и западна за източноазиатската определя действително богатото разнообразие на българската флора (3 567 вида) и в частност на лечебните растения. Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49 %. Едногодишните видове са 19%, храстите - 15%, а дърветата - 11%. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6%. Размножаването е основно чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване. Най-голям процент от видовете български лечебни растения се срещат в поясите на широколистните, смесени и иглолистни гори - 92%. Не малка част са плевелни и рудерални видове, развиващи се в планините и низините до 1500 м.н.в. Около 40 вида се култивират, като от тях по - голямата част са елементи на озеленяването и вторично се използват и за получаване на дроги. 14 вида се използват пряко по предназначение. Най-широко място в създадените плантации в страната имат диланка, медицинска ружа, маточина, лавандула, мента, градински чай, а по-рядко невен, лайка, жълт мак, мускатен конски босилек и др.

Редица местни растителни видове в България имат икономическо значение не само от гледна точка на вътрешното потребление, но и за износ. Сред тях са повече от 250 български лечебни растения, признати за икономически значими. България изнася годишно около 15,5 хиляди тона лечебни растения, като търсенето се засилва. За

отбелязване е, че около 85 % от тях са представители на дивата флора, а около 15 % са представени и се отглеждат като хранителни, технически и декоративни растения. В морфологично отношение използваните дроги се разпределят приблизително по следния начин:

- корени – 25 вида;
- коренища – 6;
- грудки – 1;
- листа – 32;
- стръкове – 73;
- цветове и съцветия – 24;
- плодове – 13;
- кори – 7;
- семена – 2.

Лечебните растения съдържат голямо количество биологично активни вещества, на които се дължи тяхното лечебно действие. Съдържанието на лечебните вещества се обуславя от специфичните почвени и климатични дадености. Лечебните растения са способни да влияят в различни посоки върху жизнените процеси, протичащи в организма на животните и човека. Основните от тях са алкалоиди (около 900 открити до сега вида), гликозиди, сапонини, витамини, ензими, етерични масла, фитонциди, мазнини, фосфатиди, восъци, въглехидрати, дъбилни вещества, белтъчини, растителни хормони, неорганични вещества.

Чрез Закона за лечебните растения, обн. ДВ. бр. 29 от 7.04.2000 г., посл. изм. ДВ. бр. 28 от 5.04.2011 г., се регламентира управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки и събирането и използването на генетичен материал от диви и култивирани лечебни растения. Таксите от тези дейности постъпват в Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и в бюджета на Общината, на чиято територия се събират лечебните растения. Таксите се изразходват за опазване и устойчиво използване на растенията.

Особено се засили интересът към лечебните растения в последните години в резултат на което се увеличава както броят на видовете билки, които се събират, така и тяхното количество. Това може да доведе до намаляване или унищожаване на редица билкови находища. С цел да се ограничи безотговорното събиране на лечебни растения е въведено райониране на билкосъбирането, за да се даде възможност за съхраняване и възстановяване на естествените находища.

VIII.6.1. ОПИСАНИЕ НА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ, УСЛОВИЯТА В МЕСТООБИТАНИЯТА, КОЛИЧЕСТВОТО И СЪСТОЯНИЕТО НА РЕСУРСИТЕ

Лечебните растения в региона на община Камено се срещат изключително около пътните артерии, синурите на поземлените имоти, някои влажни и засушливи места, пасища и мери, запустели и необработени участъци, както и в прилежащите селищни системи

около дворовете. По принцип на територията на Общината лечебните растения нямат изразен стопански характер, водещ до тяхното масово събиране и съхраняване. На територията на Община Камено няма регистрирани пунктове.

На територията на Община Камено, без особено търговско значение, са широко разпространени следните лечебни растения: бял равнец, горска ягода, мащерка, жълт кантарион, комунига и др.

Шипка – *Rosa canina* L. Сем. Розоцветни

Шипката е разпространена в разредени гори и храсталаци, по тревисти и каменисти склонове. Тя е висок до 2-3 m храст с разклонени стъбла – прави и извити. Те са покрити с множество сърповидно извити, твърди шипове. Цъфти от май до юли. Плодовете са едносеменни орехчета събрани в яркочервен несъщински плод /шипка/, образуват от разрасналото се месесто цветно легло.

Фигура № 17 Шипка и Къпина

Шипката съдържа витамини – С (0,5-2 %), В₁, В₂, К, Р и захариди, пектини, органични киселини и др. За билколечение се употребяват плодовете. Действието е антискорбутно, диуретично и кръвоспиращо.

Къпина – *Rubus caesius* L сем. Розоцветни

Къпината е храстовидно растение, с бодливи катерливи стъбла и добре развити коренища. Листата са нечифтоперести. Цветовете са бели и са събрани в гроздове. Плодът е сборен с месести костилкови плодчета. Цъфти от май до август.

Листата съдържат танинови вещества, флавонови, витамин С и органични киселини. Корените съдържат дъбилни вещества, инозит и др. Плодовете са богати на различни витамини – каротин, витамин РР, витамин С, витамин В₁, витамин В₂ и др.

Орехче – *Filipendula vulgaris Moench.* сем. Розоцветни

Многогодишно растение с късо коренище и нишковидни корени. Стъблото е изправено, високо до 2 м. с перести листа. Цветовете са дребни, обикновено бели. Цъфти от май до юли. Съдържа значителни количества дъбилни вещества, витамин С, фосфор и др. Има ясно изразен пикочогонен и потогонен ефект. Намалява пикочната киселина в кръвта.

Бял равнец – *Achillea millefolium L.* Сем. Сложноцветни

Белият равнец се среща край пътища, по тревисти места, ливади, поляни и из храсталаци. Той е многогодишно тревисто растение. На височина стеблото му достига до 50 см. Притежава последователни, двойно или тройно пересто нарязани листа и върхни щитовидни съцветия. Езичестите цветове са бели, а тръбестите – жълти. Цъфти от май до септември.

Белият равнец съдържа етерично масло (0,2 - 0,8%), чиято главна съставка е хамазулен (50%). Съдържа още флавонови глюкозиди, амини, танини, витамини и др. Най-употребяваните части от растението са щитовидните съцветия и цъфтящите стръкове, отрязани на 15 - 20 cm от върха. Действието е апетитовъзбуждащо, противовъзпалително, спазмолитично, кръвоспиращо, диуретично и антипиретично.

Фигура № 18 Бял равнец и Жълт равнец

Жълт равнец – *Achillea clupeolata S. S.* Сем. Сложноцветни

Жълтият равнец е разпространен предимно по южни склонове, по каменливи места, върху варовикови скали. Той е многогодишно тревисто растение. Стъблото му достига до 50 cm височина. Той притежава пересто нарязани листа. Цветовете са златистожълти, събрани във върхни, гъсти щитовидни съцветия. Цъфти през периода от май до септември.

Жълтият равнец съдържа етерично масло, флавоноиди и горчиви вещества. За билколечение се употребяват съцветията, изсушени на сухо и сенчесто място. Употребява се при чернодробни и жлъчни заболявания. Действа апетитовъзбуждащо.

Лайкучка (Лайка) – *Matricaria chamomilla* L сем. Сложноцветни

Среща се по поляните и пасищата, покрай пътищата, около дворовете и запустели места. Тя е едногодишно растение със силно разклонено стебло на височина 20-30 см. Цветовете са многобройни събрани в средно едри кошнички, разположени на общо цветно ложе. Цъфти от май до септември.

Съдържа етерично масло, флавоноиди, гликозиди, слюзни вещества, восъци, витамин С и др. Използват се стръкове и цветовете. Има ясно изразени противовъзпалителен и успокояващ ефект, както и пикочогонно въздействие.

Глухарче – *Taraxacum officinale* Web. сем. Сложноцветни

Глухарчето се среща повсеместно в цялата страна, като расте по тревисти и песъчливи терени, покрай оградите в населени места, запустяли терени, като плевел в посевите, както и на над 2500 м надм. вис.

Глухарчето е многогодишно тревисто растение, с дълго и право коренище. Листата му са събрани в розетка, а цветовете му са събрани в кошнички до 3-4 см. в диаметър, разположени на кухо право стъбло до 50 см. високо. Плодовете са снабдени с хвърчилки. Цъфти от март до ноември.

Съдържа тритерпени, каучукови вещества, гликозиди, инулин, каротиноиди, провитамин А и др. Има жлъчогонно действие и подобрява функциите на черния дроб. Намалява холестерина и кръвната захар. Използва се при жлъчно и бъбречно-каменни болести, при анемия, захарна болест (диабет) и др.

Фигура № 19 Лайка и Глухарче

Козя брада – *Tragopogon pratensis* L сем. Сложноцветни

Козята брада е двугодишно или многогодишно растение, като се среща покрай пътищата, както и по сухи тревисти места. Стеблото е изправено, просто или разклонено, като кошничките са едри и единични. Цветовете са езичести, а плодосемката е с хвърчилка. Цъфти от юни до август.

Съдържа гликозида тусилагин, сапонини, дъбилни вещества, инолин, белтъчни вещества, витамин С и др. Използват се листата. Отварата има отхрачващо действие.

Синя жлъчка – *Cichorium intibus L* – сем. Сложноцветни

Синята жлъчка се среща повсеместно в страната. Обикновено се среща по пътищата, ливадите и пасищата, сухите терени, синури на поземлените имоти, около стопанските дворове и др. Тя е двугодишно или многогодишно тревисто растение, със стъбло до 120 см., слабо разклонено в горната си част и има месесто коренище. Листата са пересто – нарязани. Цветните кошнички са единични или по 2-3 заедно в пазвите на листата. Цветовете са езически, сини. Цъфти от юни до октомври.

Съдържа инулин, фруктоза, леулоза, дъбилни вещества и др. Усилва сърдечната дейност, действа възбуждащо на нервната система и има пикочогонен ефект.

Овчарска торбичка – *Capsella bursa-pastoris (L) Medic.* сем. Кръстоцветни

Овчарската торбичка е едногодишно или двугодишна растение, с бели цветове, като се среща край пътищата, сметищата, ливадите, заплевели и буренясали места, около дворовете, синури на поземлените имоти и др. Цъфти от март до ноември. Стеблото е с височина до 20 см.

50 см. Съцветията са събрани в гроздовидни съцветия които са дребни. Използва се цъфтящата част.

Съдържа дъбилни вещества, холин, тирамин, инозит, фумарава, ябълчна, лимонова и аскорбинова киселини, витамин С и К, смолисти вещества и др. Използва се широко в народната медицина при диабет, хипертония жълтеница, болести на панкреаса, далака и бъбреците.

Фигура № 20 Синя жлъчка (Цикория) и Овчарска торбичка

Мента (полска мента) – *Mentha arvensis L* – сем. Устоцветни

Среща се по влажни места, ливади пасища, синури на поземлени имоти, необработени ниви и др. Многогодишно тревисто растение със силно разклонено коренище и дълги

стебла до 40 cm. Цветовете са събрани в класовидни съцветия. Цъфти от юли до септември.

Ментата съдържа етерично масло, съдържащо ментон, пиперон рамноза и др. Използва се стъблото и листата. Има болкоуспокояващо, противовъзпалително действие. Употребява се при заболявания на стомаха, нервната и дихателна система.

Мащерка – *Thymus serpyllum diversae* L сем. Устоцветни

Мащерката е разпространена по сухи, припечни и скалисти места, сред храсталаци и горски поляни. Тя има пълзящи или полегнали стълба с изправени цветоносни клонки, високи до 10 - 20 cm. Листата са приседнали или с къси дръжки. Цветовете са розови, бели или лилави. Плодът се разпада на четири едносеменни орехчета. Цъфтежът е от май до септември.

Подходящи за билколечение са цъфтящите върхни части.

Мащерката съдържа до 5% танини, 1% етерично масло, флавоноиди и олеанолова киселина. Действа противовъзпалително, антисептично, отхрачващо и спазмолитично.

Фигура № 21 Мента и Мащерка

Дребнолистна липа – *Tilia parvifolia* Ehrh. сем. Липови

Дребнолистната липа се среща най-често в състава на смесените широколистни гори. Тя е дърво с височина до 30 m. Притежава закръглена корона и надлъжно напукана сивокафява кора. Листата се състоят от листна дръжка и листна петура със закръглено-

сърцевидна форма и слабо асиметрична основа. Цветовете са жълтеникави, събрани по 3 - 16 бр. в съцветие. Берат се и се употребяват цветовете с прицветния лист.

Дребнолистната липа съдържа флавонови гликозиди, слузни вещества (до 10%), танини, етерично масло (0,02%) с главна съставка сесквитериеновия алкохол фарнезол, фенолни киселини и др. Действието ѝ е противовъзпалително, диуретично и спазмолитично.

Жълт кантарион – *Hypericum perforatum* L. Сем. Звънкови

Жълтият кантарион се среща сред храсталаци, сечища, сухи тревисти места и край пътищата. Той е многогодишно растение със силно разклонено в горната си част стъбло. Достига височина от 30 до 80 cm. Листата са дълги и имат елипсовидна форма. Цветовете са събрани на върха на стъблото в жълти съцветия. За нуждите на билколечението се употребяват цъфтящите съцветия.

Жълтият кантарион съдържа флавоноиди (до 18%), гликозиди, кумарини, танини и др. Употребата му има противовъзпалително, кръвоспиращо, противоязвено и тонизиращо действие.

Също така в запустели и изоставени тревни участъци, терени около нерегламентирани сметища, изоставени торови площадки, полски пътища, както и в самите селищни системи около дворовете се срещат широколистни жilовляк (*Plantago major*), теснолист жilовляк (*Plantago lanceolata*), коприва (*Urtica dioica*), тряскот (*Cynodon dactylon*), лепка (*Galium aparine*), бязак (*Sambucus ebulus*) и черен бяз (*Sambucus nigra*).

В сервитута на междуселищните пътища се срещат единични екземпляри от орех (*Juglans regia*), трънка (*Prunus spinosa*), глог (*Crataegus monogiana* Jacq) и кисел трън (*Berberis vulgaris*).

В самите селски дворове се срещат различни плодни дървета, чийто плодове, листа или други техни части се използват в народната медицина, като слива (*Prunus domestica* L), Джанка (*Prunus divaricata* Led), череша (*Prunus avium* L), вишня (*Prunus cerasus* L), праскова (*Prunus persica* Sieb), кайсия (*Prunus armeniaca* L) и др., както и редица култивирани тревисти растения като: градинска чубрица (*Satureja hortensis*), босилек (*Ocimum basilicum* L), обикновен копър (*Anethum graveolens* L) и др.

В следващата таблица са посочени най-често срещаните на територията на Община Камено лечебни растения, тяхната срещаемост, приложение, ареал на разпространение, както и мерките за тяхното опазване.

Таблица № 24 Лечебни растения на територията на Община Камено

№	ВИД	СЕМЕЙСТВО	СРЕЩАЕМОСТ	МЕСТООБИТАНИЕ	ДОБИВ	ИЗПОЛЗВАНА ЧАСТ	МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ	ЗАБЕЛЕЖКА
1.	Шипка <i>Rosa canina L</i>	<i>Rosaceae</i>	единично	В сервитута на пътищата за с. Ч. връх, с. Константиново, с. Полски извор и др.	незначителен	плод	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди*
2.	Къпина <i>Rubus caesius L</i>	<i>Rosaceae</i>	единично	По пътищата около с. Кръстина, Полски извор, Ливада, Вратица и др.	незначителен	плод, листа, корени, цветове	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди
3.	Орехче ливадно <i>Filependula vulgaris Moench</i>	<i>Rosaceae</i>	единични екземпляри	Около с. Кръстина, с. Черни връх, с. Винарско, с. Трояново	минимален	стрък	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди
4.	Бял равнец <i>Achilea millefolium L</i>	<i>Asteraceae</i>	единично и на петна	Около гр. Камено, с. Кръстина, с. Полски извор, с. Константиново и др.	незначителен	стрък, цвят	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди
5.	Жълт равнец <i>Achilea clipeolata S.S.</i>	<i>Asteraceae</i>	единично	Около гр. Камено, с. Ливада, с. Трояново и др.	незначителен	стрък, цвят	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди
6.	Лайка <i>Matricaria chamomilla L</i>	<i>Asteraceae</i>	единично и на петна	На всякъде на територията на Общината: покрай пътищата, необработени и изоставени участъци и др.	незначителен	стрък, цвят	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

7.	Глухарче <i>Taraxacum officinalis L</i>	<i>Asteraceae</i>	единично и на петна	Повсеместно на територията на Общината	незначителен	корен, стрък, лист	Добиване без увреждане	За лични нужди
8.	Козя брада <i>Tragopogon pratensis L</i>	<i>Asteraceae</i>	единично	По пътищата около с. Винарско, гр. Камено, с. Черни връх, с. Полски извор и др.	незначителен	лист, млади стъбла	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди
9.	Синя жлъчка <i>Cichorium intybus L</i>	<i>Asteraceae</i>	единично и на петна	На всякъде по пътищата, синури, изоставени терени и пасища	незначителен	корен, стрък	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди
10.	Овчарска торбечка <i>Capsella bursapastoris/L/ Medic</i>	<i>Brassicaceae</i>	масово на петна	Повсеместно разпространен в границите на общината	незначителен	стрък	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди
11.	Мента <i>Mentha arvensis L</i>	<i>Lamiaceae</i>	на петна	Повсеместно разпространен вид в границите на общината	незначителен	стрък, лист	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди
12.	Мента обик. (Джожен) <i>Mentha spicata L</i>	<i>Lamiaceae</i>	на петна	Навсякъде като градинско растение в дворовете	незначителен	стрък, лист	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди и като подправка
13.	Мащерка <i>Thimus serpyllum diverse L</i>	<i>Lamiaceae</i>	на групи	Около пътищата рядко, по пасища и ливади	незначителен	стрък	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

14.	Липа дребнолистна <i>Tilia parvifolia Ehrh</i>	<i>Tiliaceae</i>	единично	По пътищата и в дворовете на населените места - навсякъде	незначителен	цвят	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди
15.	Липа едрolistна <i>Tilia grandifolia L</i>	<i>Tiliaceae</i>	единично	В дворовете на населените места	незначителен	цвят	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди
16.	Жълт кантарион <i>Hypericum perforatum L</i>	<i>Clusiaceae</i>	единично и на групи	Около пътищата, сред храсталаци, сухи тревисти места	незначителен	стрък	Добиване без увреждане	За лични цели
17.	Жиловляк широколист <i>Plantago major</i>	<i>Plantaginaceae</i>	единично и на петна	На запустели и буренявали места и синури	незначителен	лист	Добиване без увреждане	За лични нужди
18.	Жиловляк теснолист <i>Plantago lanceolata</i>	<i>Plantaginaceae</i>	единично и на петна	На запустели и буренявали места и синури	незначителен	лист	Добиване без увреждане	За лични нужди
19.	Коприва <i>Urtica dioica L</i>	<i>Urticaceae</i>	на петна	Повсеместно разпространена в границите на Общината около населените места	незначителен	корен, лист, стрък	Добиване без увреждане	За лични нужди
20.	Троскот <i>Cynodon dactylon/ L/Pers</i>	<i>Gramineae</i>	на петна	Повсеместно разпространен в границите на Общината	незначителен	коренища	Добиван без увреждане	За лични нужди
21.	Лепка <i>Galium aparine L</i>	<i>Rubiaceae</i>	на петна	Около пътищата, пасища, изоставени и буренявали места, около огради в населените места – навсякъде в Общината	незначителен	стрък	Добиване без увреждане	За лични нужди

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

22.	Бъзак (тревист бъз) <i>Sambucus ebulus L</i>	<i>Caprifoliaceae</i>	единично и на групи	Около пътищата, по изоставени терени, около дворовете в населените места, около жп линията –навсякъде в Общината	незначителен	корен, цвят, плод	Добиване без увреждане	За лични нужди
23.	Черен бъз <i>Sambucus nigra L</i>	<i>Caprifoliaceae</i>	единично и на петна	На същите обитания както и предходния вид – повсеместно в Общината	незначителен	корен, цвят, плод	Добиване без увреждане	За лични нужди
24.	Орех <i>Juglans regia L</i>	<i>Juglandaceae</i>	единично	По пътищата и в населените места, навсякъде в цялата Община	незначителен	лист	Добиване без увреждане	За лични нужди
25.	Трънка <i>Prunus spinosa L</i>	<i>Rosaceae</i>	единично, съвсем слабо на групи	По пътищата, най-вече по пътя с. Вратица-с. Трояново	незначителен	цвят, плод	Добиване без увреждане	За лични нужди
26.	Глог <i>Crataegus tomogina Jacq</i>	<i>Rosaceae</i>	На групи	По пътищата и навсякъде в общината, в храстовидни и гористи местообитания	незначителен	Цвят, плод	Добиване без увреждане	За лични нужди
27.	Кесел трън <i>Berberis vulgaris L</i>	<i>Berberidaceae</i>	На групи	По пътищата и навсякъде в общината, в храстовидни и гористи местообитания	незначителен	кори, корен, плод	Добиване без увреждане	За лични нужди
28.	Драка <i>Paleurus spinachristi Mill /Paleurus aculeatus Lam/</i>	<i>Rhamnaceae</i>	На групи	По пътищата, навсякъде в общината, в храстовидни и гористи местообитания	незначителен	плод	Добиване без увреждане	За лични нужди

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

29.	Дрян <i>Cornus mas L</i>	<i>Cornaceae</i>	На групи	По пътя с. Вратица-с. Трояново, в гористи и храстовидни местообитания	незначителен	плод	Добиване без увреждания	За лични нужди
30.	Градински чай <i>Salvia officinalis L</i>	<i>Lamiaceae</i>	Единично и на петна	Тук там по пътищата на общината и като културно растение в дворовете на с. Константиново, с. Ливада, с. Трояново	незначителен	стрък	Добиване без увреждания	За лични нужди
31.	Лопен гъстоцветен <i>Verbascum densiflorum Bertol</i>	<i>Scrophulariaceae</i>	единично	В сервитута на пътищата, в изоставени участъци, около дворовете в населените места	незначителен	венчелистчета	Добиване без увреждане	За лични нужди
32.	Лопен лечебен (бял) <i>Verbascum flomoides L</i>	<i>Scrophulariaceae</i>	единично	На същите местообитания както и предходния вид	незначителен	венчелистчета	Добиване без увреждане	За лични нужди
33.	Босилек (култ) <i>Ocimum basilicum L</i>	<i>Lamiaceae</i>	на групи	В дворовете на населените места като културно растение	незначително	стрък	Добиване без увреждане	За лични нужди
34.	Чубрица градинска <i>Satureja hortensis L</i>	<i>Lamiaceae</i>	на групи	В дворовете на населените места като културно растение	незначително	стрък	Добиване без увреждане	За лични нужди

* - тъй като количеството на описаните билки е минимално, те не могат да имат стопанско значение.

VIII.6.2. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ, ВКЛЮЧВАЩИ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО ИМ ПОЛЗВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ

В границите на община Камено се наблюдава сравнително слабо разнообразие във видово отношение на лечебните растения, както и тяхното незначително количество. Това до известна степен обуславя липсата на изкупвателни и билкозаготвителни пунктове на територията на общината.

Независимо от това биологически неоправданата експлоатация на лечебните растения, вследствие на тяхното неправилно събиране, е една от негативните страни на антропогенния фактор. Това от своя страна води до влошаване състоянията на техните естествени местообитания и находища.

Ползването и на минималните и ограничени количества лечебни растения в обхвата на общината, по принцип определя техния ресурс и включва:

- Събиране на диворастящи и култивирани лечебни растения;
- Първична обработка или преработка;
- Използване на генетичен материал с цел тяхното култивиране или възстановяване на засегнати местообитания.

Събирането на лечебните растения от естествените местообитания се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата Програма за опазване на околната среда на община Камено.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на Позволително за ползване, което се издава по реда на Закона за лечебните растения. Позволително не се изисква при събирането на лечебни растения за лични нужди от поземления фонд, горите и водните обекти, които са общинска собственост.

Позволително за ползване на лечебни растения със стопанска цел от земи общинска собственост се издават, както следва:

- Директора на ДЛ – за гори общинска собственост след заплащане на таксата в общината;
- Кмета на общината след заплащане на таксата за:
 - за земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места, които са общинска собственост;
 - от териториите и акваториите в строителните граници на населените места, които са общинска собственост.

Таксите за ползване на лечебните растения на територията на общината се определят от Общинския съвет. Размерът на определените такси не може да бъде по-голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земи държавен фонд. Постъпилите такси в бюджета на Общината се използват за обучение, издаване на образователни материали, конференции за лечебни растения, научни изследвания и наблюдения на лечебни растения, както и различни дейности, свързани с управлението и контрола върху тях.

В позволителното за ползване се включва вида и начина на ползване, количеството добити части от съответното лечебно растение, района или находището, където се

добива лечебното растение, начина на ползване, както и задълженията на самия ползвател.

Контролът по отношение на билкозаготвителните пунктове, тяхната отчетна документация, количествата добити билки и други се осъществява от съответната РИОСВ, в случая РИОСВ гр. Бургас.

Според изискванията на чл. 35 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), видовете от дивата флора и фауна се опазват в естествената им среда чрез.

- Съхраняване на техните местообитания в Националната екологична мрежа;
- Поставяне на видовете под режим на защита или на регулирано ползване;
- Поддържане или възстановяване на условията в местообитанията;
- Разработване и приемане на планове за действие за видове с различна степен на застрашеност;
- Повторно въвеждане в природата на изчезнали видове и попълването на популациите на редки и застрашени видове;
- Контрол и регулиране на неместни видове, които биха застрашили съществуването на местните видове.

Изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва в билкозаготвителни пунктове. Съхраняването на изсушени билки се извършва в складове за билки. Първичната обработка на билките включва тяхното изсушаване, оситняване, обезпрашаване, обеззаразяване и балиране. Минималната първична обработка в билкозаготвителния пункт е изсушаване на билките.

Изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, се определят с Наредба № 5 от 19 юли 2004 г. на Министъра на здравеопазването и на Министъра на околната среда и водите, обн. ДВ. бр. 85 от 28.09.2004 г. С тази наредба се регламентират условията и редът, при които се организира и осъществява дейността по изкупуване, първична обработка и съхранение на билки.

С Наредбата по чл. 27 от ЗЛР, а именно Наредба № 2 от 20 януари 2004 г., изд. от МОСВ, обн. ДВ. бр. 14 от 20.02.2004 г. се уреждат правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, включително начините, инструментите, хигиенните изисквания при събирането, с оглед природосъобразното и устойчиво ползване на ресурсите.

VIII.6.3. ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ, ВКЛЮЧИТЕЛНО НА РЕДКИ ИЛИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ВИДОВЕ

В българското законодателство чрез Закона за лечебните растения (ЗЛР) се регламентира ползването на растения, които служат за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарства, за хранителни, козметични и технически дейности. Контролът е свързан с проверки на билкозаготвителите, от една страна, и на държавните институции от друга – ДГС, ДЛС и Общини, които са пряко отговорни за ползването на естествените находища на лечебни растения.

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Под разпоредбите на Закона за лечебните растения попадат 743 вида, които са изброени в неговото приложение.

За защитени на територията на цялата страна са обявени 591 растителни видове, посочени в Приложение № 3 на Закона за биологичното разнообразие, за които се забраняват брането, събирането, отрязването, изкореняването или други начини на унищожаване на екземплярите в техните естествени области на разпространение, притежаване, изнасяне зад граница и т.н. Забраните са валидни за всички жизнени стадии от развитието на растенията.

За растенията под режим на опазване и регулирано ползване, включени в Приложение № 4 на ЗБР, ползването се регламентира чрез режими за опазване, които се въвеждат с периодични Заповеди на Министъра на околната среда и водите.

Собствениците на гори, земи и водни площи, в които има находища на лечебни растения, са длъжни да прилагат мерките за опазването им, предвидени в съответните планове, програми и проекти. Забранява се ползването на лечебни растения по начини и средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие

Всяка година със Заповед на министъра на околната среда и водите до 10 февруари се определя специалния режим, който обхваща:

- Забрана за събиране на билки за определен период от естествени находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища;
- Определяне на годишно допустима за събиране количество билки по райони или находища;
- Разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и техните местообитания.

За диворастящите защитени лечебни растения се забранява:

- сеченето, брането, късането, изкореняването и хербаризирането независимо от тяхното състояние и фаза на развитие;
- унищожаването и увреждането на находищата им;
- притежаването им, пренасянето, търговията и изнасянето зад граница в свежо или изсушено състояние на цели растения или на части от тях;
- събирането на семена, луковици, коренища и други части.

За неспазване изискванията на Закона за лечебните растения се съставя акта за установяване на административни нарушения – основно за ползване на лечебни растения без издадени от съответната институция позволителни за ползване и не представяне на изисквания в началото на всяка година отчет за изкупените, обработените и реализираните и наличните количества билки за предходната календарна година.

В закона за лечебните растения, под понятието „билки за лични нужди“ се подразбира количеството билки в свежо състояние събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки – до 1 kg;

- стръкове – до 2 kg;
- листа – до 1 kg;
- кори – до 0,5 kg;
- цветове – до 0,5 kg;
- семена – до 0,1 kg;
- плодове – до 10 kg;
- пъпки – до 0,5 kg;
- талус – до 1 kg.

В настоящата Програма се цели да се постигне ефективно им използване, тяхното опазване и изчезването на отделни видове, както и цялостното опазване на техните естествени находища, с цел задоволяване потребностите на населението от лечебни растения.

За изпълнение целите на Програмата ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начин и средства, водещи до увреждане или унищожаване на естествените находища;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със Заповедите на министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Издаване на Заповед от кмета на община Камено, с която се регламентира реда и начина за ползване на лечебните растения, както и необходими ограничения при ползване;
- Въвеждане на тарифи за събиране и оползотворяване на лечебните растения за стопански цели от терени общинска собственост;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи наличната информация за лечебните растения на територията на общината, както и задълженията и препоръките за тяхното използване;
- Даване на указания, относно начинът на ползване на лечебните растения на територията на община Камено, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с Наредбата по чл. 27 от ЗЛР;
- Определяне на режима за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка опазването на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане паленето на стръница на територията на общината и предотвратяване на горски пожари.

VIII.7. УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

В резултат на извършените анализи на текущото състояние на управлението на отпадъците в община Камено бяха направени редица изводи и препоръки, обособени в няколко тематични групи.

VIII.7.1. АНАЛИЗ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

На територията на община Камено се формират различни по характер и вид отпадъци. Видът и генерираните количества зависят от няколко фактора, като разположение на населените места, инфраструктура, плътност на застрояване, брой на населението в тях, дейността на населението като източник на образуването, икономическото положение, промишленост, благосъстояние и др.

Информацията за образуваните отпадъци на територията на общината се събира чрез фирмените годишни отчети за производствени и опасни отпадъци, съгласно Наредба №1 от 04.06.2014 г за реда и образците, по които се предоставя информация за дейности с отпадъците, както и реда за водене на регистри, както и чрез месечни данни от електронната везна за депонираните отпадъци на регионалното депо за неопасни отпадъци - Братово.

С Наредбата се определят редът и образците за водене на отчетност за дейностите по отпадъците; редът и образците за предоставяне на информация за дейностите по отпадъците; редът за предоставяне на информация от лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци; редът за водене на публичните регистри по чл. 45, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците, както и изграждането и поддържането на информационна система за отпадъци.

Целта на Наредбата е получаване на пълна и достоверна информация за дейностите по отпадъците чрез определяне на реда за водене на отчетност и за реда и сроковете за предоставяне на информация по съответните образци от лицата по чл. 44 ЗУО, както и получаване на пълна и достоверна информация за пуснатите на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, по наредбите съгласно чл. 13, ал. 1 ЗУО.

Наредбата определя изискванията за предоставяне информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и инсталациите за третиране на отпадъци.

Анализът на съществуващото състояние по управление на отпадъците е направен въз основа на информация и данни за образуваните, съхранените, обезвредените и оползотворени количества отпадъци за периода 2016 - 2020 година, от където могат да се дефинират следните изводи:

- Количеството на отчитаните битови отпадъци и нормата на натрупване през периода 2015 - 2019 г. варират около 290 kg/inh/year поради, която се явява ниско ниво на генерирани отпадъци на 1 жител спрямо общоприетата норма на натрупване за страната;
- Количествата на разделно събраните отпадъци от опаковки са относително постоянни през последните години. Действащата система за разделно събиране на отпадъци от хартия, стъкло, пластмаса и метали е не достатъчно ефективна;
- За другите масово разпространени отпадъци няма натрупани данни, от които да могат да се направят изводи за тенденциите на образуване, събиране и третиране;
- Няма налична информация, в т.ч. не се отчитат данни за едрогабаритни отпадъци, хранителни и зелени отпадъци, както и от поддържането на зелените площи на града,

поради липса на функциониращи системи за събиране на тези видове отпадъци.

VIII.7.2. АНАЛИЗ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИ НЕОПАСНИ ОТПАДЪЦИ

„Производствени отпадъци“ са отпадъците от добив на суровини и енергия, производствени дейности и търговия с материали и продукти. Текущата практика е отпадъците от търговски обекти и производствените отпадъци, образувани от малките и средни предприятия да се събират и третират заедно с битовите отпадъци. Управлението на производствените отпадъци е задължение на предприятията, които ги образуват.

Производствените неопасни отпадъци в община Камено се генерират в зависимост от отрасловата структура. Съобразявайки се с икономическите структура на предприятията, към настоящия момент не могат да се идентифицират големи генератори на производствени отпадъци. Неопасните отпадъци, образувани от производствените предприятия се смесват с битовите отпадъци и се депонират на регионалната система за обезвреждане на отпадъците.

По данни от Регистър на лицата, притежаващи документи за извършване на дейности с отпадъци, поддържан в ИАОС, лицата притежаващи разрешителни за дейности с отпадъци

(http://nwms.government.bg/wms/public/Controler?control=ReadNomenclatureForm&doc_def_id=22) на територията на община Камено са:

- 02-РД-00000242-04/23.01.2017 ЕИК: 102826862 – ПРОМСТРОЙ;
- 02-РД-00000348-01/17.07.2017 ЕИК: 147156078 – БОРЕЛА;
- 02-РД-00000467-00/22.11.2018 ЕИК: 147244941 - СРЕДЕЦ-07 ЕООД;

В резултат на направеният анализ могат да се изведат следните изводи:

- Икономиката на общината включва следните отрасли на промишлеността са: захарен завод, завод за преработка на нефтени продукти, фирми за производство и монтаж на алуминиеви и PVC дограми, колбасарски цех и предприятия, обслужващи ремонтните дейности на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД;
- На територията на община Камено няма площадки за разделно събиране на отпадъците, което затруднява изпълнението на целите за рециклиране.

VIII.7.3. АНАЛИЗ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Съгласно въведената нова нормативна уредба в областта на управление на отпадъците е необходим по-дълъг период за изпълнение на поставените високи нормативни изисквания и цели. Третирването на строителни отпадъци е ангажимент, както на общината, като възложител на строително монтажни работи, така и на лицата, извършващи дейностите по третиране на строителни отпадъци и влягането на рециклираните строителни материали в строежи, съгласно изискванията на националното законодателство. Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност.

Община Камено е сключила договор №108 на 07.06.2017 г. с фирма „Ростер“ ООД, с който се осигурява приемането, депонирането и обработката на строителни отпадъци, получени от ремонтните дейности от домакинствата на територията на общината със следните кодове: 17 01 01 – бетон; 17 01 02 – тухли; 17 01 03 – керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия; 17 01 07 – смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия при спазване на Наредбата за управление на отпадъците

на територията на община Камено, Закона за управление на отпадъците и Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. За организиране на дейността през 2018 г. са закупени 15 броя метални контейнери с полезен обем 2 m³, които ще се използват за събиране на строителни отпадъци. Всеки собственик на строителни отпадъци получени от ремонтни дейности е необходимо да заяви желание в БКС за предоставяне на контейнер. След приключване на ремонтните дейности контейнера, със събраните строителни отпадъци се извозват до площадка за временно съхранение и преработване, собственост на фирма „Ростер“ ООД – производствен терен №000348 в землището на гр. Камено. Услугата е напълно безплатна.

VIII.7.4. АНАЛИЗ НА ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ

Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно класификацията на отпадъците се водят на отчет в РИОСВ. След измененията на секторната нормативна уредба и по-специално, разпоредбите на Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри, до общините не достига информация и данни за количествата образувани опасни отпадъци на тяхна територия, нито за количествата образувани производствени такива.

Най-голям дял в общото количество на опасните отпадъци заемат отработени моторни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак. Дейностите по третиране на опасните отпадъци, образувани от дейността на предприятията се извършват в съответствие с разпоредбите на ЗООС и ЗУО, съгласно разрешителните им документи за дейности с отпадъци. Третирането на опасни отпадъци от задължените лица в общината се осъществява без използването на общинска инфраструктура.

В резултат на направеният анализ могат да се изведат следните изводи:

- В община Камено количествата на образуваните опасни отпадъци по кодове, съгласно класификацията на отпадъците се водят на отчет от генераторите им (в случай, че това са промишлени предприятия) или от фирмите, извършващи събиране на такива опасни отпадъци (в случай, че са от домакинства);
- По експертна оценка най-голям дял в общото количество на опасните отпадъци имат отработени моторни и смазочни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак;
- Без да се ползва общинска инфраструктура, дейностите по третиране на опасните отпадъци образувани от дейността на предприятията се извършват в съответствие с документите за дейности с такъв вид отпадъци;
- В община Камено все още няма функционираща система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, съответно липсват данни за този вид отпадъци.

VIII.7.5. АНАЛИЗ НА УТАЙКИ ОТ ПСОВ

На територията на град Камено канализацията е напълно изградена. Не съществува обаче пречиствателна станция за отпадни води за населеното място. В старото корито на река Айтоска се осъществява заустване на отпадните води. През 2012 г. по проект на

Програмата за развитие на селските райони в село Кръстина е изградена канализационна система и пречиствателна станция за отпадни води. В останалите населени места от община Камено обаче няма изградени канализационни системи за 82 отпадни битови води. В техните землища са изградени частични канали за повърхностни и дъждовни води.

VIII.7.6. БОЛНИЧНИ ОТПАДЪЦИ/ОТПАДЪЦИ ОТ ХУМАННОТО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Опасните отпадъци, които се генерират на територията на общината от хуманното здравеопазване са от специализирани болнични заведения (Медицински център спешна помощ - Камено); Стоматологични лекарски практики; Медико-диагностични лаборатории и др. медицински центрове. Съобразявайки се с действащото секторно законодателство, данните не се докладват на общините.

Поради липса на собствено съоръжение за обезвреждане на опасните болнични отпадъци на територията, на болничните заведения и на територията на общината, опасните отпадъци се предават на лица, притежаващи разрешително за дейности с опасни отпадъци, съгласно действащото законодателство. За ефективно прилагане на контрол на местно ниво е необходимо да се създаде система за събиране и обработка на данни за количествата образувани отпадъци.

VIII.7.7. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът на инфраструктурата за управление на отпадъците цели определянето на степента на изпълнимост на изискванията за третиране на различните видове отпадъци, спрямо наличната инфраструктура в общината.

Анализите на инфраструктурата за разглежданите потоци отпадъци дават основание да се направят следните основни изводи по отношение на:

СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ

- Дейностите по събиране и транспортиране на отпадъците от домакинствата, административните сгради и търговските предприятия са организирани напълно;
- Дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване обхващат всички населени места;
- В изпълнение на чл. 19, ал. 3, т. 6 от Закона за управление на отпадъци, община Камено на 01.04.2015 година е сключила договор с „Екопак България“ АД – организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки. Организацията притежава Разрешение № ООп-00-3-00/16.01.2013 г. и Разрешение № ООп-00-3-01/01.02.2013 г., издадено на основание чл. 87, ал. 1 във връзка с чл. 81, ал. 2 от Закона за управление на отпадъците. Контейнерите са разположени на 13 точки (места) в гр. Камено, съгласно списък предложен от кмета на община Камено и одобрен от Общински съвет - Камено. През 2019 г. контейнери за разделно събиране на отпадъци са разположени в с. Трояново и с. Русокастро;
- Община Камено е сключила договори с организации по оползотворяване за изграждане на система за събиране на отпадъци от излязло от употреба ИУМПС, електрическо и електронно оборудване и излезли от употреба гуми;
- В община Камено не функционира Система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата;
- Към момента не са изградени площадки, предназначени за събиране и временно

съхраняване на разделно събрани отпадъци от бита, на които да се извършва безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата (чл. 19, ал. 3, т. 11 от Закона за управление на отпадъците);

- Не се извършва разделно събиране на биоразградими отпадъци, освен чрез компостери за домашно компостиране;
- Недостатъчна специализирана техника за транспортиране на битови отпадъци и обработка на зелени площи – необходимост от закупуване на допълнителни автомобили за сметосъбиране и машини за обработване и третиране на зелени площи;
- Амортизирани съдове за сметосъбиране на територията на общината – необходимост от закупуване.

ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ

- Понастоящем прилагането на дейности по оползотворяване в община Камено е ограничено до материали, които имат търговска стойност;
- Основен метод за обезвреждане на отпадъците на Община Камено е депонирането на РДНО – Бургас.

VIII.7.8. АНАЛИЗ ЗА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ИЗГРАЖДАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

В резултат на направеният анализ могат да се изведат следните изводи:

- На територията на общината не се изпълнява целите за рециклиране на битови отпадъци;
- Към настоящия момент биоразградимите отпадъци, образувани на територията на Община Камено, не се събират разделно, а са част от общия поток битови отпадъци. Общината е въвела система за домашно компостиране;
- От направения морфологичен анализ на територията на община Камено се образуват значителни количества биоразградими отпадъци – градински;
- За постигане на стратегическите цели, заложи на национално ниво е необходимо изграждането на допълнителна инфраструктура и въвеждане на нови системи за разделно събиране на отпадъците.

VIII.7.9. АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ

Анализът на институционалния капацитет има за цел да анализира капацитета на общината в сферата на управлението на отпадъците. Изводите, които могат да се направят от анализа са:

- В общината няма обособено административно звено, отговорно за управление на отпадъците;
- Препоръчва се увеличаването на щатната бройка на служителите на общината и отделянето на самостоятелна длъжност за управление на отпадъците, която да обхваща изпълнението на дейности, свързани с тази политика на общината;
- За повишаване на професионалния капацитет е препоръчително служителите, ангажирани с дейностите по опазване на околната среда и в частност с управлението на отпадъците, да участват в семинари, работни срещи, обучения и други, организирани от МОСВ, Организации по оползотворяване, Браншови организации, РИОСВ, Регионални сдружения;

- С цел прилагане на гъвкави мерки и ефективни действия при нарушаване на действащата нормативна уредба в областта на управлението на отпадъците е необходимо допълнително обучение на служителите;
- Община Камено участва в „Регионално сдружение за управление на отпадъците – Регион Бургас“.

VIII.7.10. АНАЛИЗ НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ И ФОРМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ, ПЛАНИРАНЕ, ФИНАНСИРАНЕ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕНИ И ТАКСИ ЗА УСЛУГИТЕ

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредбата по чл. 22 от ЗУО, като осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване или обезвреждане.

Полагат се непрекъснати усилия за повишаване капацитета на служителите по отношение на действащата нормативна уредба, прилагането ѝ на практика и своевременно идентифициране и предприемане ефективни действия по отношение нарушенията на нормативната уредба в областта на управлението на отпадъците.

Основният проблем, аналогичен на много от общините в България е предстоящата промяна на образуването на такса „*Битови отпадъци*“, която се определя в годишен размер, въз основа на одобрена План-сметка за приходите и разходите за поддържане на чистотата, сметопочистването и сметоизвозването на територията на съответната община на годишна база. Финансирането на управлението на отпадъците в общината се извършва при спазване на общоевропейските принципи „Замърсителят плаща“ и „Разширена отговорност на производителя“. В съответствие с принципа „Замърсителят плаща“, отговорността за финансирането на дейностите с отпадъците се поема от притежателя им или от лицето, което образува отпадъка. За смесените битови отпадъци отговорността за организирането и финансирането е на общинските администрации тъй като в този случай лицата, които са образували отпадъците са населението и стопанските предприятия и те заплащат такса битови отпадъци, която постъпва в общинските бюджети.

Отчитайки, че производителите на продуктите, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, имат най-голяма отговорност за вредните въздействия върху околната среда, които оказва техният продукт. В тази връзка е въведен и принципа „Разширена отговорност на производителя“. В съответствие с него производителите на продукти, от които се образуват масово разпространени отпадъци, трябва да покрият разходите за третирането на отпадъците. По такъв начин производителите са заинтересовани да влагат рециклируеми и по-малко опасни материали, както и да предлагат продуктите си по начин, стимулиращ повторната им употреба и оползотворяване.

В България производителите и вносителите на продукти изпълняват този принцип или като сами се ангажират с управлението на отпадъците, образувани от продуктите или като заплащат на организация по оползотворяване за извършването на тези услуги.

Финансирането на услугите и дейностите по събиране, транспортиране и обезвреждане на битови отпадъци се осъществява чрез събиране на такса „*Битови отпадъци*“, определена в годишен размер, въз основа на одобрена План-сметка за приходите и разходите за поддържане на чистотата, сметопочистването и сметоизвозването на територията на общината за съответната година. Таксата се заплаща от населението и фирмите за съответните услуги и се формира на база данъчна оценка на недвижимите имоти.

За физически лица и икономически субекти се използва различен промил от стойността на имота за определянето на такса битови отпадъци. В резултат на тази политика се получават диспропорции и кръстосано финансиране. Разходите за услуги по управлението на отпадъците се възстановяват от събрани от населението чрез „*такса битови отпадъци*“, която е ‰ от стойността на имота (промил от оценената стойност на имота). Жителите плащат за услугите по управление на отпадъците в съответствие с техния стандарт на живот/жилищен стандарт. Промилните степени за такса смет са определени за три различни типа потребители: жители, промишлен сектор и търговския сектор.

Всяка община следва да определи „*такса битови отпадъци*“ индивидуално, като процент от собствеността на имота, съгласно планираните ежегодни бюджети, които се гласуват на общински съвет. Събраните такси се използват за заплащане на предоставените услуги.

Тарифите за отпадъците са изчислени с цел да се осигури поносима и финансово устойчива система за управление на отпадъците. Съгласно националното ръководство за отпадъци, трябва да бъде направена верификация по отношение на таксите за събиране и обезвреждане, като плащанията не трябва да надхвърлят 1% от средните месечни приходи за домакинство в община или в региона за управление на отпадъците. Тази граница може да бъде временно надхвърлена и да достигне максимално 1,5%, в случай, че финансовата устойчивост е застрашена по друг начин. Това гранично ниво трябва да бъде взето предвид за цялата такса за управление на отпадъците, с изключение на разходите свързани с почистване на обществените места.

Такса БО следва да се изчисли така, че да покрива оперативните разходи на регионалната система, както и разходите за подмяна на амортизираното оборудване и механизация.

Такса БО за юридически лица следва да се изчислява отделно, така, че да включва в себе си допълнително 100% от изградените активи, изчислена спрямо припадащата се част от генерираните количества отпадъци.

След влизането в сила на чл. 67, ал. 2 на ЗМДТ, възможността такса „*битови отпадъци*“ да се определя в промил върху данъчната оценка на имотите няма да бъде допустима и общината ще трябва да приложи методика, според която лицата ще заплащат за услугите по събиране и третиране на отпадъците такса, която ще бъде изчислена въз основа на количеството отпадък, което лицата генерират, на принципа „*Замърсителят плаща*“ и която да може да покрива присъщите разходи. С това изменение се очаква премахване на практиката на кръстосано субсидиране при формирането на такса „*битови отпадъци*“ и определяне на по-справедлив метод за нейното изчисляване. Посредством прехвърляне на част от настоящата финансова тежест върху лицата, които реално генерират и по-голямо количество отпадъци, се цели стимулиране на разделното събиране на рециклируемите и биоразградимите отпадъци. Резултатът от тази политика на следващ

етап се очаква да бъде намаляване на количествата депонирани отпадъци и свързаните с това законови отчисления.

В допълнение на това освен двете категории отчисления, предвидени в чл. 60 и чл. 64 на ЗУО, трябва да се предвидят и разходи за постоянен мониторинг и периодичен анализ на морфологичния състав на битовите отпадъци, както и разходи за проучване, проектиране на нови съоръжения или разширяване на съществуващите такива.

Възможни са следните подходи за изчисляване размера на таксата за битови отпадъци: Индивидуално измерено количество битови отпадъци за имота; Количество битови отпадъци за имота; Брой ползватели на услугата; Комбиниран подход; Тегло на отпадъците.

При определянето на подхода за изчисляване на такса битови отпадъци, следва да се вземат предвид местните условия и да се инициира кампания за информиране на населението, относно предприетите действия, очаквани резултати и ефекта от тях върху домакинствата. Очаква се, че базите, при които таксата се определя въз основа на теглото на изхвърляните отпадъци ще бъдат по-ефективни от тези, при които таксата се определя според обема на отпадъците. Следователно този тип бази ще стимулират потребителите да уплътняват отпадъците, за да намалят таксата която заплащат.

В резултат на направеният анализ могат да се изведат следните изводи:

- Определянето на цените на услугите и дейностите по събиране, транспортиране и обезвреждане на битови отпадъци се осъществява, чрез събиране на такса „*Битови отпадъци*“, определена в годишен размер, въз основа на одобрена План-сметка за необходимите средства за финансиране на дейностите за всички населени места в общината, включваща необходимите разходи за осигуряване на съдове за съхраняване на БО; събиране и транспортиране на отпадъците до РДНО, както и тяхното обезвреждане, включително и отчисленията по ЗУО, като и разходите за осъществяване на дейността по поддържане чистотата на териториите за обществено ползване;
- За физически лица и икономически субекти се използва различен промил от стойността на имота за определянето на такса битови отпадъци. В резултат на тази политика се получават диспропорции и кръстосано финансиране;
- Такса битови отпадъци осигурява основния дял от приходите от такси за общината и определя един стабилен процент от общинския бюджетен приход;
- Резултатите от анализа показват много висок дял на постъпленията от юридически лица в общата структура на приходите от такса „*Битови отпадъци*“.

VIII.7.11. АНАЛИЗ НА ИНФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Информирането на населението за дейностите по отпадъци и опазване на околната среда е от съществено значение за ефективното и прозрачно управление на отпадъците. Необходима е редовна и ангажираща информация към населението, специално внимание към подрастващите за създаване на екологична култура и самосъзнание са подходите за ефективно и ефикасно управление на отпадъците.

Общинската администрация работи активно с обществеността с оглед повишаване на екологичната култура. Дейността на общинската администрация в областта на управлението на отпадъците достига до населението, чрез публикации в медиите, чрез

сесиите на общинският съвет, чрез публични събрания и семинари, чрез издаване на листовки и чрез други средства. Основно информирането на обществеността е чрез интернет страницата на общината - <https://www.kameno.bg/>, където се публикуват Нормативните документи и изисквания, Заповеди на Кмета за регулационните граници на населените места на общините, където се извършват всички услуги по чл. 62 от ЗМДТ – събиране и извозване на битови отпадъци, обезвреждането им и поддържане чистотата на териториите на обществено ползване, както и всички актуални планове, програми, указания, приети решения и др. секторни документи. Създадена е интернет форма за подаване на сигнали. Извършват се публични обсъждания на отчетите на бюджета, с присъстващи лица и представители на медии, граждански сдружения, синдикални и бизнес организации.

Няма създаден регистър на фирмите на територията на общината за събиране на масово разпространени отпадъци.

Изводите от направения анализ са, че община Камено се стреми да информира населението, но е необходимо да се предприемат действия за създаване на регистър с фирми, извършващи дейности по отпадъци на нейна територия, своевременно публикуване на заповеди, указания и др. документи относно регулационните граници на населените места за извършване на събиране и извозване на битовите отпадъци.

Следва да се създаде регистър за подписаните договори с организации за оползотворяване на отпадъци и периодично да се уведомява населението, чрез обяви за маршрутите и датите на събиране на МРО, опасни и едрогабаритни отпадъци по населени места, както и за предприетите и планирани информационни и др. кампании.

До момента не е разработена специализирана информационна кампания, насочена към гражданите с цел, повишаване на информираността относно наличните системи за екологосъобразно събиране и третиране на отпадъци, задълженията и отговорностите на населението, ползите за околната среда от прилагане на отделните мерки и по специално от ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и тяхното оползотворяване. Не са разработвани специализирани информационни кампании, насочени към гражданите с цел да ги информира относно:

- наличните и планираните за изграждане на системи за екологосъобразно събиране и третиране на отпадъци;
- задълженията и отговорностите на населението;
- ползите за околната среда от прилагане на отделните мерки;
- ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците.

VIII.7.12. АНАЛИЗ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ И ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИТЕ

Общинската администрация предоставя информация в съответствие с документите, определени с нормативната уредба по управление на отпадъците. Не е създадена вътрешноведомствена уредба и специализирана информационна система, която да обезпечавя основните направления на дейностите по управление на отпадъците на територията на общината. Проблемът при осигуряване на данните за образуваните отпадъците са продиктувани от разпоредбите на секторното законодателство, което способства за налагането на информационен дефицит, относно количествата образувани

отпадъци, генерирани извън организираната система, т.е. данни за лицата, които сами си управляват образуваните отпадъци. Това са основно лицата, занимаващи се с изкупуването на отпадъци от хартия, картон, пластмаса, метал, отпадъци от черни и цветни метали, събрани отпадъци извън системите за разделно събиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване, и батерии и акумулатори.

В резултат на направеният анализ могат да се изведат следните изводи:

- Необходимо е създаването на централизирана система за събиране и обработка на данни от изпълнителите, които имат договори с общината и предприятията с общинско участие, както и получаването на информация от лица, извършващи събиране на рециклируеми отпадъци на търговска основа;
- Необходимо е въвеждане на механизми за получаване и оценка на достоверността на отчитаните от организациите по оползотворяване количества с цел установяване изпълнението на целите за рециклиране на битови и строителни отпадъци.

VIII.7.13. АНАЛИЗ НА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Общината използва Регионалната система Бургас. Община Бургас в партньорство с общините Средец, Камено, Несебър, Поморие, Айтос, Руен, Карнобат, Сунгурларе и “Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Бургас” реализира проект за: „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Бургас“, финансиран по Приоритетна ос 2 на Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, Договор за безвъзмездна финансова помощ № DIR-5102118-C001/25.08.2011 г.

Регионалната система за управление на отпадъците в регион Бургас обслужва общо 210 населени места с близо половин милион жители. В обхвата на системата влизат общините Бургас, Средец, Камено, Несебър, Поморие, Айтос, Руен, Карнобат, Сунгурларе и представлява комплексен обект, включващ: „Регионалното депо за отпадъци „Братово – Запад“, две претоварни станции за отпадъци в общините Несебър и Карнобат и довеждащата инфраструктура до тях.

Изградена е инфраструктура за екологосъобразното обезвреждане на цялото количество битови и строителни отпадъци, генерирани на територията на регион Бургас, с която ще бъдат изпълнени изискванията на Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъци, националното законодателство, както и задачите, произтичащи от Националната програма за управление дейностите по отпадъците.

Регионалната система включва:

РЕГИОНАЛНО ДЕПО „БРАТОВО – ЗАПАД“ - На територията на с. Полски извор, община Камено е изградено Регионално депо „Братово – запад“, който е комплексен обект, включващ: Клетка 1 и площадкова инфраструктурата, инсталация за сепариране на генерираните количества отпадъци, инсталация за компостиране на биоразградими отпадъци, площадки за рециклиране на строителни и едрогабаритни отпадъци от домакинствата, Екопарк за временно съхранение на опасни и други специфични отпадъци от домакинствата, както и оборудване, необходимо за нормалната експлоатация на депото.

Клетка 1 е разположена на обща площ от 6 ha, с капацитет 400 000 t и с обем 450 000 m³, период на експлоатация 5 г. – 2015 - 2019 г. Следвайки тенденциите и политиката за управлението на отпадъците в ЕС и Република България на територията на Клетка 1 се

депонират само така наречените „крайни отпадъци“, т.е. само тези отпадъци, които не биха се използвали повторно или рециклирали. Имайки предвид инсталациите, които са доставени на депото за сепариране и компостиране - експлоатационния живот на Клетка 1 може да бъде удължен от 6 до 7 години. Това от своя страна ще допринесе и за изпълнение на националната политика за управление на дейностите на отпадъците, чиято основна цел е все по-голям процент от генерираните отпадъци да се рециклират и/или използват повторно и да се намали обема на отпадъците, които подлежат на депониране. Сепарираща инсталация с капацитет 80 000 – 100 000 t/y смесени битови отпадъци.

Инсталацията е изградена на площ от 1 580 m² и включва три основни зони - приемна, сепариране и балиране. В сепариращата зона се извършва автоматизирано отделяне на черни метали и инертните материали, както и разделяне на потока от отпадъци чрез барабанни сита на две фракции, съобразно размера на частиците - над 150 mm и от 150 до 85 mm.

Инсталацията за сепариране е предназначена за третиране на неопасни битови отпадъци, с цел осъществяване на предварително третиране на отпадъците до достигане на критериите за последващото им екологосъобразно третиране, чрез рециклиране или оползотворяване. Битовият отпадък, който може да бъде сортиран с инсталацията е минимум 216,18 t дневно и максимум 306,5 t дневно в зависимост от режима на работа. Отделянето на оползотворяемите компоненти (различни видове пластмаси, цветни метали, стъкло, хартия и др.) се извършва ръчно на две затворени и климатизирани поточни линии. Балиращата система е снабдена с многофункционална преса за балиране на различните видове пластмаси, хартия и цветни метали. Пресата е снабдена с устройства за перфориране на пластмасовите бутилки и автоматично връзване на балите. Минималният капацитет на сепариращата инсталация е 80 000 t/y, а максималният е 179 300 t/y.

Компостираща инсталация с капацитет 13 000 t/y разделно събрани зелени и градински отпадъци.

На площадката за компостиращата инсталация са разположени Компостиране - фаза 1 и Склад за съхранение на готовия компост. Оформени са площадки за компостиране - фаза 2; приемна зона за зелени отпадъци, подлежащи на компостиране; рафиниране и сортиране на готовия компост. За отстраняване на газообразните замърсители в инсталацията за компостиране се използва биофилтър.

Предложеният метод е полево компостиране е в две последователни фази: разлагане или ферментация и фаза зреене. Фаза 1 се провежда в закрито помещение с площ от 997 m² и възможност за автоматично регулиране на температурата и влажността в компостните купове. Втората фаза се извършва на откритата площадка с площ 1 800 m².

В края на втората фаза е налице стабилизирания готов компост, който може да се използва като почвен подобрител за повишаване плодородието на почвата. Готовият компост се съхранява в закрито помещение с площ 377 m².

СТОПАНСКИ ДВОР - На територията на стопанския двор се разполагат необходимите сгради и съоръжения, осигуряващи нормалната експлоатация на Регионалното депо „Братово – Запад“. Площадка за третиране на строителни отпадъци. Годишното количество строителни отпадъци, които трябва да постъпят на площадката за обработка са 60 000 t/y. На площадката е инсталирана инсталация - трошачка с капаците от 50 t/h,

като натрошените материали ще се разделят по фракции, което ще даде възможност част от рециклираните строителни материали да се използват отново в строителството.

Площадка за третиране на едрогабаритни отпадъци. На площадката е разположена дробилка за едрогабаритни отпадъци, която ще може да приема и обработва 20 000 t/y отпадъци и с капацитет 15 t/h.

Входящият мониторинг и контрол на постъпващите отпадъци ще се осъществява чрез електронен кантар, оборудван с компютърна система и необходимия софтуер за функционирането му. При преминаването на превозните средства през автомобилната везна, преминават и през дозиметричен контрол и в случай, че се установят радиоактивни отпадъци, този автомобил не се допуска вътре в депото и трябва да се върне при собственика на возените отпадъци. На излизане от площадката на стопанския двор и депото задължително отново се минава през електронен кантар, монтиран на изходящата лентата на пътя. За служителите работещи на Регионалното депо е изградена Административна сграда, отговаряща на всички съвременни изисквания. В сградата е разположена лаборатория, в която ще се следят отделни показатели на инфилтратата.

ЕКОПАРК за временно съхранение на опасни отпадъци и рециклируеми отпадъци от населението. Екопаркът е разположен на площ от 1 150 m². На него се намират контейнери, за разделно събрани отпадъци и са обособени следните участъци: площадка с контейнери за хартия, картон, стъкло, метали, пластмаси, дърво и др. отпадъци от домакинства; площадка за събиране на гуми; пункт за излезли от употреба домакински електроуреди; център за временно съхранение на опасни отпадъци от бита (в т.ч. батерии, и акумулатори, луминисцентни лампи, лекарства с изтекъл срок и др.), център за разделно събрани отпадъци от домакинствата и площадка за съхранение на излезли от употреба автомобилни гуми.

Обезпечен е свободен достъп за всички граждани, които желаят да доставят лично своите отпадъци. Осигурен е мониторинг на радиоактивността на всеки автомобил, както и автоматичен контрол на бариерата и входната врата с цел недопускане на радиоактивни отпадъци на територията на предприятието.

На територията на общината не съществуват нерегламентирани сметища за отпадъци.

IX. ИЗВОДИ

IX.1. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT АНАЛИЗ)

„Анализът на средата“ е един от най-важните етапи в стратегическото планиране. В технологията на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата“ могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели.

SWOT анализът е акроним от :

S – Strengths – силни страни;

W – Weakness – слаби страни, проблеми;

O – Opportunities – възможности, шансове;

T – Threats – заплахи, възможни опасности.

SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегически анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите “силни” и “слаби” страни. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ се диференцира на “възможности” и “заплахи”.

Възможности: Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда на общината. Това са благоприятни за общината потенциали от които тя се възползва или би могла да се възползва.

Заплахи: Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда за общината. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на общината.

Силни страни: Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство на общината.

Слаби страни: Слабите страни представляват ограниченията или недостига на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на общината.

Между четирите квадранта съществуват определени зависимости. Връзката между възможностите и силните страни дава представа за лостовете на развитие. Връзката между слабите страни и заплахите формира основните проблеми на развитие. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете на развитие, а връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие. От тази класификация произтичат и условните наименования на различните видове стратегии. Най-благоприятната стратегическа позиция е агресивната стратегия. Всеки обект на анализ се стреми да заеме максимална площ в квадранта между силните страни и възможностите. Тази позиция е най-благоприятна и стратегията на развитие трябва да е построена така, че заемащата в нея площ само да се увеличава. Стратегията на развитие, която се определя между слабите страни и възможностите може да се нарече концентрираща, защото тя е насочена към използване на съществуващите благоприятни условия за развитие чрез намаляване на слабите страни. Стратегията на развитие, която се определя между слабите страни и заплахите може да се нарече защитната е най-неблагоприятна. Организацията, попаднала в тази позиция трябва да търси възможност за оцеляване и след това да се опита да премине в някой от другите квадранти. Диверсификационната стратегия се определя между силните страни и заплахите. Основната посока на стратегическо развитие при нея е насочена към намаляване или ограничаване на заплахите и при едновременно укрепване на силните страни.

Схема за резултатите от SWOT-анализа на програмата за опазване на околната среда на община Камено е представена, както следва:

Таблица № 25 SWOT анализ

Силни страни	Слаби страни
Разработена Програма за намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух на територията на Община Камено за периода 2011 – 2015 година; Степента на изграденост на водопроводната мрежа в Община Камено е почти 100%; Подадената вода е със сравнително добри качества, отговаря на нормативните изисквания, извършва се непрекъснат контрол за качествените показатели; Степента на канализираност на град Камено е над 96% и се поддържа компетентно от фирма “ВиК” ЕАД; Разработена и приета Програма за управление на дейностите по отпадъци, формирани на територията на Община Камено за период 2015 – 2020 г.; Във всички селища на Общината има организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Дейност „Чистота” към Община Камено следи за изпълнението на плановете и спазването на графиците; Депото в с. Полски извор се поддържа добре от оператора – “Чистота” ЕООД, спазват се нормативните изисквания и експлоатационните условия, като за депото и района около него стриктно се спазва разработената мониторингова система, която следи състоянието на инфилтратата и подземните води; Съхранени обекти на културноисторическото наследство и хармоничното им вписване в съвременната среда Запазени са традиционните за местното население празници и обичаи в автентичен вид	Ниска рентабилност на производството Лошо състояние на пътната мрежа. Лошо състояние на уличната мрежа в града и селата; Липса на утвърдени канали за реализация на селскостопанската продукция; Амортизирана електроразпределителна мрежа в някои населени места; Неефективно улично осветление; Недостатъчни външни инвестиции; Слаба реклама и маркетинг; Висока безработица; Миграция към други региони от страната и емиграция; Слаба адаптивност на местното население към новите социално-икономически условия; Недостатъчни възможности за реализация на младите хора; Наличие на групи в социална изолация; Застаряване на населението Ниска раждаемост; На територията на Община Камено няма напълно изградени и влезли в експлоатация ПСОВ; С бавен темп върви подмяната на водопроводната и канализационната мрежи, положените тръби са стари, амортизирани и предизвикват аварии, което е свързано със загуби на вода, а при канализационните тръби – замърсяване на подземните води; Недоизградена канализация в град Камено и липса на такава в останалите населени места; На територията на Община Камено няма селища с целогодишен режим на водоснабдяване; Недостатъчни водоизточници за селата; Повишено съдържание на замърсители в подземните води; Слаб контрол за поддържане на чистотата;

	Наличие на нерегламентирани сметища и неефективно съхранение и третиране на отпадъците на съществуващите такива
Възможности	Заплахи
☐ Намаляване емисиите на ФПЧ10 от битовото отопление, транспорта и промишлеността; Подобряване състоянието на повърхностните и подземни води чрез доизграждане на канализацията на гр. Камено, изграждане, подобряване и частично разширяване на канализационните мрежи по селата, изграждане на пречиствателни станции и подобряване работата на пречиствателните съоръжения в промишлените предприятия; Подобряване състоянието на подземни води чрез закриване и рекултивация на депа за отпадъци, проектиране и изграждане на СОЗ, превенция и контрол на интегрираното замърсяване от опасни и вредни вещества, прилагане на добри земеделски и фермерски практики и др. Повишаване на контрола върху формираните опасни отпадъци и тяхното третиране и движение; Подготовка на населението за разделно събиране на битовите отпадъци; Инвентаризация и картиране на защитени растителни видове и лечебни растения на територията на Община Камено; Съдействие при изготвяне на здравна програма за заболяемостта във връзка с промените в екологичните условия на селищната среда; Подобряване качеството на живот на населението и особено на групата над трудоспособна възраст, разработване на програма за адаптиране на градската среда за инвалиди, поощряване на местния бизнес да наема високо квалифицирани млади хора. Да се планират буферни изолационни зелени пояси. При проектиране на нови обекти да се спазва принципа за запазване на съществуващата растителност.	☐ Влошаване на качествата на използваните подземни води за питейнобитово водоснабдяване, поради което трябва да се търсят други алтернативни източници или да се потърсят причините за влошаване на качествените показатели и своевременно да се отстраняват; Неотвеждане на всички отпадъчни води до пречиствателната станция, неосигуряване на необходимите качества на пречистените отпадъчни води при заустването им във водоприемника; Неправилно събиране, съхраняване и третиране на някои опасни отпадъци; Нерегламентирани сметища за битови отпадъци в някои райони и тяхното епизодично появяване; Замърсяване на почвата и атмосферния въздух от интензивния автомобилен трафик, битовото отопление и промишлеността; Миграция предимно на млади хора от общината към по-големите градове на страната и емиграция в чужбина; Забавяне, а често и неизпълнение на инвестиционни проекти в инфраструктурата, важни за развитието на общината; Увеличаване броя на продължително безработните лица.

Създаване условия за велосипеден транспорт. Да се предвидят мероприятия за саниране на блоковете. Приоритетно изготвяне на експертизи за резитба на дървета, застрашаващи сигурността на хора, сгради и съоръжения. Възстановяване, монтиране и освежаване на нови пейки, детски съоръжения и др. Недопускане наличие на бездомни кучета. Повишаване на екологичната култура на жителите на общината чрез различни форми на информираност. Стартирането на системата за разделно събиране на отпадъци е ефективна стъпка. Необходимо е да се създадат навици у населението за разделно изхвърляне на отпадъците. Приета и се изпълнява Програма за управление на отпадъците на община Камено. Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на екологични проблеми	
--	--

Най-силна и най-реалистична е връзката между слабите страни и възможностите. Те определят ограниченията на развитие на общината. Основните задачи, върху които трябва да се концентрира управлението на общината са:

- използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с инфраструктурата на общината и опазването на околната среда;
- завършване и реализиране на проекти, свързани с управлението на отпадъците и изграждане на ефективна система за разделно събиране на смесени битови и биоотпадъци от населението;
- осигуряване на благоприятна среда за интензивно развитие на аграрния сектор;
- създаване на благоприятна среда за развитието на еко и алтернативен туризъм.

IX.2. ВИЗИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Визията е обобщена представа за развитието на общината в бъдеще време. Тя представя желаното и възможно състояние на средата, която общината изгражда, поддържа и развива в един дългосрочен период. Програмата за опазване на околната среда на община Камено гарантира постигането на балансирано и устойчиво социално и икономическо развитие на общината и осигуряването на високо качество на живот на гражданите. Визията за околната среда описва перспективите в близките 5 години и дава общата

представа за характеристиките на околната среда в общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие.

Съгласно отчетени реалните оценки, в следствие анализа на социално-икономическото развитие, анализа на силните, слабите страни, възможностите, заплахите за общината, като извод може да се формулира, че община Камено се нуждае от ускоряване на социално-икономическото развитие, като за целта трябва да мобилизира целия си потенциал (ресурсен, човешки, инвестиционен, информационен и др.) и в максимална степен да усвои националните и европейските възможности за финансиране. През предстоящия планов период трябва да се прилага интегриран подход за развитие на територията, което изисква да се съчетават политики и мерки, които да въздействат върху човешкия, иновационния, инфраструктурния и природно-културен потенциал. Направените анализи и оценки, показват подобрене на икономическите дейности като цяло. Въпреки това е необходимо преосмисляне на приоритетите, обосновано и точно насочване на мерките, за да се постигнат трайни и осезаеми промени.

Визията на община Камено се формулира така: *„Коридор за разширяване на икономическото и социалното сътрудничество на Р България със страните на ЕС и Черноморската зона и създаване на възможности за изграждане на иновационни предприятия и клъстери, осигуряващи висока заетост на работната сила, икономическо и социално развитие във всички сектори на общината и висок жизнен стандарт за нейните граждани“.*

За да осигури по-високото качество на живот на населението, общината ще се води от следните приоритети: опазване чистотата на почвите, въздух и вода; възможности за осигуряване на по-качествена храна; повишаване на възможностите за осигуряване на заетост; по-високи доходи; социална сигурност и стабилност; качествено образование, здравеопазване и култура; нови инициативи в секторите отдых, спорт и туризъм; личностна реализация и семейно благополучие.

Постигането на горепосочените приоритети може да се осъществи, като се съхранят природното богатство и биологично разнообразие, историческите и културните ценности и традиции, като се развият високоефективни производства и услуги, не замърсяващи околната среда, опазване на природните богатства, защита здравето на хората, съвременен транспорт и комуникации.

Благоденствието и доброто състояние на околната среда се дължат на иновативна, кръгова и ресурсно ефективна икономика, в която природните ресурси се управляват по начини, които повишават устойчивостта на нашето общество.

Общото виждане и очакване за развитие на община Камено в рамките на следващите 5 години може да се формулира като:

- Поддържане на високо ниво на качество на атмосферния въздух;

- Изпълнение на мерки за запазване и допълнително подобряване на качеството на атмосферния въздух чрез допълнително намаляване на емисиите на вредни вещества от автомобилния транспорт и битовия сектор;
- Подобряване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия;
- Информираност на населението, повишаване на екологичната култура;
- Подобряване на системата за управление на отпадъците;
 - Увеличаване дела на отделените за рециклиране и оползотворяване смесени битови отпадъци;
 - Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;
 - Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците;
 - Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците;
 - Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в областта;
 - Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците;
 - Въвеждане на информационни системи за събиране на информация за отпадъци;
 - Укрепване на административния капацитет за управлението на отпадъците;
 - Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципите “отговорност на производителя” и “замърсителят плаща”;
 - Увеличаване на дела на участието на обществеността в прилагане политиките по управление на отпадъците;
- Съвременен стандарт на живот чрез подобряване на ВиК инфраструктурата;
 - Осигуряване на достатъчни количества питейна вода за всички населени места на територията на общината;
 - Подобряване на ВиК системата в общината;
 - Формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси;
 - Запазване и подобряване качеството на подземните и повърхностните води;
- Политика за управление на околната среда, интегрирана в дейностите на стопанските отрасли на местно ниво;
 - Прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсяване /ОВОС, ЕО, Разрешителни режими и др./;
 - Развитие на екологично чисти земеделие и животновъдство;
 - Запазване на околната среда в туристическите райони;
 - Опазване и поддържане на богатото биологично разнообразие;
 - Съхраняване и опазване на защитените територии и зони;
 - Осигуряване на условия за устойчиво ползване на биологичните ресурси;
- Участие на обществеността при решаване на проблемите на околната среда;
 - Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда;
 - Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения и съставяне на екологична политика;

- Повишаване на екологичната информираност и образование на населението;
- Създаване на условия за включване на населението в инициативи по опазване на околната среда;
- Запознаване на населението с най-актуалните насоки в сферата на опазването на околната среда;
- Провеждане на информационни кампании и обучения на подрастващото поколение за опазване на околната среда и прилагане на интегриран подход.

Съобразно принципите и политиките на община Камено, плана за действие може да бъде допълнен и/или променен от органът, който го приема при смяна на възгледите и приоритетните цели за изграждане на политиката за опазване на околната среда в общината.

IX.3. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие обхваща периода 2021 – 2025 година и включва основните мерки и дейности, предвидени за изпълнение. Структурата на Плана за действие е съобразена с целите и приоритетите на програмата и отговаря на изискванията и целите на действащото към момента законодателство. С приемането и прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните законодателни, институционални, икономически и технически мерки и практическото реализиране на интегриран подход за опазване на околната среда и компонентите ѝ на територията на общината.

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

Таблица № 26 План за действие на програмата

№	Дейност, задачи	Начален и краен срок	Отговорен за изпълнението	Очаквани разходи, хил. лева	Източници за финансиране
1.	Атмосферен въздух				
1.1.	Подобряване на КАВ чрез ликвидиране на първичните емисии на замърсяване с прахови частици извън строителните площадки	2021-2025 г.	Общинска администрация	25	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
1.2.	Разработване и прилагане на стимули за насърчаване на газоснабдяването на домакинствата	2021-2025 г.	Общинска администрация	-	Общински бюджет
1.3.	Увеличаване на затревените площи и ликвидиране на потенциални източници на прахови емисии	2021-2025 г.	Общинска администрация	15	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
1.4.	Изпълнение на мерките и проектите, залегнали в Актуализацията на Програмата за намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух на територията на Община Камено за периода 2016 – 2020 година	2021-2025 г.	Общинска администрация	-	Общински бюджет
2.	Опазване на повърхностните и подземни води				
2.1.	Проекти за предотвратяване на наводнения и свлачища и други мероприятия по управление на водите	2021-2025 г.	Общинска администрация	50	друга чуждестранна помощ
2.2.	Почистване и поддържане на речните корита и дерета	2021-2025 г.	Общинска администрация	500	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

2.3.	Информирание на обществеността за състоянието на водните ресурси, начините и методите за пестеливо използване на водата	2021-2025 г.	Басейнова дирекция, Общинска администрация	2	Общински бюджет
2.4.	Подмяна на водопроводните тръби по график и намаляване на загубите и аварията по водопроводната мрежа	2021-2025 г.	ВиК ЕАД, Общинска администрация	-	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ друга чуждестранна помощ
2.5.	Отклонения по показател „Нитрати“ в съответствие с изискванията на Наредба №9	2021-2025 г.	ВиК ЕАД, Общинска администрация		Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ друга чуждестранна помощ
3.	Екологосъобразно решаване на проблема с третирането на отпадъците				
3.1.	Рекултивация на терените заети от закритите сметища за неопасни отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания	2021-2025 г.	Общинска администрация	500	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ друга чуждестранна помощ
3.3.	Въвеждане на разделно събиране на отпадъците от домакинствата	2021-2025 г.	Общинска администрация	15	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
3.4.	Подмяна на амортизираната обслужваща техника с високоефективна	2021-2025 г.	Общинска администрация	450	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
3.5.	Оптимизиране на съществуващата система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване на ТБО	2021-2025 г.	Общинска администрация	250	Общински бюджет, Държавен бюджет,

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

					Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
3.6.	Рекултивация на съществуващо общинско депо гр. Камено	2021-2025 г.	Общинска администрация	-	ПУДООС, държавен бюджет
3.7.	Разделното събиране на едрогабаритни отпадъци и опасни отпадъци от бита, мониторинг на депа	2021-2025 г.	Общинска администрация	-	Общински бюджет или чрез реализацията на пилотни проекти на ПУДООС
3.8.	Организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община	2021-2025 г.	Общинска администрация	-	Общински бюджет, частна инвестиция за оползотворяване и рециклиране
3.9.	Разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане, в рамките на Проект за изграждане на регионалната система по ОП “Околна среда 2007-2013г.”	2021-2025 г.	Общинска администрация	50	Общински бюджет, както и по ОПОС 2014-2020 г.
3.10.	Обезвреждане на негодни за употреба пестициди и други препарати за растителна защита, съхранявани в склад определен като базисен за препарати с изтекъл срок на годност и негодни за употреба по проект „Екологосъобразно обезвреждане на негодни за употреба пестициди и други препарати за растителна защита“, финансиран в рамките на Българо-швейцарска програма за сътрудничество и изпълняван от ПУДООС	2021-2025 г.	Общинска администрация	-	ПУДООС
3.11.	Инвестициите за разпространение на информационни материали, провеждане на обучения или инструктиране на притежателите на отпадъци	2021-2025 г.	Общинска администрация	-	Външни източници, включително частния сектор, в това число

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

					организациите по оползотворяване
4.	Управленски и инфраструктура				
4.1.	Рехабилитация на уличната мрежа в община Камено	2021-2025 г.	Общинска администрация, МРРБ	30000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
4.2.	Ремонт на четвъртокласна пътна мрежа – път 7906 с. Черни връх с. Полски извор	2021-2025 г.	Общинска администрация, МРРБ	5000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
4.3.	Ремонт на четвъртокласна пътна мрежа – път IV53904 с. Константиново, с. Тръстиково, с. Ливада, с. Русокастро”	2021-2025 г.	Общинска администрация, МРРБ	8000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
4.4.	Паспортизация на общинска пътна мрежа	2021-2025 г.	Общинска администрация	15	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
4.5.	Ремонт и реконструкция на площадните пространства	2021-2025 г.	Общинска администрация	1000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
4.6.	Проектиране и изграждане на надлез с. Свобода - ж.п. линия	2021-2025 г.	Общинска администрация, МРРБ	10000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

4.7.	Подобряване на общинската транспортна схема	2021-2025 г.	Общинска администрация	100	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
4.8.	Топлинно саниране на големите обществени сгради	2021-2025 г.	Общинска администрация	3000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
4.9.	Внедряване на модели за ползване на алтернативни източници на енергия в общинските сгради –	2021-2025 г.	Община Камено, МРРБ	5000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
	училища, детски заведения, сгради на общината и др.				Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
4.10.	Стимулиране въвеждането на ВЕИ в частния сектор – производствен и битов, чрез масово информирание за предимствата и възможности	2021-2025 г.	Общинска администрация	25	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
5.	Зелени системи. Защитени територии и биоразнообразие				
5.1.	Опазване и поддържане на зелената система в общината	2021-2025 г.	Общинска администрация	3000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
5.2.	Ремонт на поливни водопроводи и изграждане на нови за поддържане на зелените площи	2021-2025 г.	Общинска администрация	100	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

					съюз, друга чуждестранна помощ
5.3.	Изграждане и поддържане на база данни за защитените обекти на територията на общината	2021-2025 г.	Общинска администрация	35	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
5.4.	Подобряване на информираността и повишаване активността на обществото за опазване на биологичното разнообразие	2021-2025 г.	Общинска администрация	10	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
					Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
5.5.	Създаване на условия за по-ефективно обучение и образование за опазване на биологичното разнообразие	2021-2025 г.	Общинска администрация	10	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
5.6.	Реставриране, опазване и адаптиране на недвижимите културни ценности на територията на общината и терените около тях	2021-2025 г.	Общинска администрация	2000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
5.7.	Интегриране на културното наследство в стратегиите и ОУП на община Камено	2021-2025 г.	Интегриране на културното наследство в стратегиите и ОУП на община Камено	25	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския съюз, друга чуждестранна помощ
5.8.	Изграждане на туристическа инфраструктура /оборудване на туристически екопътеки за пешеходен и велотуризм/	2021-2025 г.		2	Общински бюджет, Държавен бюджет, Фондове на европейския

ОБЩИНА КАМЕНО

8120 гр. Камено, ул. „Освобождение“ 101, тел. +359 5515 3008, факс +359 5515 2480, e-mail: obshtina@kameno.bg

					съюз, друга чуждестранна помощ
--	--	--	--	--	-----------------------------------

Х. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Орган за контрол по изпълнение на програмата за управление на отпадъците е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година, чрез подготовката на отчет за изпълнение на програмата. Отчетът следва да се представя в срок до 31 март, като копие от него се изпраща на РИОСВ. Целта на отчета за изпълнение на програмата е да се проследи напредъкът при изпълнението през предходната календарна година и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година на изпълнение.

Отчетът се изготвя на достъпен език, използвайки общо приета и общо позната нотация, като се препоръчва да включва графики, фигури, таблици и др. елементи, чрез които да се илюстрират по леснодостъпен начин напредъка по изпълнение на мерките и поставените с програмата цели.

Контрола по изпълнението на програмата може да се осъществява чрез провеждане на мониторинг. Целта на мониторинга е да отбелязва отклоненията от плана достатъчно рано, за да бъде възможно тяхното коригиране, преди последствията от тях да станат толкова сериозни, че да не могат да бъдат преодолени. Определянето кога да се извършват наблюденията е процес, който следва да отчита много фактори свързани със същността на програмата, но и да се съобразява с икономическите и финансовите възможности.

Освен като финансова поносимост, предлаганата система на мониторинг трябва да отговаря и на други изисквания, като например:

- Системата трябва да бъде разбрана от хората, които ще я използват и ще получават информация от нея;
- Системата трябва да съобщава за отклоненията от плана през определени интервали от време така, че да бъде възможно предприемането на корективни действия преди последиците да са станали прекалено сериозни;
- Системата трябва да посочва характера на корективните действия, които да върнат проекта обратно към плана;
- Системата трябва да бъде представена в широко позната и лесно разбираема нотация;
- Системата за управленски контрол трябва да бъде разработена с активното участие на всички хора и групи, включени в дейностите по опазване на околната среда на община Камено.

При изпълнение на ПООС, по отношение на водните обекти следва да се спазват забраните и ограниченията, произтичащи от Закона за водите. Дейностите, произтичащи от прилагането на Програмите да са съобразени и да се спазват ограниченията и забраните, както следва:

- Да се спазват изискванията, произтичащи от Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталация за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, включително рекултивация на клетката и собствен мониторинг. Съгласно чл. 44 на същата

Наредба, операторът трябва да осъществи поддръжка и след експлоатационни грижи за площадката на депото, в т.ч. контрол и наблюдение на параметрите на ОС за срок не по-кратък от 30 години след закриването на депото.

- Да се осигури спазване на ограниченията и забраните за извършване на дейности, които могат да доведат до пряко и непряко отвеждане на опасни и вредни вещества в подземните води, регламентирани в Наредба № 3 / 2000 г. за СОЗ.
- Съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за водите, основен принцип при отношенията, свързани със собствеността върху водните обекти е упражняването на собствеността без да се допуска нарушаване на целостта и единството на хидроложкия цикъл и на природната водна система.
- При извършване на дейности, граничещи с води и водни обекти – публична държавна собственост е необходимо да се определят граници в съответствие с чл. 156, ал. 1, т. 1 от Закона за водите.
- Забраните на чл. 134, т. 1, 4 и 6 от Закона за водите за складиране на пестициди, депониране и третиране на отпадъци; миенето и обслужването на транспортните средства и техника и изхвърлянето на отпадъци.
- Изискванията на чл. 143, т. 1, 3 и 5 от Закона за водите, съгласно които за защита от вредното въздействие на водите не се допускат дейности, с които се нарушава естественото състояние и проводимост на речните легла, бреговете на реките и крайречните заливаеми ивици и използването им като депа за земни и скални маси и съхраняването или складирането на материали, които в значителна степен биха увеличили унищожителната сила на водата при наводнения.
- При извършване на дейности, граничещи с води и водни обекти – публична държавна собственост, е необходимо да се определят граници, в съответствие с чл. 155, ал. 1, т. 1 от Закона за водите.
- Да се спазват разпоредбите на чл. 131 от Закона за водите при аварийни случаи, създаващи предпоставки за замърсяване на водите, собственикът или лицето, експлоатиращо обекта – източник на замърсяване, е длъжно да вземе необходимите мерки за ограничаване или ликвидиране на последиците, съгласно предварително изготвен аварийен план и незабавно да уведоми басейновите дирекции.
- Съгласно чл. 16, параграф 6, второ тире от Директива 2000/60/ЕС на Европейския парламент и Съвета (приложима съгласно § 143 от ПЗР на ЗИД на Закона за водите, обн. В ДВ брой 65/2006 г.). следва да се осигури пълното преустановяване на заустванията, емисиите и изпусканията на всички природно опасни вещества, посочени в Приложение № 1 на Наредбата за стандарти за качество.
- Да се осигурят подходящи условия за съхранение на опасни отпадъци, при които не се допуска замърсяване на подземните и повърхностни води.
- При извършване на строително-монтажни дейности да се прилагат най-добрите налични техники, с цел недопускане на замърсяване на повърхностните и подземни водни тела.

- В съответствие с разпоредбите на чл. 116 от Закона за водите, всички води и водни обекти следва да се опазват от замърсяване и увреждане. При реализиране на програмата да се предвидят мерки за недопускане на влошаване на състоянието на повърхностните и подземни води.
- Съгласно чл. 118 а, от Закона за водите за опазване на подземните води от замърсяване се забранява пряко и непряко отвеждане на замърсител в подземните води.
- Да се изпълняват приложените мерки в Програмата на мерки към ПУРБ 2016–2021 г., ПУРН 2016–2021 г., Становище по ЕО на ПУРБ № 6-2/2016 г. и Становище по ЕО на ПУРН № 2-1/2016 г.

ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

- Указания на Министерство на околната среда и водите относно структурата и съдържание на Общинските Програми за опазване на околната среда;
- Общински План за развитие на община Камено - 2014-2020 г.;
- Областна стратегия за развитие на област Бургас - 2014-2020 г.;
- Регионалният план за развитие на Югоизточен район за планиране периода 2014 – 2020 г.;
- Националната стратегия за околна среда 2009 - 2018 г. и Планът за действие за периода 2009 - 2018 г.;
- Програма за управление на дейностите по отпадъците, формирани на територията на община Камено - 2015-2020 г.;
- Актуализирана Програма за намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух на територията на община Камено - 2016 – 2020 г.;
- Доклад за състоянието на околната среда - РИОСВ Бургас;
- БДЧР гр. Варна – Санитарно-охранителните зони водоизточниците, попадащи в границите на община Камено (Писмо Изх. № ДИ-77(5)/24.11.2015 г.);
- Бюлетин – Анализ качество на водите - Централни водоснабдителни системи и местни водоизточници;
- Годишен доклад за качеството на повърхностните води предназначени за питейно битово водоснабдяване в обхвата на БДЧР;
- Годишен Доклад за състоянието на водите в Черноморски басейнов район;
- Годишен доклад по наблюдение и контрол при прилагането на Плана за управление на речните басейни в Черноморски район;
- Регионален генерален план ВиК Бургас за водоснабдяване и канализация;
- Приложимата нормативна рамка;
- Други.